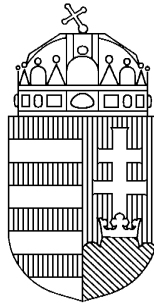

MAGYAR

KÖZLÖNY

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG HIVATALOS LAPJA

Budapest,
2003. június 20.,
péntek

70. szám

Ára: 1260,- Ft

TARTALOMJEGYZÉK		Oldal
85/2003. (VI. 20.) Korm. r.	A Magyar Köztársaság Kormánya és a Bolgár Köztársaság Kormánya között a nemzetközi kombinált árufuvarozásról szóló Egyezmény kihirdetéséről	5392
86/2003. (VI. 20.) Korm. r.	A létesítményi tűzoltóságokra vonatkozó részletes szabályokról szóló 118/1996. (VII. 24.) Korm. rendelet módosításáról	5395
87/2003. (VI. 20.) Korm. r.	A NATO (PfP) SOFA hatálya alá tartozó kártérítési ügyekkel kapcsolatos eljárásról szóló 79/2002. (IV. 13.) Korm. rendelet módosításáról	5396
88/2003. (VI. 20.) Korm. r.	A Termékpálya Bizottságok működésének általános szabályairól és az agrárpiaci rendtartásról szóló 2003. évi XVI. törvény hatálya alá tartozó termékek köréről	5397
66/2003. (VI. 20.) FVM r.	A friss és előhűtött hasított félsertés időszakos export-visszatérítéséről szóló 38/2003. (IV. 11.) FVM rendelet hatályon kívül helyezéséről	5400
41/2003. (VI. 20.) GKM r.	A forgalomirányító jelzőlámpák követelményeiről, tervezési, telepítési és üzemeltetési előírásairól	5400
15/2003. (VI. 20.) IM r.	A büntetés-végrehajtási szervezet hivatásos állományú tagjai illetményének és illetményjellegű juttatásainak megállapításáról és folyósításáról szóló 15/1997. (IV. 22.) IM rendelet módosításáról	5412
16/2003. (VI. 20.) IM r.	A büntetés-végrehajtási szervezet katonai nyomozó hatóságairól és a bűncselekmények parancsnoki nyomozásáról	5412
8/2003. (VI. 20.) IHM r.	A bérelt-ronali szolgáltatási piacon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató bérelt-ronali szolgáltatási kötelezettségeinek feltételeiről	5418
6/2003. (VI. 20.) MeHVM r.	A tűzvédelem és a műszaki mentés polgári nemzetbiztonsági szolgálatokra vonatkozó különös szabályairól	5421
18/2003. (VI. 20.) OM r.	Az agrár felsőoktatás szakirányú továbbképzési szakjainak képesítési követelményeiről	5423
19/2003. (VI. 20.) OM r.	A rendvédelmi felsőoktatás szakirányú továbbképzési szakjainak képesítési követelményeiről	5450
20/2003. (VI. 20.) OM r.	Egyes műszaki felsőoktatási szakirányú továbbképzési szakok képesítési követelményeiről	5452
96/2003. (VI. 20.) KE h.	Politikai államtitkárok felmentéséről	5453
97/2003. (VI. 20.) KE h.	Közigazgatási államtitkár felmentéséről	5454
98/2003. (VI. 20.) KE h.	Politikai államtitkár kinevezéséről	5454
99/2003. (VI. 20.) KE h.	Politikai államtitkár kinevezéséről	5454
100/2003. (VI. 20.) KE h.	A 89/2002. (V. 31.) KE határozat módosításáról	5455
1056/2003. (VI. 20.) Korm. h.	A Kötvetési Bizottságról és az állami kötvetések adományozásának rendjéről szóló 1130/2002. (VII. 24.) Korm. határozat módosításáról	5455
1057/2003. (VI. 20.) Korm. h.	A közoktatás tankönyvellátásához 2003. évben szükséges állami készfizető kezességvállalásról	5455
1058/2003. (VI. 20.) Korm. h.	Tízezer rászoruló és fogyatékkal élő gyermek ingyenes nyári üdültetéséről	5456
1059/2003. (VI. 20.) Korm. h.	Államtitkári juttatások visszavonásáról	5457
1060/2003. (VI. 20.) Korm. h.	Államtitkári juttatások biztosításáról	5457
60/2003. (VI. 20.) ME h.	A Külügyminisztérium Integrációs és Külgazdasági Államtitkársága vezetőjének felmentéséről	5458
61/2003. (VI. 20.) ME h.	A Külügyminisztérium Integrációs és Külgazdasági Államtitkársága vezetőjének kinevezéséről	5458
4/2003. (MK 70.) MNB közl.	A jegybanki alapkamat mértékéről	5458
	Az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal közleménye a 2003. július 1-je és szeptember 30-a között alkalmazható üzemyanyagákról	5458
	A Külügyminisztérium tájékoztatója az ENSZ Biztonsági Tanácsa által Irak ellen hozott egyes szankciók alkalmazásának megszüntetéséről és további intézkedések elrendeléséről	5458
	A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium Békés Megyei Földművelésügyi Hivatalának hirdeteménye	5459
	A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium Heves Megyei Földművelésügyi Hivatalának hirdeteményei	5463
	A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium Zala Megyei Földművelésügyi Hivatalának hirdeteménye	5466

II. rész JOGSZABÁLYOK

A Kormány rendeletei

A Kormány 85/2003. (VI. 20.) Korm. rendelete

a Magyar Köztársaság Kormánya és a Bolgár Köztársaság Kormánya között a nemzetközi kombinált áru fuvarozásról szóló Egyezmény kihirdetéséről

(A jóváhagyásról szóló jegyzékváltás 2001. év november hó 12. napján megtörtént, az Egyezmény 2001. december 12. napján hatályba lépett.)

1. §

A Kormány a Magyar Köztársaság Kormánya és a Bolgár Köztársaság Kormánya között a nemzetközi kombinált áruszállításról szóló, Szófiában, 2001. május 18-án aláírt Egyezményt e rendelettel kihirdeti.

2. §

Az Egyezmény hivatalos magyar nyelvű fordítása a következő:

**„Egyezmény
a Magyar Köztársaság Kormánya és a Bolgár
Köztársaság Kormánya között a nemzetközi kombinált
áru fuvarozásról**

A Magyar Köztársaság Kormánya és a Bolgár Köztársaság Kormánya (a továbbiakban: Szerződő Felek),

annak tudatában, hogy az árucseréhez elengedhetetlen a teljesítőképes nemzetközi áru fuvarozás,

felismerve, hogy környezetvédelmi okokból és a közúti forgalom korlátozott kapacitása miatt vasúton és vízi úton korszerű fuvarozási rendszert kell kialakítani a közúti áru forgalom gazdasági, lakosságvédelmi és ökológiai szempontból is elfogadható alternatíváinak megteremtése érdekében,

abban a meggyőződésben, hogy a kombinált áru fuvarozás rendszere nagy lehetőség a nemzetközi áru forgalom gondjainak megoldásában,

figyelembe véve a környezet- és természetvédelmi nemzetközi egyezmények és a vonatkozó nemzeti jogszabályok rendelkezéseit,

hivatkozva a kombinált áru fuvarozásra vonatkozó nemzetközi egyezményekre és megállapodásokra,
a hatékony nemzetközi kombinált áru fuvarozás végzése céljából az alábbiakban állapodnak meg:

1. Cikk

Alkalmazási terület

Jelen Egyezmény kiterjed:

a nemzetközi kombinált áru fuvarozásra, amely részben vasúton vagy vízi úton, részben közúton, valamelyik Szerződő Fél államában bejegyzett gépjárművel történik, és amelyben a fuvarozás kiindulási vagy végpontja ezen Szerződő Fél államának területén van, ideértve a Szerződő Felek államainak területén át bonyolódó tranzitfuvarozást is.

2. Cikk

Fogalommeghatározások

Jelen Egyezmény alkalmazásában:

a) *A nemzetközi kombinált áru fuvarozás:* olyan áru fuvarozás, amelynek folyamán az üres vagy rakott gépjármű, amely az egyik Szerződő Fél államában van bejegyezve, vagy az intermodális fuvarozási egység az útvonal túlnyomó részét vasúton vagy vízi úton, az egyik Szerződő Fél államából a másik Szerződő Fél államába közvetlenül, vagy a másik Szerződő Fél államának területén keresztül teszi meg, amelynek folyamán a gépjármű vagy az intermodális fuvarozási egység közutat csak a feladási vagy a rendeltetési hely és a legközelebbi — fel- és lerakodás céljára alkalmas — vasúti terminál vagy vízi kikötő között vesz igénybe.

b) *Intermodális fuvarozási egység:* konténer (minimum 20 láb hosszú) vagy csereszekrény, amely a gépjárműről leemelhető, átrakható, daruzható és nem daruzható félpótkocsi vagy pótkocsi.

c) *Közúti elő- és utánfuvarozás:* intermodális fuvarozási egységeknek és gépjárműveknek a határátlépés helyétől vagy az áru feladási helyétől az útirány szerinti legközelebbi vasúti terminálig vagy vízi kikötőig, illetve a vasúti termináltól vagy a vízi kikötőtől az útirány szerinti legközelebbi határátlépési helyig vagy az áru rendeltetési helyéig történő közúti fuvarozása, illetve közlekedése.

d) *Kombiterminál (vasúti vagy kikötői):* olyan állomás/hely (vasúti/kikötői), ahol az intermodális fuvarozási egységek, gépjárművek és vasúti kocsik kezelése, lerakása, felrakása, átrakása az egyik fuvarozási módról a másikra történik.

e) *Kísért kombinált áru fuvarozás:* tehergépkocsinak pótkocsival vagy anélkül, vontatónak vagy nyerges vontatónak félpótkocsival együtt vasúti járművön vagy speciális hajón történő továbbítása. A gépjárművezető együtt utazik a gépjárművel.

f) *Nem kísért kombinált árufuvarozás:* intermodális fuvarozási egységek és gépjárművek vasúti járművön vagy speciális hajón történő továbbítása gépjárművezető nélkül.

g) *Gépjármű:* az egyik Szerződő Fél államában bejegyzett, árufuvarozásra kiépített és használt gépi meghajtású jármű, továbbá bármilyen vontatóból és pótkocsiból vagy vontatóból és félpótkocsiból álló közúti járműszerelvény. A pótkocsi, illetve a félpótkocsi bejegyzése nem szükséges, hogy ugyanazon Szerződő Fél államában legyen.

h) *Közúti fuvarozási engedély:* a Szerződő Felek közötti nemzetközi közúti fuvarozásról szóló egyezmény szerinti közúti fuvarozási engedély.

i) *Közúti jutalomkontingens:* a gördülő országúti (Ro-La) és Ro-Ro viszonylatok igénybevétele után járó pótlólagos adómentes közúti fuvarozási engedélyek mennyisége (a 3. Cikk szerint). A jutalomkontingens nagyságát a Szerződő Felek a kétoldalú vegyesbizottsági tárgyalások keretén belül határozzák meg.

3. Cikk

Jutalomkontingens és pénzügyi rendelkezések

(1) A Szerződő Felek államainak területei között vagy azok területein keresztül a másik Szerződő Fél államában bejegyzett gépjárművekkel, gördülő országút (Ro-La) vagy Ro-Ro szolgáltatás igénybevételével bonyolított fuvarozások esetén a Szerződő Felek kölcsönös közúti jutalom engedély-kontingensben állapodnak meg a Kombinált Árufuvarozási Vegyesbizottság ülése keretében.

(2) A közúti jutalomengedélyek számának meghatározása negyedévente történik, és azokat az illetékes magyar és bolgár hatóságok adják ki egymás részére.

(3) A Szerződő Felek kölcsönösség alapján a kísért kombinált árufuvarozáshoz kapcsolódó közúti elő- és utánfuvarozás számára a kombitermináltól és a vízi kikötőtől légvonalban mért legfeljebb 70 (hetven) kilométeres körzet határon belül

— magyar részről: gépjárműadó-mentességet,

— bolgár részről: úthasználati díj mentességet biztosítanak.

(4) A jelen Cikk (3) bekezdésében foglaltak esetén közúti fuvarozási engedélyt nem kell felhasználni.

4. Cikk

Átlépés az államhatáron

(1) A kombinált árufuvarozásra jogosító dokumentumokat a Szerződő Felek államában történő minden fuvarozásnál a járművön kell tartani, és azokat az illetékes ellenőrző hatóságok kérésére fel kell mutatni.

(2) A kísért kombinált árufuvarozás esetén az illetékes határforgalmi ellenőrző szervek a kombinált árufuvarozásra jogosító vasúti jeggyel vagy a Ro-Ro szolgáltatás igénybevételét igazoló okmánnyal rendelkező fuvarozót és gépjárművét a másik Szerződő Fél államába árufuvarozási engedély nélkül engedik be a 3. Cikk (3) bekezdésében meghatározott esetben.

(3) A Szerződő Felek államából történő kilépés során a kombinált árufuvarozás igénybevételét a vasúti fuvarlevéllel vagy hajó fuvarokmánnyal kell igazolni.

(4) A Szerződő Felek odahatnak, hogy a gördülő országúti rendszerben továbbított minden vonat határállomási tartózkodása a mindkét Szerződő Fél által aláírt „Európai Megállapodás a fontos kombinált nemzetközi szállítási vonalokról és ezek létesítményeiről” (AGTC) szerinti 30 percre korlátozódjék.

5. Cikk

Együttműködés a kombinált árufuvarozás elősegítésére

(1) A Szerződő Felek — lehetőségeik szerint — elősegítik a vasúti, közúti, hajózási és kombitársaságok által nyújtott kombinált árufuvarozási szolgáltatások minőségének, kompatibilitásának, versenyképességének javítását, és ösztönzik a nem kísért kombinált árufuvarozás fokozottabb igénybevételét.

(2) A Szerződő Felek a kombinált árufuvarozás kiépítésére — lehetőségeik szerint — elősegítik saját vasútjaik és közforgalmú kikötők infrastruktúrájának javítását.

(3) A Szerződő Felek a kombinált árufuvarozáshoz kapcsolódó elő- és utánfuvarozást a hétfői és ünnepnap közlekedési korlátozási tilalom alól mentesítik, a Szerződő Felek államában érvényes jogszabályoknak és rendelkezéseknek megfelelően.

(4) A Szerződő Felek törekednek arra, hogy a kombinált árufuvarozáshoz kapcsolódó elő- és utánfuvarozáshoz a 44 tonna össztömegű gépjárművek továbbításának feltételeit megteremtésük.

(5) A Szerződő Felek illetékes szervei törekednek arra, hogy a fuvarozási késések és a határtartózkodási idő csökkentése érdekében a vám- és egyéb kezelési műveletek végzését a vasúti és a kikötői terminálokon végezzék el.

(6) A Szerződő Felek törekednek arra, hogy bevezessék a kombinált árufuvarozásban használt vasúti kocsik bizalmi elven történő átvételét.

(7) A Szerződő Felek nemzetközi kapcsolataik révén együttműködnek annak érdekében, hogy a kombinált árufuvarozás fejlődését ösztönözzék.

(8) A Szerződő Felek törekednek arra, hogy a közúti áru fuvarozás minél nagyobb mértékben kombinált áru fuvarozás formájában bonyolódjon le.

(9) A Szerződő Felek kölcsönösen tájékoztatják egymást azokról az intézkedésekről, amelyek elősegítik a nemzetközi kombinált áru fuvarozás minőségének javulását és a szolgáltatások színvonalának emelését.

(10) A Szerződő Felek a közúti, vasúti, hajózási, kombinált fuvarozási társaságokkal és vállalatokkal együttműködve törekednek a versenyképes és hatékony áru fuvarozás megszervezésére és ajánlatok tételére, a fuvarozási szolgáltatások színvonalának növelésére, a kezelések gyorsítására, a megbízhatóság fokozására, a megalapozott és ösztönző tarifák bevezetésére.

6. Cikk

Összhang a nemzeti jogszabályokkal

A fuvarozó, illetve szállítmányozó, valamint annak alkalmazottja köteles betartani a másik Szerződő Fél államában hatályos jogszabályokat.

7. Cikk

A rendelkezések megszegése

(1) Ha valamely fuvarozó vagy alkalmazottja megszegi a másik Szerződő Fél államában hatályos jogszabályokat vagy a jelen Egyezmény rendelkezéseit, akkor azon Szerződő Fél illetékes hatóságai, ahol az adott jármű forgalmi engedélyét nyilvántartják, azon Szerződő Fél illetékes hatóságainak kérésére, amelyben a jogsértés történt, az alábbi intézkedések egyikét hozhatják:

a) az érintett fuvarozó felszólítása az érvényben lévő előírások megtartására;

b) az érintett fuvarozó részére a jutalomengedély kiadásának leállítása, vagy a már kiadott jutalomengedély visszavonása arra az időszakra, amelyre a másik Szerződő Fél illetékes hatósága kizárta őt a forgalomból.

(2) Az illetékes hatóságok a hozott intézkedésekről egymást értesítik.

8. Cikk

Adatvédelem

(1) A Szerződő Felek minden adatot és információt — kivéve a hivatalos statisztikai adatokat és kimutatásokat — harmadik féllel szemben védenek.

(2) Jelen Cikk (1) bekezdésében foglalt adatok és információk csak a Szerződő Fél hatóságai, ügyészségei és bíró-

ságai részére szolgáltatathatók ki, amennyiben azt büntető eljárás teszi szükségessé. Minden további adat kiadása csak az adatkibocsátó előzetes engedélyezése alapján lehetséges.

9. Cikk

Válsághelyzet

A Szerződő Felek kötelezik magukat arra, hogy válsághelyzet miatt bekövetkező és 12 (tizenkét) órát meghaladó üzemszünet esetén közösen egyeztetett, sürgős intézkedéseket tesznek a nemzetközi áru fuvarozás zavartalanágának biztosítása érdekében.

10. Cikk

Vegyesbizottság

(1) Jelen Egyezmény végrehajtására a Szerződő Felek illetékes szerveik képviselőiből Kombinált Áru fuvarozási Vegyesbizottságot hoznak létre. A Vegyesbizottság munkájával és felállításával kapcsolatos feladatokat a Vegyesbizottság Ügyrendje állapítja meg. A Vegyesbizottság üléseit évente legalább egyszer, a Szerződő Felek államainak területén felváltva tartja.

(2) Jelen egyezmény tekintetében a Kombinált Áru fuvarozási Vegyesbizottság döntéseit a Magyar Népköztársaság Kormánya és a Bolgár Népköztársaság Kormánya között, Budapesten, 1989. április 17. napján a nemzetközi közúti személy- és áru fuvarozásról aláírt Megállapodás 15. Cikkének (3) bekezdése alapján létrehozott Vegyesbizottsággal együttműködve hozza meg.

11. Cikk

Az Egyezmény végrehajtása

A jelen Egyezmény végrehajtásáról magyar részről: a Közlekedési és Vízügyi Minisztérium, bolgár részről: a Közlekedési és Hírközlési Minisztérium gondoskodik.

12. Cikk

Az Egyezmény módosítása

Jelen Egyezmény a Szerződő Felek kölcsönös írásbeli megegyezése alapján módosítható. A módosítások és a kiegészítések a jelen Egyezmény 13. Cikke szerint lépnek hatályba.

13. Cikk

Hatálybalépés

A jelen Egyezmény hatálybalépéséhez szükséges belső jogi követelmények teljesítéséről a Szerződő Felek diplomáciai jegyzékváltás útján értesítik egymást. Az Egyezmény a későbbi jegyzék kézhezvételétől számított 30. (harmincadik) napon lép hatályba.

14. Cikk

Az Egyezmény hatálya

A jelen Egyezmény határozatlan időre szól, azonban azt bármelyik Szerződő Fél írásban, diplomáciai úton felmondhatja. Felmondás esetén az Egyezmény a felmondásnak a másik Szerződő Félhez való megérkezését követő 6 (hat) hónap eltelte után hatályát veszti.

Készült Szófiában, a 2001. év május hó 18. napján, két eredeti példányban, magyar és bolgár nyelven, mindkét szöveg egyaránt hiteles.

A Magyar Köztársaság
Kormánya nevében

A Bolgár Köztársaság
Kormánya nevében''

3. §

(1) Ez a rendelet a kihirdetése napján lép hatályba. Az Egyezményben foglaltakat 2001. december 12-től kell alkalmazni.

(2) A rendelet végrehajtásáról a gazdasági és közlekedési miniszter gondoskodik.

Dr. Medgyessy Péter s. k.,
miniszterelnök

**A Kormány
86/2003. (VI. 20.) Korm.
rendelete**

**a létesítményi tűzoltóságokra vonatkozó részletes
szabályokról szóló 118/1996. (VII. 24.) Korm. rendelet
módosításáról**

A Kormány a tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról szóló 1996. évi XXXI. törvény 47. §-a (1) bekezdésének *d*) pontjában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendeli el:

1. §

(1) A létesítményi tűzoltóságokra vonatkozó részletes szabályokról szóló 118/1996. (VII. 24.) Korm. rendelet

(a továbbiakban: R.) 2. §-a (8) bekezdésének *b*) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

(Főfoglalkozású létesítményi tűzoltóságot kell működtetni:)

„*b*) az (1) bekezdés hatálya alá tartozó, külön jogszabály¹ alapján felső vagy alsó küszöbértékűnek minősülő veszélyes üzemben, ha a biztonsági jelentésben vagy a biztonsági elemzésben feltárt kockázat, illetve dominóhatás miatt a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság határozatában előírja.”

(2) Az R. 2. §-ának (13) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(13) Nem kötelező működtetni létesítményi tűzoltóságot

a) a külön jogszabály² szerint közösségi épületnek minősülő létesítmény és a lakóépületek védelmére,

b) éghető folyadékok és olvadékok tároló telepein, ha a telepen lévő valamennyi földfeletti álló, hengeres, merevített vagy úszótetős acéltartályt a külön jogszabály³ szerinti stabil habbal oltó berendezés védi,

c) abban a létesítményben, ahol valamennyi, e rendelet melléklete szerint létesítményi tűzoltóság fenntartását indokoltá tevő tűzszakasz teljes területét automatikus oltóberendezés védi.”

2. §

Az R. 10. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A működő létesítményi tűzoltóságok átszervezésének, illetőleg a 2. § szerint megalakítandó létesítményi tűzoltóságok létrehozásának határideje 2004. május 1. napja.”

3. §

(1) Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

(2) E rendelet hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti

a) az R. 2. §-a (8) bekezdésének *c*) pontja,

b) a létesítményi tűzoltóságokra vonatkozó részletes szabályokról szóló 118/1996. (VII. 24.) Korm. rendelet módosításáról szóló 126/2002. (V. 21.) Korm. rendelet 9. §-ának (2) bekezdése.

Dr. Medgyessy Péter s. k.,
miniszterelnök

¹ 2/2001. (I. 17.) Korm. rendelet a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről.

² 35/1996. (XII. 29.) BM rendelet az Országos Tűzvédelmi Szabályzat kiadásáról.

³ 2/2002. (I. 23.) BM rendelet a tűzvédelem és a polgári védelem műszaki követelményeinek megállapításáról.

A Kormány 87/2003. (VI. 20.) Korm. rendelete

a NATO (PfP) SOFA hatálya alá tartozó kártérítési ügyekkel kapcsolatos eljárásról szóló 79/2002. (IV. 13.) Korm. rendelet módosításáról

A Kormány a NATO (PfP) SOFA hatálya alá tartozó kártérítési ügyekkel kapcsolatos eljárásról szóló 79/2002. (IV. 13.) Korm. rendeletet (a továbbiakban: R.) a következők szerint módosítja:

1. §

Az R. 1. §-ának *d)* és *e)* pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

(E rendelet alkalmazásában)

„*d)* *károsult*: az a természetes személy, jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet, akit valamely külföldi fegyveres erő tagjának cselekménye vagy mulasztása miatt testi épségét vagy egészségét érintő hátrányos változás, vagy hozzátartozójának halála miatt vagyoni vagy nem vagyoni kár ért, illetve akinek ingó vagy ingatlan vagyonában, vagyoni értékű jogaiban kár keletkezett;

e) *kárigény*: a károsult vagy törvényes képviselője, illetve a hatályos jogszabályoknak megfelelően meghatalmazott képviselője által a károkozás miatt meghatározott pénzösszeg kifizetésére vagy az okozott kár természetben történő megtérítésére irányuló követelés. A kárigényt a Honvédelmi Minisztérium (a továbbiakban: HM) illetékes szervéhez a jelen rendeletben előírt módon kell benyújtani;”

2. §

Az R. 2. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„2. § (1) A külföldi fegyveres erők tagja vagy polgári állománya által okozott, a gépjármű-felelősségbiztosítás hatálya alá nem tartozó kár esetén a károsult kárigényét — választása szerint — a lakóhelye, ennek hiányában állandó tartózkodási helye, illetve székhelye, vagy a kár bekövetkezésének helye szerint illetékes települési önkormányzat jegyzőjénél terjesztheti elő. A kárigényt a jelen rendelet mellékletében foglalt „Kárigény bejelentő adatlap”-on kell benyújtani.

(2) A jegyző az előterjesztett kárigényt eljuttatja a HM illetékes szervéhez, amely azt nyilvántartásba veszi, és a káreseménnyel kapcsolatos szolgálati igazolás kérésével együtt haladéktalanul továbbítja a külföldi fegyveres erő illetékes szervének.

(3) A HM illetékes szerve a külföldi fegyveres erők illetékes szervétől kapott szolgálati igazolás birtokában — szükség esetén igazságügyi kárszakértő bevonásával —

vizsgálatot folytat a kárigény jogalapja és összezszerősége vonatkozásában, és a vizsgálat eredményéről a károsultat tájékoztatja.

(4) Ha a károsult a vizsgálat eredményeként megállapított kártérítési összeget igénye teljes vagy részbeni kielégítéseként elfogadja, a HM illetékes szerve intézkedik az elfogadott összegnek a károsult választása szerint részére 30 napon belül történő átutalására vagy postai úton történő kifizetésére.

(5) Ha a külföldi fegyveres erők károkozásért való felelőssége a dokumentumok alapján egyértelműen megállapítható, a külföldi fél azonban a szolgálati igazolásban a károkozásért való felelősséget nem vállalja el, a HM illetékes szerve intézkedhet a kártérítési összeg kifizetésére.

(6) Ha a károsult a HM illetékes szerve vizsgálatának az igény jogalapjára vagy összezszerőségre vonatkozó megállapításait vitatja, a károsult a kártérítési igényét polgári peres úton érvényesítheti a Magyar Állammal szemben. Ezen lehetőségre a HM illetékes szerve a károsult figyelmét a (3) bekezdés szerinti tájékoztatóban köteles felhívni.

(7) A (6) bekezdés alapján indult perekben a Magyar Államot a HM képviseli.”

3. §

Az R. 3. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„3. § (1) A károsult a külföldi fegyveres erők által üzemeltetett gépjárművekkel okozott és a gépjármű üzemben tartójának kötelező felelősségbiztosításáról szóló 171/2000. (X. 13.) Korm. rendelet hatálya alá tartozó kárigényeit a gépjármű-felelősségbiztosítással foglalkozó biztosítónál vagy a Magyar Biztosítók Szövetségénél (a továbbiakban: MABISZ) terjesztheti elő. Amennyiben a kárigényt közvetlenül a MABISZ-nál terjesztették elő, a MABISZ a nála bejelentett kárigények kivizsgálásával a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítással foglalkozó biztosítót megbízhatja.

(2) A biztosító a nála rendszeresített gépjármű-kárbejelentési adatlapot és a kárfelvételi jegyzőkönyvet részletesen kitöltve a kár vizsgálatának megkezdésekor — a MABISZ útján — megküldi a HM illetékes szervének, amely azt nyilvántartásba veszi, és a káreseménnyel kapcsolatos szolgálati igazolás kérésével együtt haladéktalanul továbbítja a külföldi fegyveres erő illetékes szervének. A biztosító a káriratokat a kárszámítással és a kifizetési javaslattal együtt a MABISZ-nak küldi meg.

(3) A MABISZ a biztosító javaslatáról a HM illetékes szervét állásfoglalás céljából soron kívül tájékoztatja, egyidejűleg csatolva a kárértékre és a károkozásért való felelősségre vonatkozó hatósági és egyéb dokumentumokat is.

(4) A HM illetékes szerve a külföldi féltől kapott szolgálati igazolás alapján haladéktalanul tájékoztatja a MABISZ-t a kifizetési javaslatban foglaltakkal kapcsolatos álláspontjáról.

(5) A MABISZ a HM illetékes szerve által jóváhagyott kártérítési összeget a károsultnak közvetlenül átutalja, vagy postai úton kifizeti. Amennyiben a HM illetékes szerve a MABISZ által továbbított kifizetési javaslatban szereplő kártérítési összeget nem vagy csak részben hagyja jóvá, a MABISZ a rá vonatkozó általános szabályok szerint dönt a HM által jóvá nem hagyott kártérítési összeg kifizetése kérdésében.

(6) Ha a külföldi fegyveres erők károkozásért való felelőssége a dokumentumok alapján egyértelműen megállapítható, a külföldi fél azonban a szolgálati igazolásban a károkozásért való felelősséget nem vállalja el, a HM illetékes szerve a kártérítés MABISZ általi kifizetését jóváhagyhatja.

(7) Amennyiben a rendelkezésre álló dokumentumok alapján a MABISZ vagy a HM a kártérítési igényt részben vagy egészben megalapozatlannak tartja, illetve a károsult a kártérítés megállapított összegét vitatja, a MABISZ tájékoztatja a károsultat a polgári peres út igénybevételeinek lehetőségéről. A gépjármű-felelősségbiztosítási perekben alperesként a MABISZ-t kell megjelölni.

(8) A MABISZ az általa kifizetett kártérítési összeg, valamint az eljárás során felmerült indokolt és igazolt költsége erejéig egyidejűleg megtérítési igényt terjeszt elő a HM-nek. A MABISZ által a HM illetékes szervének jóváhagyásával, vagy jogerős bírósági ítélet alapján kiutalt kártérítési összeget, valamint annak járulékait a HM illetékes szerve az igény kézhezvételét követő 30 napon belül köteles a MABISZ számlájára átutalni.

(9) A HM illetékes szerve által jóvá nem hagyott kártérítési összeg kifizetése esetén a MABISZ az esetleges igényt a (10) bekezdés szerint érvényesítheti.

(10) Amennyiben a HM illetékes szerve a MABISZ megtérítési igényét a jelen rendeletben megállapított határidő alatt nem elégíti ki, a MABISZ jogosult igényét a Magyar Állammal szemben polgári peres úton érvényesíteni. Ezen perekben a Magyar Államot a HM képviseli.

(11) Amennyiben a magyar biztosítási szabályok értelmében a gépjárművel okozott kárra a biztosítás nem nyújt fedezetet, a károkozást a 3. §-ban foglaltak szerint kell kivizsgálni és elbírálni.”

4. §

(1) Az R. 6. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A jelen rendelet alapján történő kárrendezés költségeit a Honvédelmi Minisztérium fejezetnél szereplő „Nemzetközi kártérítés” elnevezésű költségvetési előirányzatból kell fedezni. Ugyanezen költségvetési előirányzatból kell fedezni a NATO (PfP) együttműködéssel kapcsolatban a Magyar Köztársaságot terhelő kártérítési összegeket.”

(2) Az R. 6. §-a a következő (5) és (6) bekezdéssel egészül ki:

„(5) Ha a külföldi fegyveres erő a megtérítési igényben foglalt összeget a HM részére nem vagy csak részben téríti meg, a vitát a vonatkozó nemzetközi szerződésekben foglalt vitarendezési módok igénybevételeivel, de elsősorban tárgyalásos úton kell rendezni.

(6) Az (5) bekezdés szerinti vitarendezés eredménytelensége esetén a kérdéses összeget, valamint a vonatkozó nemzetközi szerződések rendelkezései szerint a kártérítési igényről magyar részről történt lemondás miatt meg nem térülő kárt leírással kell rendezni az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény és a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény előírásaira is figyelemmel. Az ilyen leírásról a honvédelmi miniszter a pénzügyminisztert haladéktalanul értesíti.”

5. §

Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

Dr. Medgyessy Péter s. k.,
miniszterelnök

A Kormány 88/2003. (VI. 20.) Korm. rendelete

a Termékpálya Bizottságok működésének általános szabályairól és az agrárpiaci rendtartásról szóló 2003. évi XVI. törvény hatálya alá tartozó termékek köréről

A Kormány az agrárpiaci rendtartásról szóló 2003. évi XVI. törvény (a továbbiakban: Tv.) 32. §-ának (3) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján a következőket rendeli el:

A Termékpálya Bizottságok felállítása, tagjainak kijelölése

1. §

(1) A földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter (a továbbiakban: miniszter) a Tv. 4. §-ának (3) bekezdésében meghatározott feladatok ellátására a Tv. 4. §-ának (10) bekezdésében meghatározott Termékpálya Bizottságok (a továbbiakban: Bizottságok), illetve a Tv. 5. §-ának (1) bekezdése alapján az általa létrehozott Ideiglenes Termékpálya Bizottságok működését biztosítja.

(2) A Bizottságok szavazati joggal rendelkező tagjait a miniszter kéri fel a Tv. 4. §-ának (3) bekezdésében, illetve e rendelet 3. §-ában meghatározott feladatok ellátására.

(3) A Tv. 4. §-a (4) bekezdésének *a*) pontjában meghatározott miniszterek és a Tv. 4. §-a (4) bekezdésének *b*) pontjában meghatározott szervezetek a Bizottságok tagjainak távolléte vagy akadályoztatása esetére állandó helyetteseket (póttagot) jelölnek ki. A póttagokra a tagokra vonatkozó szabályokat megfelelően alkalmazni kell.

(4) A Bizottságok tagjai a tagsággal együtt járó feladatok ellátásához szükséges szakismerettel rendelkező személyek lehetnek. A Tv. 4. §-a (4) bekezdésének *a*) pontjában meghatározott esetben köztisztviselők jelölhetők.

2. §

(1) A Bizottságok üléseit az elnök — akadályoztatása esetén az általa kijelölt helyettes — vezeti.

(2) A Bizottságokat az elnök — akadályoztatása esetén az általa kijelölt helyettes — képviseli.

(3) A Bizottságokat az adott termékpálya által indokolt gyakorisággal az elnök vagy az általa kijelölt helyettes a napirend megküldésével hívja össze.

(4) A Tv. 5. §-ának (1) bekezdése alapján létrehozott Ideiglenes Termékpálya Bizottságokra e rendeletben a Bizottságokra előírt rendelkezéseket megfelelően alkalmazni kell.

A Bizottságok feladatai

3. §

A Tv. 4. §-a (3) bekezdésének *e*) pontjában meghatározott feladatok keretében a Bizottság javaslatot tesz

a) az Európai Unió Közös Agrárpolitikájának alakításával kapcsolatos hazai álláspontra, különös tekintettel a Mezőgazdasági Tanácsban, az Állandó Képviselők Bizottságában (COREPER), a Speciális Mezőgazdasági Bizottságban, illetve a Mezőgazdasági Tanács munkáját segítő egyéb munkacsoportokban képviselendő álláspontra,

b) az Európai Unió irányító-bizottságaiban az agrárpiac vonatkozásában képviselendő hazai álláspontra,

c) a tagországok hatáskörébe utalt egyes agrárpiaci intézkedésekre,

d) a hazai agrárpiac szabályozásban meghozandó intézkedésekre.

A Bizottságok álláspontjának kialakítása

4. §

(1) A Bizottságok feladataik körében hozott végső álláspontjukat szavazással alakítják ki.

(2) A Bizottságok tagjai egy-egy szavazattal rendelkeznek. A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium szavazati joggal rendelkező tagjainak két szavazata a két tag közül a jelenlévő tag által is képviselhető.

(3) A Bizottságok határozatképességéhez a szavazatok többségét képviselő tagok jelenléte szükséges azzal, hogy a Tv. 4. §-a (4) bekezdésének *a*) és *b*) pontjában meghatározott tagok részéről legalább kettő-kettő szavazatot képviselő tag jelenléte szükséges.

(4) A Bizottságok javaslataikról és álláspontjaikról egyszerű szótöbbséggel határoznak. Szavazategyenlőség esetén az elnök szavazata dönt.

(5) Amennyiben a Bizottság ülésén sem a tag, sem a póttag nem tud megjelenni, úgy a Bizottság tagjai a napirendben megjelölt ügyekre vonatkozó javaslataikat — távolmaradásuk indokának megjelölésével — írásban is közölhetik. Az írásbeli javaslatokat az ülés megkezdése előtt kell az elnök részére megküldeni. Az írásban beérkezett javaslat az adott Bizottság napirenden szereplő ügyre vonatkozó végső álláspontjának megfelelően minősül egyetértő, illetve elutasító szavazatnak.

Az agrárpiaci rendtartásról szóló törvény hatálya alá tartozó termékek

5. §

A Tv. hatálya kiterjed a Tv. mellékletében megjelölt árucsoportok alá besorolt valamennyi termékre e rendelet *mellékletében* felsoroltak kivételével.

Záró rendelkezések

6. §

(1) E rendelet — a 3. §-ának *c*) pontja kivételével — a kihirdetés napján lép hatályba.

(2) A rendelet 3. §-ának *c*) pontja a Magyar Köztársaságnak az Európai Unióhoz történő csatlakozásáról szóló nemzetközi szerződést kihirdető törvény hatálybalépésének napján lép hatályba.

Dr. Medgyessy Péter s. k.,
miniszterelnök

Melléklet a 88/2003. (VI. 20.) Korm. rendelethez

Az agrárpiaci rendtartásról szóló 2003. évi XVI. törvény hatálya nem terjed ki az alábbi termékekre:

Vámtarifaszám	Termék megnevezése
4401	Tűzifa hasáb tuskó, rőzse, köteg vagy hasonló formában; faforgács és hasonló részek; fűrészpor, fahulladék és maradék, labdac (pellet), brikett, hasáb vagy hasonló alakra tömörítve is
4402	Faszén (beleértve kagyló és dió alakban is), brikettezve is
4403	Gömbfa, kérgezeten is vagy négy oldalán durván faragva is
4404	Abronszfa; hasított karó; cölöp, cövek és pózna kihegyezve, de hosszában nem fűrészelve; durván faragott, de nem esztergályozott, nem hajlított vagy más módon nem megmunkált fa, amely sétatob, esernyőnyél, szerszámnyél és hasonlók készítésére alkalmas; faháncs és hasonló
4406	Vasúti vagy villamosvasúti talpfa
4407	Hosszában fűrészelt vagy szélezett, vágott vagy hántolt 6 mm-nél vastagabb fa, gyalulva, csiszolva vagy illesztéssel összeállítva is
4408	Furnérlap rétegelt lemez vagy hasonló rétegelt fa készítésére (beleértve a rétegelt fa szeletelésével készített is) és hosszában fűrészelt, vágott vagy hántolt, más falemez gyalulva, csiszolva, lapolva és végillesztéssel összeállítva is, legfeljebb 6 mm vastagságban
4409	Fa (beleértve az össze nem állított szalag és szegélylécet parkettához) bármelyik széle, vége vagy felülete mentén összefüggő (folytatólagos) összeillesztésre előkészítve (hornyolt, barázdált, lesarkított, ferdén levágott, „V” alakú összeillesztésre előkészített, félgömbölyűre vagy hasonló módon formázott)
4410	Forgácslemez és hasonló tábla [irányított forgácselrendezésű lemez (OSB) és ostyalemez] fából vagy más fatartalmú anyagból gyantával vagy más szerves kötőanyaggal agglomerálva (tömörítve) is
4411	Rostlemez fából vagy más fatartalmú anyagból, gyantával vagy más szerves anyaggal össze- ragasztva is
4412	Rétegelt lemez, furnérozott panel és hasonló réteges faáru
4413	Tömörített fatömb, lap, szalag vagy profil alakban
4414	Festmény, fénykép, tükör és hasonló tárgyak fakerete
4415	Fából készült láda, doboz, rekesz, dob és hasonló csomagolóanyag; kábeldob, rakodólap, keretezett és más szállítólap
4416	Hordó, kád, dézsa és fából készült más kádárpári termék és azok elemei, beleértve a hordó-dongát is
4417	Szerszám, szerszámfoglat, szerszámnyél és -fogantyú, seprű-, kefe- és ecsetnyél és -foglat fából; csizma és cipő kaptafa és sámfa fából
4418	Ács- és épületasztalos-ipari termék, beleértve az üreges fapanelt is, összeállított parkett-tábla, zsindeley
4419	Asztali és konyhai cikkek fából
4420	Intarziás és berakott famunka; ládikó és ékszerdoboz; evőeszköz vagy hasonló cikkek tartására szolgáló fadoboz; kis szobor és más díszítés fából; lakberendezési tárgy a 94. árucsoportba tartozó bútorok kivételével
4421	Egyéb faáru

A Kormány tagjainak rendeletei

A földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter 66/2003. (VI. 20.) FVM rendelete

**a friss és előhűtött hasított félsertés időszakos
export-visszatérítéséről szóló 38/2003. (IV. 11.) FVM
rendelet hatályon kívül helyezéséről**

Az agrárpiaci rendtartásról szóló 2003. évi XVI. törvény 32. §-ának (2) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján a pénzügyminiszter és a külügyminiszterrel egyetértésben — figyelemmel az agrár- és vidékfejlesztési támogatások igénybevételének általános feltételeiről szóló 290/2002. (XII. 27.) Korm. rendelet, valamint a mezőgazdasági és élelmiszer-ipari exporttámogatások igénybevételének eljárási rendjéről szóló 110/1997. (XII. 30.) FM—PM—IKIM együttes rendelet (a továbbiakban: együttes rendelet) rendelkezéseire — a következőket rendelem el:

1. §

A friss és előhűtött hasított félsertés időszakos export-visszatérítéséről szóló 38/2003. (IV. 11.) FVM rendelet hatályát veszti azzal, hogy rendelkezéseit a folyamatban lévő ügyekre, ideértve az e rendelet hatálybalépését megelőzően benyújtott, de még el nem bírált pályázatokra is, alkalmazni kell.

2. §

Ez a rendelet a kihirdetését követő 15. napon lép hatályba.

Dr. Németh Imre s. k.,
földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter

A gazdasági és közlekedési miniszter 41/2003. (VI. 20.) GKM rendelete

**a forgalomirányító jelzőlámpák követelményeiről,
tervezési, telepítési és üzemeltetési előírásairól**

A közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény 48. §-a (3) bekezdése *b*) pontjának 5. alpontjában kapott felhatalmazás alapján az alábbiakat rendelem el:

1. §

(1) A rendelet alkalmazási köre a Magyar Köztársaság területén lévő közutakra, a közforgalom elől el nem zárt magánutakra (a továbbiakban együtt: út), valamint az utakon lévő vasúti átjárókra és vasúti gyalogos átkelőhelyekre, hatálya mindezek tulajdonosaira, valamint kezelőire terjed ki.

(2) Nem terjed ki a rendelet alkalmazási köre azokra a jelzőberendezésekre, amelyek kizárólag vasúti átjárók biztosítására szolgálnak.

(3) A forgalomirányító jelzőlámpák követelményeire, tervezési, telepítési és üzemeltetési előírásaira vonatkozó Jelzőlámpás Forgalomirányítás Szabályzatot (a továbbiakban: FISZ) e rendelet *melléklete* tartalmazza.

2. §

(1) Ez a rendelet 2003. július 1-jén lép hatályba, egyidejűleg hatályát veszti az utak forgalomszabályozásáról és a közúti jelzések elhelyezéséről szóló 20/1984. (XII. 21.) KM rendelet 8. §-a, mellékletének 17.3—17.5. pontjai, 18—22. pontjai és I. függelékének *s*) pontja.

(2) A rendelet hatálybalépése előtt létesített forgalomirányító jelzőlámpákat 2007. december 31. napjáig át kell alakítani oly módon, hogy azok az e rendeletben meghatározott követelményeknek megfeleljenek.

Dr. Csillag István s. k.,
gazdasági és közlekedési miniszter

Melléklet

a 41/2003. (VI. 20.) GKM rendelethez

A Jelzőlámpás Forgalomirányítás Szabályzata (FISZ)

1. Fogalmak

Az ebben a szabályzatban használt fogalmak meghatározását az 1. számú függelék tartalmazza.

2. A fényjelző készülékek követelményei

2.1. A fényjelző készülékek feleljenek meg az ÚT 2—1.120 útügyi műszaki előírás követelményeinek.

2.2. A fényjelző készülékek tervezésére és elhelyezésére vonatkozóan az ÚT 2—1.219 útügyi műszaki előírásban foglaltakat kell betartani.

3. A forgalomirányítás bevezetésének szükségessége

3.1. Jelzőlámpás forgalomirányítás bevezetése szükséges azokon a helyeken, ahol azzal a forgalombiztonság javítható, illetőleg a forgalom lefolyásának minősége kedvezőbbé tehető.

3.2. *Forgalombiztonsági okból*, ahol a baleseti okok megszüntetésére — például a csomópont megfelelő átépítésével — egyelőre nincs más lehetőség, és a balesetek bekövetkezése a telepítéssel megelőzhető, jelzőlámpás forgalomirányítást

a) *kell* létesíteni azon a kijelölt gyalogos-átkelőhelyen, vagy az utat keresztező kerékpárosok érdekében, illetőleg abban a csomópontban, ahol a személyesüléses balesetek száma az útkereszteződésben és az attól számított 125 méteren belül a csomóponti ágakon eléri vagy meghaladja a 3 baleset/év, vagy a 6 baleset/3 év értéket (annak ellenére, hogy minden egyéb intézkedést megtettek ennek csökkentése érdekében), és ez elsősorban gyalogosok vagy kerékpárosok elütéséből, illetőleg elsőbbségadási kötelezettség elmulasztásából származik,

b) *ajánlott* létesíteni azon a kijelölt gyalogos-átkelőhelyen, vagy az utat keresztező kerékpárosok érdekében, illetőleg abban a csomópontban, ahol a személyesüléses balesetek száma az a) pontban említettekénél kevesebb, azonban forgalomtechnikai intézkedésekkel (pl. egyes mozgások letiltása, egyirányúsítás stb.) a baleset veszélye nem szüntethető meg.

3.3. A *forgalom nagysága* miatt jelzőlámpás forgalomirányítást *kell* létesíteni

a) a gyalogosforgalom esetében, ha a következő két feltétel közül legalább az egyik fennáll:

aa) a forgalom nagyságának és az úttest szélességének függvényében kell eldönteni, hogy a gyalogos-átkelőhelyen szükséges-e jelzőlámpát telepíteni, ha a kijelölt gyalogos-átkelőhely létesíthetőségének feltételei fennállnak, és a gyalogosok akadálytalan és biztonságos átkelése osztott gyalogos-átkelőhellyel sem oldható meg (az ennek elbírálásához szükséges adatokat a 2. számú függelékben található 1. ábra tartalmazza),

ab) a kétirányú járműforgalom és az azt keresztező kétirányú gyalogosforgalom összetartozó értékei meghaladják a 2. számú függelékben található 2. ábra által mutatott értékeket;

b) a kerékpáros-forgalom esetében az önálló kerékpáros átvezetésnél akkor, ha a következő feltételek közül legalább az egyik fennáll:

ba) a meglévő kerékpárforgalmi létesítményeknél a kerékpárosok számától függetlenül a kétirányú járműforgalom óránként 600 egységjárműnél nagyobb,

bb) az útszélesség 9 m-nél nagyobb, és nincs közepén a kerékpárosok védelmére alkalmas osztósziget;

c) a járműforgalom esetében abban az útkereszteződésben, ahol az elsőbbséggel rendelkező forgalmi áramlatok forgalomnagysága olyan mértékű, hogy az ezeknek aláren-

delt (elsőbbségadásra kötelezett) forgalmi irányokban jelentkező forgalmi igények már túrhető színvonalon nem elégíthetők ki.

3.4. A *forgalmi körülmények* miatt jelzőlámpás forgalomirányítást kell létesíteni

a) az összehangolt forgalomirányításba bevont útszakaszon a forgalomirányítás nélküli kijelölt gyalogos-átkelőhelyeknél,

b) az önálló kerékpáros átvezetésnél, ha a kerékpárosok által keresztezett úton a járművek megengedett legnagyobb sebessége 60 km/h, vagy annál nagyobb,

c) a vasúti átjárónál elhelyezett, a vasúti átjárót biztosító berendezéssel függésben levő fényjelző készülékkel, a vasúti átjárótól számított 30 méter távolságon belül (lakott területen kívül, ha a vasúti átjárón átvezető út földút, 21 méter távolságon belül) levő útkereszteződésnél, ha az útkereszteződésben a vasúti átjáró felől érkező járműveknek — a keresztező útról mindegyik irányból érkező járművel szemben — elsőbbségük nincs, a jogszabályban¹ meghatározott esetek kivételével.

3.5. Új forgalomirányító fényjelző készülék létesítésekor, valamint régi vezérlőberendezés cseréje esetén csak forgalomtól függő vezérlés megvalósítására is képes vezérlőberendezés telepíthető.

4. A jelzőlámpás forgalomirányítás tervezése

4.1. Ahol a járműforgalom irányítására fényjelző készüléket helyeztek el, minden — más forgalmi irányt keresztező — jármű és gyalogos irányt fényjelző készülékkel kell irányítani. Az olyan úton azonban, ahol a jobbra (vagy balra) kis ívű bekanyarodás céljára a többi forgalmi sávtól járdaszigettel elkülönített forgalmi sáv vagy járdaszigettel elkülönített kanyarodósáv áll rendelkezésre, a kis ívben bekanyarodó jármű irányítására — továbbá az esetlegesen általa keresztezett (a járdáról a járdaszigetre átvezető) kijelölt gyalogos-átkelőhely irányítására — a fényjelző készülék elhelyezése mellőzhető.

4.2. Az útkereszteződéseken átvezetett kerékpárúton, kerékpársávon közlekedő kerékpárosok forgalmát fényjelző készülékkel mindig irányítani kell, ha az útkereszteződésben a többi jármű forgalmát fényjelző készülék irányítja. Ez a fényjelző készülék kerékpáros jelző vagy gyalogos-kerékpáros jelző is lehet.

4.3. Jelzőlámpás forgalomirányítás bevezetésekor a tárgyalagos, és helyszíni méréseken alapuló mérlegelés során a közlekedésben résztvevők érdekeit a következő fontossági sorrend szerint kell figyelembe venni:

1. Gyalogosok
2. Kerékpárosok

¹ Jelenleg a 20/1984. (XII. 21.) KM rendelet az utak forgalomszabályozásáról és a közúti jelzések elhelyezéséről.

3. Tömegközlekedési járművek
4. Egyéb járművek

4.4. A forgalomlebonyolódás minőségének javítása érdekében a jelzőlámpás forgalomirányítást úgy kell megtervezni, azt úgy kell telepíteni és üzemben tartani, hogy

a) a közlekedők szükséges és elégséges információt kapjanak közlekedésük közben az úton követendő magatartásukról,

b) a megállások száma, illetőleg a várakozások időtartama a lehető legkisebb legyen,

c) az irányítás legalább részben forgalomtól függő legyen,

d) az állandó időtervű programok programváltási időpontjai igazodjanak a forgalomlefordulás ingadozásához,

e) a járműforgalom haladási sebessége közel egyenletes legyen.

5. Forgalombiztonsági alapkövetelmények

5.1. A forgalomirányító jelzőlámpa fényjelző készülékein nem jelenhet meg *értelmezhetetlen, megtévesztő*, egymásnak *ellentmondó* vagy *veszélyes forgalmi helyzetet előidéző* jelzési kép.

5.2. Az egyenes irányban haladó, egymást keresztező járműforgalom, továbbá a gyalogosok és az ő haladási irányukat keresztező, egyenes irányban haladó járműforgalom egyszerre szabad jelzést nem kaphat.

5.3. A különböző, egymással összeférhetetlen (egymást keresztező vagy egymással fonódó) forgalmi irányok szabad jelzései között biztonságos időközöket kell hagyni.

5.4. A forgalomirányító jelzőlámpával irányított útkereszteződéseket úgy kell kialakítani, és forgalmukat úgy kell szabályozni, hogy a forgalmi rend a fényjelző készülék működése nélkül is egyértelmű legyen.

5.5. Azon az úton, ahol a megengedett sebesség 70 km/óránál nagyobb, forgalomirányító fényjelző készülék csak legfeljebb 70 km/óra sebességkorlátozás elrendelésével létesíthető.

6. Fényjelző készülékek, irányítási módok, jelzésttechnikai előírások

6.1. Fényjelző készülékek

6.1.1. A közlekedők forgalmának irányítására a következő fényjelző készülékek alkalmazhatók:

- a) gyalogosjelzők (gyalogosok irányítására),
- b) gyalogos-kerékpáros jelzők (gyalogosok és kerékpárosok irányítására),
- c) kerékpáros jelzők (kerékpárosok irányítására),
- d) tömegközlekedési jelzők,
- da) villamosjelzők (villamosok és a villamospályán közlekedő villamospótló autóbuszok irányítására),

db) autóbuszjelzők (autóbuszok és trolibuszok, valamint az autóbusz-forgalmi sávon közlekedő egyéb járművek irányítására),

e) általános járműjelzők [kiegészítő jelzővel is] (valamennyi jármű irányítására, ha azoknak nincs a b), c), d) pontban említett külön jelzőjük),

f) fedező-jelzők (utat keresztező villamos, illetőleg megkülönböztető jelzést használó jármű irányítására),

g) irányváltó jelzők (a forgalmi sáv foglaltságának jelzésére vagy forgalmi irányának szabályozására).

6.1.2. A fényjelző készülékek közül

a) a gyalogosjelzők és a gyalogos-kerékpáros jelzők mindig *áthívó* típusú önálló fényjelző készülékek legyenek;

b) a járművek forgalmát irányító jelzők (általános járműjelző, kerékpáros jelző, villamosjelző, autóbuszjelző) mindig *átengedő* típusú fényjelző készülékek legyenek;

c) a járművek forgalmát irányító jelzők áthívó típusú jelzővel is megismételhetők.

6.2. Irányítási módok

6.2.1. A járművek és gyalogosok forgalmát irányító fényjelző készülékek a közlekedők forgalmát úgy irányítják, hogy

a) *védett* irányítási módnál az összeférhetetlen forgalmi mozgások egyidejűleg szabad jelzést nem kaphatnak,

b) *részlegesen védett* irányítási módnál — jogszabályban² meghatározott módon — egyidejűleg szabad jelzést kaphatnak az egymással szemből érkező, de különböző irányokba továbbhaladó járművek, és a velük párhuzamosan érkező és továbbhaladó gyalogosok.

6.2.2. Tilos részlegesen védett irányítási módot alkalmazni a kanyarodó főirány esetében, ha az útkereszteződésben a főútvonal vonalvezetése az egyenes iránytól eltér (a főútvonal kanyarodik).

6.3. Jelzésttechnikai előírások

6.3.1. Védett irányítási módnál az általános járműjelző szabad jelzése kör vagy nyíl alakú lehet.

6.3.2. Részlegesen védett irányítási módnál az általános járműjelző szabad jelzése csak kör alakú lehet.

6.3.3. Nyíl alakú szabad jelzést csak védett irányítási mód esetén szabad alkalmazni.

6.3.4. A kiegészítő jelzővel adott szabad jelzés csak nyíl alakú zöld fény lehet.

6.3.5. Az útkereszteződésbe azonos irányból érkező és különböző irányokba továbbhaladó járművek kör alakú zöld fény formájú szabad jelzései azonos időpontban kezdődjenek, és időtartamuk is azonos legyen.

² Jelenleg az 1/1975. (II. 5.) KPM—BM együttes rendelet a közúti közlekedés szabályairól (KRESZ).

6.3.6. Egy keresztmetszetben a kör alakú zöld fényt mutató részlegesen védett vagy védett irányítástól függetlenül az önálló sávról jobbra vagy balra kanyarodó irányok bármelyike — amennyiben az feltétlenül szükséges — nyíl alakú zöld fényt mutató védett irányítással is szabályozható.

6.4. A *részlegesen védett* járműmozgásokra vonatkozó egyes előírások

6.4.1. Fokozott figyelemmel kell lenni arra, hogy

a) a balra kanyarodni szándékozók számára elegendő időköz és elegendő hely álljon rendelkezésre a kanyarodási művelet végrehajtására,

b) az egymás útját keresztező járművek, gyalogosok és kerékpárosok kölcsönösen, megfelelően észlelhetők legyenek.

6.4.2. A gyalogos- és a kerékpáros-forgalomra, valamint a tömegközlekedésre az egyéb járművek vezetőit szükség esetén a megfelelő jelképekkel ellátott figyelmeztető (sárga villogó) jelzők figyelmeztethetik.

6.5. A *védett* járműmozgásokra vonatkozó egyes előírások

6.5.1. Kiegészítő jelző (nyíl alakú zöld fényjelzést adó egyetlen fényjelző) a forgalmi sáv forgalmát önállóan nem szabályozhatja, és csak abban az esetben alkalmazható, ha a nyíl által jelzett irányú forgalmi mozgás több fázisban megengedett.

6.5.2. A fényjelző készülék mellett elhelyezett nyíl alakú zöld fényjelzést adó kiegészítő jelző a mellette levő fényjelző készülék szabad jelzésével egy időben nem mutathat szabad jelzést.

6.5.3. Villamosokkal szemben részlegesen védett járműmozgást nem szabad megengedni.

6.5.4. A kanyarodó mozgások közül védett irányítást kell alkalmazni

a) a balra kanyarodás esetén, ha

aa) az útra megengedett legnagyobb sebesség 50 km/h értéknél nagyobb,

ab) a csomópont összehangolt jelzőlámparendszer tagja, és a kanyarodás nem önálló sávról történik,

ac) a szembejövő forgalom kettőnél több sávon halad át egyenesen;

b) mind a balra, mind a jobbra kanyarodás esetén, ha

ba) az kettő vagy több forgalmi sávról történik,

bb) az elsőbbséggel rendelkező és az elsőbbségadásra kötelezett forgalom kölcsönös láthatósága rossz.

6.6. Egyes jelzésttechnikai előírások

6.6.1. Az azonos irányból érkező és egymással párhuzamosan azonos irányban továbbhaladó járműveknek — a villamos- és az autóbussz-forgalmi sávban szabályszerűen közlekedő járművek, valamint a kerékpárúton, kerékpársávon közlekedő kerékpárok kivételével — azonos időben, azonosan kör alakot vagy nyíl alakot mutató fényjelzést kell kapniuk.

7. A nemzeti jelzések és jelzéssorrendek

7.1. A gyalogosjelzőkön, a gyalogos-kerékpáros jelzőkön, a kerékpárosjelzőkön, az autóbusszjelzőkön, az általános járműjelzőkön, a fedező-jelzőkön és az irányváltó jelzőkön a jelzések és a jelzéssorrendek jogszabály³ szerintiek legyenek.

7.2. A villamosforgalom irányítására szolgáló fényjelző készüléken — amelynek jelzési képein a vízszintesen elrendezett három fénypont a járműjelző tilos, az egy fénypont az átmeneti, a függőlegesen és/vagy ferdén elrendezett több fénypont a megfelelő haladási irányt (irányokat) is jelző szabad jelzési képnek felel meg — a jelzések sorrendje az általános járműjelző jelzési sorrendjének feleljen meg.

7.3. A bekapcsolási program jelzéseképeinek sorrendje a következő legyen:

1. Minden jelző sötét, ha nem sárga villogó üzemmód van.
2. Minden irányban legalább 5 másodpercig sárga villogó jelzés, a gyalogosjelzők sötétek.
3. A gyalogosjelzők tilos jelzésre állítása.
4. Az elsőbbséggel rendelkező úton (a főirányban) — a gyalogosjelzők közbenső időinek letelte után — a járműjelzőkön a minimális időtartamú szabad (zöld) jelzés indítása. A többi irányban (a mellékirányokban) a 8.4.1. aa) szerinti időtartamú átmeneti (sárga) jelzés után a járműjelzők tilosra állítása.
5. Az utolsó tilos jelzési kép megjelenését követően — a közbenső időnek megfelelő időeltolással — átmenet a fázistervben betervezett bekapcsolási pontban érvényes jelzési képre, amely lehetőleg a főirány szabad jelzése legyen.

A forgalombiztonsági követelmények és a nemzeti jelzéssorrend megtartásával az előbbi sorrendtől csak akkor szabad eltérni, ha az berendezés-technikai korlátok, illetőleg összetett csomópont-kialakítás (vagy több csomópont közös vezérlése) miatt nem valósítható meg.

7.4. Az azonnali leállást igénylő műszaki hiba kivételével a berendezés kikapcsolása önálló kikapcsolási programmal történjen úgy, hogy a jelzőlámpás irányításról a jelzőtáblás elsőbbségszabályozásra való átmenet a folyamatosság elvét és a forgalombiztonság szempontjait követve menjen végbe. A kikapcsolási programot úgy kell kialakítani, hogy a főirány, illetőleg — többszörös alárendeltség esetén — a magasabb prioritású irány a jelzőtáblás szabályozás által biztosított elsőbbségével csak akkor élhessen, amikor az alárendelt, illetőleg az alacsonyabb prioritású irányból a szabad jelzés végén szabályosan behaladó járművek és gyalogosok a konfliktus-zónát már elhagyták.

³ Jelenleg az 1/1975 (II. 5.) KPM—BM együttes rendelet a közúti közlekedés szabályairól (KRESZ).

8. A forgalomirányító berendezések biztonsági követelményei

8.1. Általános előírások

8.1.1. A forgalom irányítását a berendezéseknek a forgalombiztonság és az üzembiztonság szem előtt tartásával kell végezniük.

8.1.2. Az irányításba bevont minden forgalmi mozgás számára egyértelmű, a jogszabályban előírt sorrendű jelzéseket kell adni.

8.1.3. A 3.2. pontban említett okból létesített fényjelző készülékek forgalommentes időszakban (éjszaka) sem kapcsolhatók sárga villogó vagy sötét üzemmódra.

8.2. Jelzésbiztosítás

8.2.1. Ha a forgalomirányító berendezésben — bármely okból — *forgalmat veszélyeztető hiba* áll elő, a vezérlő berendezésnek a fényjelző készülékeket hibamódba kell kapcsolnia, és a hibát fel kell jegyeznie (1. jelzésbiztosítási fokozat).

8.2.2. Ha a forgalomirányító berendezésben *forgalmat nem veszélyeztető hiba* áll elő, a vezérlő berendezésnek a hibát fel kell jegyeznie, és a hiba kiküszöbölését meg kell kísérelnie (2. jelzésbiztosítási fokozat).

8.2.3. A hibákat az MSZ EN 12675 szabvány (Közúti fényjelző vezérlőberendezések. Működésbiztonsági követelmények) szerint osztályba kell sorolni, és forgalomirányító berendezés létesítésénél (felújításánál) csak olyan vezérlő berendezés alkalmazható, amely a 8.3. szakasz hibaosztályozási követelményeknek megfelel.

8.3. A hibák osztályozása

8.3.1. Forgalmat veszélyeztető hibának minősülnek a következők:

a) a meghatározott és egymással összeférhetetlen bármely jelzőcsoport *zöld* jelzésének együttes és egyidejű megjelenése bármely összeférhetetlen jelzőcsoport *zöld* jelzésével [AA1 osztály];

b) a piros jelzőcsoport jelzésének kimaradása a vele egyidejű összeférhetetlen *zöld* vagy *sárga* jelzés megjelenésekor [AF1 osztály];

c) a *kiválasztott* fényjelző készüléken a piros jelzés kimaradása, ha vele egyidejűleg összeférhetetlen *zöld* jelzés jelenik meg [AG1 osztály], ahol a kiválasztott fényjelző készülékek a következők legyenek:

ca) villamos- és autóbusszjelzők az elsőbbségadási kötelezettséggel járó (alárendelt) ágon, ha az ilyen jelző kiesésekor más jelzők kiegészítőként nem vehetők figyelembe,

cb) járműjelzők jelzőlámpázott gyalogos-átkelőhelyeknél, kerékpáros átvezetésekénél vagy közös gyalogos-kerékpáros átkelőhelyeknél,

cc) gyalogos-átkelőhelyek, kerékpáros átvezetések vagy közös gyalogos-kerékpáros átkelőhelyek jelzői, ha az átkelőhelyen védett járműmozgás halad át,

cd) gyalogos-átkelőhelyek, kerékpáros átvezetések vagy közös gyalogos-kerékpáros átkelőhelyek jelzői egy-

más folytatásába eső, osztott jelzőcsoportú átkelőhelyeknél, ha fennáll annak a veszélye, hogy az átkelő távolabbi része számára szóló szabad jelzést hibásan értelmeznék (pl. a keresztezendő úttest kis szélességénél vagy a középső osztószívet kis méreténél);

d) a jelzőcsoport fényjelző készülékei közül az *utolsó*⁴ fényjelző készülék piros jelzésének kimaradása, ha vele egyidejűleg összeférhetetlen *zöld* jelzés jelenik meg [AH1 osztály];

e) a piros jelzések egyidejűleg kimaradnak az egymással összeférhetetlen jelzőcsoportok fényjelző készülékein [AJ1 osztály];

f) a jelzőcsoporton a nemzeti előírásoktól eltérő jelzések megjelenése [BA1 osztály];

g) nemkívánatos villogó jelzés készenléti üzemmódban [BB1 osztály];

h) nemkívánatos villogó jelzés hibamódban [BC1 osztály];

i) más jelzőcsoport állapotától függetlenül az általános jármű-jelzőcsoport utolsó fényjelző készülékén a piros jelzés kimaradása [CB1 osztály];

j) más jelzőcsoport állapotától függetlenül meghatározott piros jelzés kimaradása [CD1 osztály];

k) a biztonsági időbeállítások tárolt értékei hamisak [FA1 osztály];

l) az időbeállítások időtartamai az előre megállapított tűréseken kívül vannak [FE1 osztály];

m) a jelzősorrend eltér a nemzeti előírástól [GA1 osztály];

n) a bekapcsolási jelzősorrend nem szabályszerű [GC1 osztály].

8.3.2. Forgalmat nem veszélyeztető hibának minősülnek a következők:

a) a meghatározott és egymással összeférhetetlen bármely jelzőcsoport *zöld* jelzésének együttes és egyidejű megjelenése bármely összeférhetetlen jelzőcsoport *sárga* jelzésével [AB1 osztály];

b) a meghatározott és egymással összeférhetetlen bármely jelzőcsoport *zöld* jelzésének együttes és egyidejű megjelenése bármely összeférhetetlen jelzőcsoport *piros/sárga* jelzésével [AD1 osztály];

c) a *kiválasztott* fényjelző készüléken a piros jelzés kimaradása, ha vele egyidejűleg összeférhetetlen *zöld* jelzés jelenik meg [AG1 osztály], ahol a kiválasztott fényjelző készülékek a következők legyenek:

ca) gyalogos-, kerékpáros- vagy közös gyalogos-kerékpáros jelzők tilos jelzései az átkelőhelyeknél, kivéve, ha egyidejűleg összeférhetetlen kanyarodó járműfolyam védett módon szabad jelzést kap, vagy ha egymás folytatásába eső átkelőkön fennáll a szabad jelzések felcserélésének vagy helytelen értelmezésének veszélye,

⁴ Ebben a vonatkozásban az „utolsó” alatt a jelzőcsoport azonos jelzést adó fényjelző készülékei közül sorozatos meghibásodás esetén az utolsó, még működő fényjelző készüléket kell érteni.

cb) villamosjelzők, valamint az átengedő típusú kerékpárosjelzők tilos jelzései, ha a jelzési állapot a meglévő gépjárműjelzőkön felismerhető;

d) más jelzőcsoport állapotától függetlenül a kiválasztott jelzőcsoporton a piros jelzés kimaradása [CA1 osztály];

e) a jelzőcsoportonként meghatározott több fényjelző készülék piros jelzésének kimaradása [CC1 osztály];

f) a kiválasztott jelzőcsoport sárga jelzésének kimaradása [CE1 osztály];

g) a kiválasztott jelzőcsoport zöld jelzésének kimaradása [CE1 osztály];

h) a jelzések állapota (a megadott időtartamot meghaladó teljesítési hiányosság) a vezérlőberendezés logikája által kiadott parancsoknak megfelelő [DA1 osztály];

i) az időalap frekvencia legkisebb értéke az előre meghatározott értéknél nem kisebb [FB1 osztály];

j) az időbeállítások legkisebb értékei az előre meghatározott határértékek között vannak [FC1 osztály];

k) az időbeállítások legnagyobb értékei az előre meghatározottnál nem nagyobbak [FD1 osztály];

l) a különböző, egymást követő zöldtől zöldig sorrendek (különböző fázisstruktúrák) nem az előre meghatározott sorrendben követik egymást [GB1 osztály];

m) a külső berendezésnek a megfelelő bemenete hibát jelez [HA1 osztály].

8.3.3. Forgalmat nem veszélyeztető hibának kell minősíteni a 8.3.2. pontban meghatározott hibákon kívül

a) a 10. és 11. szakaszban említett hibákat azzal, hogy ezek előfordulásakor az abban a szakaszban megjelölt átvagy kikapcsolásoknak is be kell következniük.

b) a forgalomirányító berendezést működtető hálózati feszültség a névleges értékének 85%-a alá csökkenését azzal, hogy ekkor a forgalomirányító berendezésnek önműködően ki kell kapcsolnia.

8.3.4. Ahol a 8.3.1. és 8.3.2. pont meghatározott vagy kiválasztott jelzőcsoportot említ, ott ennek meghatározása, illetőleg kiválasztása a tervező feladata. Az ÚT 2—1.219 ütiügyi műszaki előírás tartalmazza az erre vonatkozó iránymutatást.

8.3.5. A tervezésnél figyelembe kell venni, hogy a közúti fényjelző vezérlőberendezés az MSZ EN 12675 szabvány 4.4. szakaszában foglaltaknak is megfelelően.

8.3.6. A tervezőnek minden egyes esetben meg kell vizsgálnia, hogy a forgalomra nem veszélyes hibák a csomóponti környezet (pl. a csomópont geometriája) miatt nem minősülnek-e át forgalomra veszélyes hibákká.

8.4. Közbenső idők

8.4.1. A csomóponton áthaladó, egymással összeférhetetlen forgalmi áramlatok forgalombiztonsági okból közvetlenül nem követhetik egymást, közöttük — átmeneti időből, kihaladási időből, előkészítő időből és behaladási időből kiszámított — *közbenső időket* kell hagyni.

a) Az átmeneti idő (az átmeneti jelzés időtartama) hossza:

aa) járműveknél (a villamos és a kerékpár kivételével) 50 km/h megengedett sebességnél legalább 3 másodperc, 60 km/h sebességnél legalább 4 másodperc, 70 km/h sebességnél legalább 5 másodperc;

ab) villamosnál a forgalom, a pálya és a szerelvény *adottságaitól függően meghatározott* (megállóhelynél legalább 3 másodperc, folyópályán legfeljebb 8 másodperc időtartamú),

ac) kerékpárosoknál 2 másodperc,

ad) gyalogosoknál 0 másodperc

legyen.

b) Az előkészítő idő (az előkészítő jelzés időtartama) hossza

ba) járműveknél (villamos kivételével) 2 másodperc,

bb) villamosnál folyópályán legalább 3 másodperc, megállóban legalább 5 másodperc

legyen.

c) A kihaladási és a behaladási időket a csomópont geometriájából és a közlekedők sebességéből kell meghatározni.

d) Az átmeneti idő és az előkészítő idő hossza ne haladja meg az *a)* és *b)* pontokban megadott legkisebb értékek másfélszeresét.

8.4.2. A közbenső időket és alkotóelemeiket az MSZ EN 12675 szabvány szerint biztonsági időbeállításnak kell tekinteni.

8.5. Be- és kikapcsolási program

A fényjelző készülékek bekapcsolása és kikapcsolása — beleértve az időszakosan működő (pl. felépülő jelzés-képi) fényjelző készülékeket is — csak bekapcsolási (7.3. pont) és kikapcsolási (7.4. pont) programmal történhet.

8.6. Egyes gépjárműjelzők megismétlése

A gépjárműjelzőket a csomópontnak az olyan ágaiban, ahol egyenél több forgalmi sáv van, legalább egy további jelzővel meg kell ismételni.

9. Az egyedi csomópontok forgalomtechnikai tervezése

9.1. A jelzőlámpás forgalomirányítás tervezéséhez a következő kiindulási adatok álljanak rendelkezésre:

- helyszínrajzok,
- baleseti statisztika (meglévő utaknál),
- úthálózat-fejlesztési tervek,
- forgalmi adatok,
- közműadatok.

9.2. A baleseti adatokat kimenetelük, okaik és típusaik szerinti bontásban legalább 5 évre visszamenőleg be kell szerezni.

A személyes baleseteket a nyilvántartás alapján baleseti ponttérképen vagy — ha a részletesebb adatok is rendelkezésre állnak — ütközési diagramban ábrázolni kell.

9.3. A jelzőlámpás forgalomirányítás tervezését az úthálózat-fejlesztés, illetőleg a településrendezés terveinek (szabályozási terv, helyi építési szabályzat) közlekedésfejlesztési munkarészeivel összhangban kell elkészíteni. Ütemezett kiépítés esetén lehetővé kell tenni, hogy az egyes fejlesztési ütemek viszonylag kis költséggel kapcsolódjanak egymáshoz.

9.4. A tervezés meglévő csomópontnál irányonkénti célforgalmi számlálás, egyéb esetben a rendelkezésre álló forgalomszámlálási adatokból készített forgalom-előbecslés alapján végzendő.

9.4.1. A tervezésnél alapul vett forgalmi értékek legyenek megbízhatóak (kellő időtartamú és gyakoriságú mérés), illetőleg — előrebecslés esetén — megalapozottak.

9.4.2. A járműforgalom adatait 15 perces részletességgel kell rögzíteni, és az adatokat egységjárműre [E] kell átszámítani a következők szerint:

— könnyű (2,5 tonnánál kisebb össztömegű) gépjárművek	1,0 E
— nehéz (2,5 tonna vagy annál nagyobb össztömegű) gépjárművek	2,0 E
— gépjármű szerelvények (nyerges, pótkocsis, csuklós járművek, munkagépek)	3,0 E
— kerékpárok	0,5 (0,3) E

9.4.3. A forgalomszámlálás eredményei közül

a) a forgalom időbeli lefolyását a napi (esetleg heti) forgalom-lefolyási ábrákkal,

b) a forgalom térbeli lefolyását — elsődlegesen a csúcsgazdálkodási időszakokra — a sávós (esetleg vonalas) forgalomáramlási ábrákkal vagy ezt helyettesítő célforgalmi mátrix-táblázzal kell szemléltetni.

9.4.4. A csomópont forgalmi rendjét, a forgalmi sávok számát, a fázisrendet (fázissémát) és az időtervi paramétereket az egyes forgalmi irányok mértékadó forgalmának — relatív és abszolút — nagysága alapján, a helyi adottságok figyelembevételével kell meghatározni.

9.4.5. Egy évnél régebbi forgalmi adatokat *nem szabad* alapul venni. Egy évnél régebben készült programok bekapcsolása előtt ellenőrző forgalomszámlálást kell tartani.

9.4.6. Az átadást követően 3 hónap múlva (szükség esetén ezt követően későbbi időpontban is) részletes forgalomszámlálást kell végezni. Ennek alapján kell a jelzőberendezés végleges programkészletét elkészíteni.

10. Forgalomtól függő vezérlés

10.1. Forgalomtól függő vezérléssel működő forgalomirányító berendezéseknél az áthaladási igényt érzékelő bejelentkezők (nyomógombok, detektorok) megfelelő módon legyenek elhelyezve, feleljenek meg az MSZ ENV

13563 szabvány követelményeinek, egyéb vonatkozásokban pedig az ÚT 3—1.117 számú útügyi műszaki feltételben foglaltak útmutatásul szolgálhatnak.

10.2. A bejelentkező(k) esetleges hibája esetén a forgalomirányító berendezés haladéktalanul váltsa át állandó idejű jelzésterv szerinti vezérlésre. Ilyenkor a hiba forgalmat nem veszélyeztető hibának minősül.

11. Rendszer-, illetőleg hálózati vezérlés

11.1. A rendszer-, illetőleg hálózati vezérléssel működő forgalomirányító berendezéseknél (központi, távfelügyeleti, összehangolt vezérlés) a rendszeren belüli adatforgalom megbízhatóan működjék. Adatforgalmi hiba esetén a forgalomirányító berendezéseknek alrendszeri- vagy egyedi (helyi) vezérlésre kell váltaniuk.

11.2. A rendszerből, illetőleg a hálózatból való kiválás forgalmat nem veszélyeztető hibának minősül, azonban a hiba feljegyzésén túl a hiba rögzítése és kijelzése is szükséges.

12. Fedező-jelző

Fedező-jelző létesíthető

a) az utat (vagy az egyes forgalmi sávokat) keresztező villamos áthaladásának biztosítására, ahol a villamospálya az utat keresztezi,

b) ahol a forgalmi sávot (sávokat) útburkolati jelekkel a villamospályára rávezetik,

c) a megkülönböztető jelzések használatára jogosított gépjárművek állandó telephelyénél, e járművek kihaladásának a biztosítására, ahol a telephelyet elhagyó járművek kellő távolságból nem láthatók.

13. Fénysorompóval függésben lévő forgalomirányító jelzőlámpa

13.1. Fénysorompóval függésben lévő forgalomirányító jelzőlámpa csak a jogszabályi feltételek⁵ fennállása esetén létesíthető.

13.2. Fénysorompóval függésben lévő forgalomirányító jelzőlámpánál a fénysorompó tilos jelzése alatt a közúti forgalomirányító jelzőlámpa a vasúti átjárón áthaladni kívánó forgalomnak szabad jelzést nem adhat.

13.3. A fénysorompó berendezés üzemére a közúti forgalomirányító jelzőlámpa zavarai nem lehetnek hatással. A fénysorompó berendezés meghibásodásakor a forgalomirányító berendezésnek sárga villogó üzemmódra kell áttermie.

⁵ Jelenleg a 20/1984. (XII. 21.) KM rendelet az utak forgalomszabályozásáról és a közúti jelzések elhelyezéséről.

14. Útszűkületek jelzőlámpás forgalomirányítása

14.1. Az útszűkület jelzőtáblás előjelzésén (és szabályozásán) túl három fényjelzős — lehetőleg forgalomtól függő — forgalomirányító jelzőlámpa létesítése szükséges abban az esetben, ha az útszűkületi szakasz

- a) mindkét végéről teljes hosszban nem látható be, vagy
- b) hossza 50 m-nél nagyobb, vagy
- c) a két irányegyüttes forgalma 500 jármű/h érték felett van.

14.2. Az útszűkületben a helyi adottságoztól függően legfeljebb 50 km/h sebesség engedélyezhető.

14.3. A jelzéstervek elkészítéséhez az alábbi adatokat kell ismerni:

- a) a forgalomnagyság mindkét irányban,
- b) a járműforgalom összetétele,
- c) sebességi adatok a korlátozás alá eső szakaszon (különös tekintettel az ívek, az esetleges rossz útburkolat és az emelkedők hatására),
- d) az útszűkületi szakasz hossza (melyen útburkolati jelek esetén a helyzetjelző vonalak, ezek hiányában pedig a jelzőlámpák közötti távolság értendő).

14.4. A jelzőlámpákat az útszűkület kezdete előtt olyan távolságban kell felállítani, hogy az útszűkületbe be-, illetve az onnan kihaladó járművek számára szükséges sáv-változtatás végrehajtható legyen.

14.5. Az útszűkület jelzőlámpás forgalomirányítását ideiglenesen vagy véglegesen meg kell szüntetni, ha a telepítés oka megszűnik.

15. Irányváltó fényjelző készülék

15.1. Az irányváltó fényjelző készülék olyan útszakaszokon alkalmazható, ahol az egyes irányok forgalomnagyságában időszakonként jelentős, váltakozó jellegű ingadozás áll elő. Az irányváltó fényjelző készüléket két célból szabad alkalmazni:

- a) irányváltásos üzemmódban, amikor az úttest egy sávját vagy egyes sávjait — időben változtathatóan — egyik vagy másik irány számára szabadítják fel,
- b) sávkiiktatásos üzemmódban, amikor az egyes forgalmi sávok használatát szakaszonként vagy teljes hosszban átmeneti időszakra (pl. egy sáv elzárása balesetknél vagy forgalmi zavarnál, határátkelőhelyeknél, autópálya díjfizető kapuknál, továbbá útkarbantartási munkáknál) kiiktatják.

15.2. Az irányváltásos üzemmód alkalmazásának feltételei:

- a) Az úton legalább három forgalmi sáv álljon rendelkezésre.
- b) A sáv szélesség hosszabb útvonalon legyen állandó és legalább 3,0 m széles.
- c) Az egész útvonalon legyen megfelelő úrszelvény.

d) A sávjelző-berendezések legyenek állandóan üzemben.

e) Az útvonal elsőbbséggel rendelkezzen (főútvonal legyen).

f) Az úttest széli forgalmi sávon — ha azt az irányításba bevonták — megállási tilalom legyen.

g) Az ilyen útra jogszabályban előírt útburkolati jelek legyenek mindig jó állapotban.

h) A tömegközlekedési megállóhelyek öbölben vagy az irányításba bevont sávon kívül legyenek.

i) A kezdeti és végponti csomópontok irányai fizikailag (épített létesítményekkel) legyenek elválasztottak.

j) Az állandóból a változó irányba átmenő sávok — melyek határán csak az egyik irányban szabad áthaladni — útburkolati jelekkel legyenek megjelölve.

k) A gyalogosforgalom jelzőlámpákkal vagy külön szinten legyen átvezetve.

15.3. Helyszínrajzi elrendezés, forgalomtechnikai kialakítás

15.3.1. A rendszer határán biztosítani kell a csatlakozó szakaszoknak megfelelő kapacitást, továbbá a szükséges felsorakozási hosszakat.

15.3.2. A rendszert megelőző szakaszon változtatható jelzéstartalmú jelzőtáblákkal — esetleg több keresztmetszetben is — tájékoztatni kell a járművezetőket az irányváltásos forgalomszabályozásról, továbbá — közvetlenül a behaladási pontnál — a mindenkori üzemi állapotról.

15.3.3. A keresztező utakról mind a le-, mind pedig a ráhajtás csak egy forgalmi sávról történhet. A ráhajtókat tájékoztatni kell a főpálya forgalomirányítási rendszeréről.

15.4. Az üzemi állapotok váltását programtechnikailag (bekapcsolási program) kell biztosítani. Ugyancsak programtechnikai eszközökkel kell biztosítani, hogy csak az alkalmazni kívánt (megszámozott) üzemi állapotok kerülhessenek bekapcsolásra és csakis a kívánt sorrendben és időpontban.

15.4.1. Az üzemi állapotok váltásának lépései:

- a) kiürítés,
- b) a kiürítési folyamat ellenőrzése,
- c) a szabad jelzés megadása.

15.4.2. A kiürítési folyamat ellenőrzésére foglaltsági detektorokat kell alkalmazni. Az üzemi állapot átkapcsolása csak akkor hajtható végre, ha a megfelelő forgalmi sáv (sávok) kiürítése befejeződött.

15.4.3. A kiürítés a forgalmi sáv egymást követő szakaszainak lezárásával vagy sávvaltoztatással történik.

16. A fényjelző készülékek elhelyezése

16.1. A forgalomirányító jelzőlámpával ellátott csomópont forgalmi rendjének kialakításához a szükséges és le-

hető legkevesebb forgalomirányító fényjelző készüléket kell használni.

16.2. A fényjelző készülékeket megfelelő tartószerkezetre kell felerősíteni. Ez a tartószerkezet lehet saját oszlop, más közmű (közvilágítás, villamos- vagy trolibusz felsővezeték, távközlés stb.) oszlopa, tartósodrony, konzol, fényjelző készülékek tartására vagy más célra szolgáló portál, hídszerkezet stb. Az oszlopok feleslegesen nagy számának elkerülése érdekében törekedni kell az adott útszakaszon meglévő oszlopokat tartószerkezetként felhasználni, ha azok a megnövekedett igénybevételnek statikai szempontból megfelelnek.

16.3. A fényjelző készülékeket úgy kell elhelyezni, hogy azok

a) a járművek (kerékpárosok) számára szabadon tartandó úrszelvénybe se oldalról, se felülről,

b) a gyalogosok számára szabadon tartandó úrszelvénybe pedig felülről

ne nyúljanak be.

16.4. A forgalomirányító fényjelző készülékek elhelyezésénél ügyelni kell arra, hogy azok jelzését ne láthassák olyan irányból érkező járművezetők és gyalogosok, akikre a jelzés nem vonatkozik. Ha ez nem lehetséges, olyan elhelyezési módot vagy műszaki megoldást kell választani, amely nem hagy kétséget az iránt, hogy a jelzés melyik irányból érkező járművezetőre, illetőleg gyalogosra vonatkozik.

17. Az üzemeltetés alapelvei

17.1. A forgalomirányító jelzőlámpákat az út kezelőjének kell fenntartania és működtetnie. Az olyan forgalomirányító jelzőlámpák működtetésénél, ahol a csomópontba csatlakozó utak nem azonos útkezelők kezelésében vannak, az érintett útkezelők közötti — a forgalmi ágak száma által meghatározott érdekeltségi arány figyelembevételével megkötött — megállapodás az irányadó.

17.2. Az út kezelője köteles gondoskodni arról, hogy a kihelyezett forgalomirányító fényjelző készülékek a meghatározott program szerint működjenek, épek, tiszták, jól láthatóak legyenek.

17.3. A forgalomirányító jelzőlámpákról az út kezelőjének az ÚT 2—1.219 számú útügyi műszaki előírásban szereplő adatokat tartalmazó nyilvántartást kell vezetnie. A nyilvántartási adatokat legalább 5 évig meg kell őrizni.

17.4. A forgalomirányító jelzőlámpák működésének forgalomtechnikai felülvizsgálatát a forgalmi rend felülvizsgálatára vonatkozó szabályok szerinti gyakorisággal, illetőleg esetekben kell elvégezni.

17.5. Új jelzőlámpa esetén az üzembe helyezést követő 3 hónap elteltével utóvizsgálatot kell végezni, és a szükséges módosításokat végre kell hajtani.

18. Az üzemeltetéssel összefüggő adatok feljegyzése és megőrzése

A közút kezelőjének minden olyan fontos adatot fel kell jegyezni, és legalább 5 évig meg kell őrizni, amely az üzemeltetéssel összefügg. Ez különösen vonatkozik

a) a hibabejelentésekre és -elhárításokra (megnevezés, év, hónap, nap, óra, perc),

b) a be- és kikapcsolásokra (megnevezés, év, hónap, nap, óra, perc),

c) a programváltások időpontjára (év, hónap, nap, óra, perc).

19. Bekapcsolási jogosultság

A forgalomirányító jelzőberendezést bekapcsolhatja

a) a rendőr,

b) a közút kezelője,

c) a közút kezelőjének megbízottja.

20. Kikapcsolási jogosultság

20.1. A forgalomirányító berendezést — indokolt esetben — a 19. szakasz szerint jogosultak kapcsolhatják ki.

20.2. A forgalomirányító jelzőberendezést csak a működtető engedélyével és a rendőrség egyidejű tájékoztatása mellett szabad kikapcsolni. Kivétel ez alól az az eset, amikor a közútkezelő (vagy megbízottjának) szakembere a forgalomirányító jelzőberendezés további üzemeltetését elektromos vagy forgalomtechnikai szempontból veszélyesnek tartja. Ebben az esetben a szakembernek a közútkezelőt a lekapcsolásról, a lekapcsolás okának megnevezésével, azonnal értesítenie kell. Ha nincs mód a lekapcsolás idejére rendőri forgalomirányítást biztosítani, úgy ezt is a közútkezelő tudomására kell hozni, akinek rendelkeznie kell a további tennivalókról.

20.3. Amennyiben a csomóponti forgalomirányító jelzőberendezést a forgalomban résztvevők üzemben lévőnek tekinthetik, a biztonsági követelményeket teljesítő egységeket nem szabad üzemben kívül helyezni.

20.4. Amennyiben a csomóponti forgalomirányító berendezés egy vasúti átjárót biztosító berendezéssel műszaki függésben működik, a forgalomirányító berendezés kikapcsolása előtt a vasút illetékesét a kikapcsolásról értesíteni kell.

20.5. A forgalomirányító berendezés tartós kikapcsolásakor a megfelelő oszlopokra azonnal ki kell helyezni a „Kijelölt gyalogos-átkelőhely” jelzőtáblát a kijelölt gyalogos-átkelőhellyel rendelkező olyan csomópontokban, ahol ilyen jelzőtábla eredetileg nincs kihelyezve.

1. számú függelék

A Jelzőlámpás Forgalomirányítás Szabályzatához*Fogalom meghatározások*

1. *Általános járműjelző*: a valamennyi járműre vonatkozó három fényjelzős — kör- vagy nyíl alakú jelzéseket mutató — fényjelző készülék.

2. *Átengedő típusú fényjelző készülék*: a fényjelző készülék azon típusa, amelyet a közlekedő haladási iránya szerint a csomópontba belépésének helye előtt helyeznek el, és amelynek a jelzéseit a közlekedő a csomópontba (úttestre) belépése után már nem látja.

3. *Áthívó típusú fényjelző készülék*: a fényjelző készülékek azon típusa, amelyet a közlekedő haladási iránya szerint a csomópontból (csomópont-részből, úttestről) kilépésének helyén helyeznek el, és amelynek a jelzéseit a közlekedő a csomópontba belépése után egészen a jelző vonalának eléréséig folyamatosan látja.

4. *Átmeneti jelzés*: a szabad jelzést követő jelzés.

5. *Bekapcsolási program*: a jelzőlámpás forgalomirányításon kívüli állapotról a jelzőlámpás forgalomirányítási állapotra biztonságos áttérést lehetővé tevő program.

6. *Egységjármű*: a forgalomtechnikai számításokban a különféle járművek egyébként egymástól eltérő jellemzőinek kiküszöbölésére szolgáló, az átlagos személygépkocsi jellemzőivel rendelkező elméleti jármű [jele: E].

7. *Előkészítő jelzés*: a szabad jelzést megelőző jelzési kép.

8. *Fázis*: forgalmi állapot, amely alatt a csomópontba egyidejűleg behaladó forgalmi áramlatok száma nem változik.

9. *Fázisrend (fázisséma)*: a forgalmi áramlatok fázisokba rendezésének terve, amely megmutatja, hogy az adott csomóponton a különböző, egymással összeférhetetlen forgalmi irányok igényének jelzőlámpával történő szabályozása hány fázisban és milyen irányok együttesen megadott szabad jelzésével bonyolítható le.

10. *Fedező-jelző*: az utat (vagy egyes forgalmi sávokat) keresztező villamos, illetőleg a megkülönböztető jelzéseket használó gépjárművek áthaladásának biztosítására szolgáló fényjelző készülék.

11. *Fényjelző készülék*: egy vagy több, a házat is magában foglaló optikai egységet — beleértve a tartókengyeleket, rögzítőket, árnyékolókat, ellenzőernyőket és háttérpajzsokat — tartalmazó eszköz, amelynek feladata az úthasználók számára vizuális üzenet közvetítése.

12. *Fényjelző*: meghatározott méretű, színű, fényerősségű és alakú fény előállítására szolgáló alkotóelemek együttese; ebben a szabályzatban fényjelzőn a forgalomirányító fényjelző [lásd „Forgalomirányító fényjelző (közúti fényjelző)”] értendő.

13. *Forgalomirányítás*: az eltérő irányokból érkező (egymást keresztező, egymásba fonódó, egymással szemközt haladó) és ugyanazon közlekedési területet (konfliktusmezőt) igénybe venni szándékozó közlekedők (gyalogosok, kerékpárosok, tömegközlekedési járművek, egyéb járművek) áthaladási lehetőségeinek olyan biztosítása, melynek révén ezek a közlekedők a konfliktusmezőt általában saját elhatározásuktól függetlenül is csak egymástól eltérő időben használhatják.

14. *Forgalomirányító berendezés*: a vezérelt fényjelző készülékekkel és a csatlakozó illesztő berendezésekkel együttműködő közúti fényjelző vezérlőberendezés.

15. *Forgalomirányító fényjelző (közúti fényjelző)*: olyan fényjelző, amely a beépített fényforrás működésére meghatározott nagyságú, színű és alakú jelzési képpel a közúti forgalom (gyalogos-, illetve járműforgalom) számára jelzést ad.

16. *Forgalomirányító jelzőlámpa*: a rendeltetésszerű működést biztosító szellemi termékkel (szoftverrel), valamint a szükséges közúti jelzésekkel ellátott forgalomirányító berendezés.

17. *Forgalomtól függő irányítás*: a forgalomirányítás, illetőleg a jelzések egymás után következésének az a módja, ahol — a helyszíni adottságok és a biztonsági előírások miatt megkötött jelzéseken kívül — egy vagy több, vagy az összes jelzés közvetve vagy közvetlenül függ a forgalom nagyságától.

18. *Gyalogosjelző*: fényjelző készülék a gyalogos forgalom irányításának kizárólagos céljára a jelzőlámpával szabályozott helyeken.

19. *Hibamód*: a közúti fényjelző vezérlőberendezés nem üzemszerű állapota, amelyben egy forgalombiztonságot veszélyeztető hiba a szabályos üzemmódot sárga villogó üzemmóddal vagy a jelző sötétre kapcsolt állapotával helyettesíti.

20. *Irányváltó fényjelző készülék*: az útszűkület forgalmának kivételével a forgalmi sáv használatát (a sáv foglaltságát vagy forgalmának irányát) szabályozó fényjelző készülék.

21. *Jelzési kép*: a fényjelző készülék jelzőfelületén megjelenő jelképek összessége, amely a közúti forgalom számára meghatározott tartalmú jelzést ad.

22. *Kapacitás*: az út egy keresztmetszetén vagy egy irányban vagy egyetlen forgalmi sávon az időegység alatt átbocsátható legnagyobb forgalomnagyság.

23. *Kerékpáros átvezetés:* az úton az a hely, ahol az utat keresztező kerékpárosok áthaladási helyét útburkolati jelleggel megjelölték.

24. *Kiegészítő jelző:* a fényjelző készülék mellett (annak meghatározott oldalán) elhelyezett fényjelző, amellyel bizonyos forgalmi irány(ok) számára a fényjelző készülék szabad jelzésétől eltérő időpontban és időtartamig lehet szabad jelzést adni.

25. *Kikapcsolási program:* a jelzőlámpás forgalomirányítási állapotról a jelzőlámpás forgalomirányítás nélküli állapotra biztonságot áttérést lehetővé tevő program.

26. *Konfliktusmező (konfliktuszóna):* az eltérő irányokból érkező és az egymást keresztező, egymásba fonódó, egymással szemközt haladó forgalom által a kereszteződési sokszögben egyaránt igénybe venni szándékozott közlekedési terület.

27. *Közbenső idő:* biztonsági szempontból az egyidejűleg tiltott szabad jelzések között biztosítandó legrövidebb idő.

28. *Összeférhetetlen forgalmi mozgások:* az egymást veszélyeztető (az egymás útját keresztező vagy egymással fonódó) egyidejű forgalmi mozgások.

29. *Program:* egy csomópont összes fényjelző készülékén megjelenő valamennyi jelzési kép időtartama (azok kezdetének és befejezésének időpontjával együtt), vagy az ennek meghatározására vonatkozó feltételek.

30. *Részlegesen védett járműmozgás:* az olyan járműmozgás, amelynél a szabad jelzésen áthaladó járművek a KRESZ általános előírásai szerint elsőbbséget kötelesek adni jobbra bekanyarodásnál a velük párhuzamosan haladó gyalogosok, a jobb oldali kerékpársávon vagy kerékpárúton haladó járművek és az oldalfekvésű villamospályán közlekedő villamosok, valamint balra bekanyarodásnál a velük párhuzamosan haladó gyalogosok, a szemből érkező és egyenesen továbbhaladó vagy jobbra bekanyarodó járművek, a bal oldali kerékpárúton érkező járművek és az oldalfekvésű villamospályán közlekedő villamosok részére.

31. *Sárga villogó üzemmód „SV”:* a jelzőlámpának a forgalomirányítás programszerű szükségletlensége vagy a rendőrség karjelzéses forgalomirányításának bevezetése, illetőleg más ok miatti kikapcsolása sárga villogó fényjelzésre.

32. *Szabad jelzés:* a gyalogosok áthaladását, illetőleg a járművek továbbhaladását megengedő jelzés.

33. *Szakember:* távközlési, erőszármú és forgalomtechnikai képzettsége — vagy ennek hiányában a munkaterületen szerzett több éves gyakorlata — és tapasztalata, valamint a vonatkozó hatályos előírások ismerete alapján munkáját szakszerűen elvégezni, munkája során a lehetséges veszélyeket (beleértve a forgalomban résztvevők veszélyeztetését is) felismerni, és a veszély elhárításához szükséges intézkedéseket megtenni képes személy.

34. *Személyesérüléses közúti közlekedési baleset:* minden olyan közúton vagy közforgalomra megnyitott magánúton történt baleset, amelyben legalább egy mozgó jármű résztvett, és melynek következtében legalább egy személy meghalt vagy megsérült⁶.

35. *Tartószerkezet:* olyan szerkezet (pl. oszlop, konzol, portál, tartósodrony stb.), amely a fényjelző készüléknek a megfelelő helyzetben tartására, és az erőhatások felvételére szolgál.

36. *Tilos jelzés:* a gyalogosok áthaladását (úttestre lépését), illetőleg a járművek továbbhaladását megtiltó (megállásukat előíró) jelzés.

37. *Tömegközlekedési jármű:* a villamos, a trolibusz és a menetrend szerint közlekedő autóbusz.

38. *Tömegközlekedési jelző:* fényjelző készülék a tömegközlekedési járművek irányításának kizárólagos céljára a jelzőlámpával szabályozott helyeken.

39. *Útszűkületi jelző:* forgalomirányító jelzőlámpa az olyan útszűkület forgalmának irányítására, ahol a járművek irányonként csak felváltva haladhatnak át.

40. *Ütközési (kollíziós) diagram:* a csomópontban bekövetkezett személyesérüléses baleseteket megközelítőleg pontos elhelyezkedésük szerint egyezményes jelekkel feltüntető helyszínrajz.

41. *Üzembe helyezés:* a forgalomirányító jelzőlámpa tervezett állapot szerinti bekapcsolása, illetőleg a megkívánt állapot ismételt helyreállítását célzó intézkedések összessége.

42. *Üzemeltetés:* azoknak a tevékenységeknek az összessége, amelyekkel a közútkezelő (vagy megbízottja) a biztonságos közlekedés feltételeiről, illetőleg a forgalomirányító berendezések kifogástalan műszaki állapotáról, valamint hiba esetén annak haladéktalan elhárításáról gondoskodik.

43. *Üzemmód:* a közúti forgalomnak kijelzett jelzések vezérlésére használt közúti fényjelző vezérlőberendezés bizonyos állapota (pl. készenléti üzemmód, kézi üzemmód, szabályos üzemmód, hibamód).

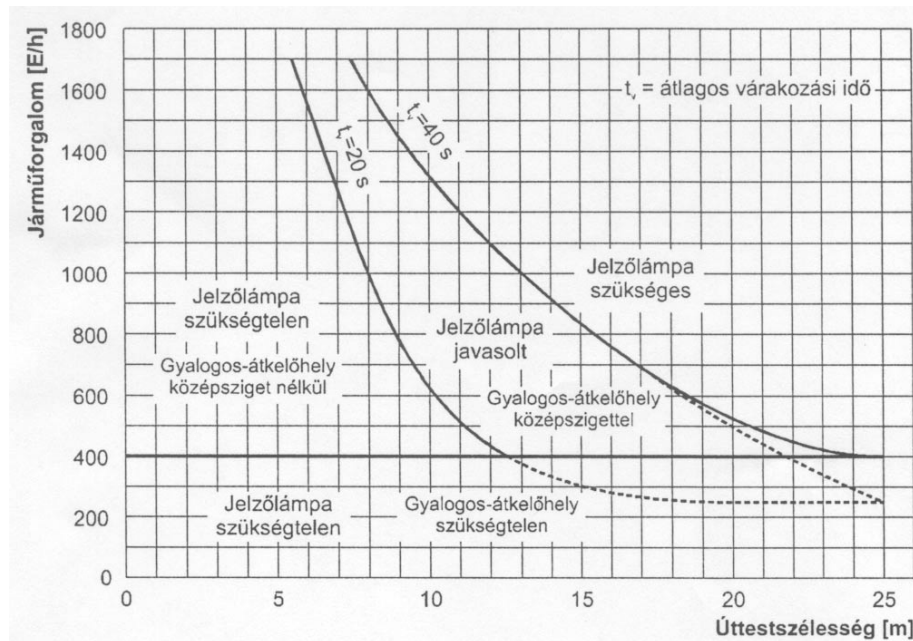
44. *Védett járműmozgás:* az olyan járműmozgás, amelynél a járművek a szabad jelzés megjelenése után úgy haladhatnak át a csomóponton, hogy sem más járművel, sem gyalogossal nem kerülhetnek konfliktusba.

⁶ A Központi Statisztikai Hivatal vonatkozó meghatározása a személyesérüléses balesetre.

A Jelzőlámpás Forgalmirányítás Szabályzatához

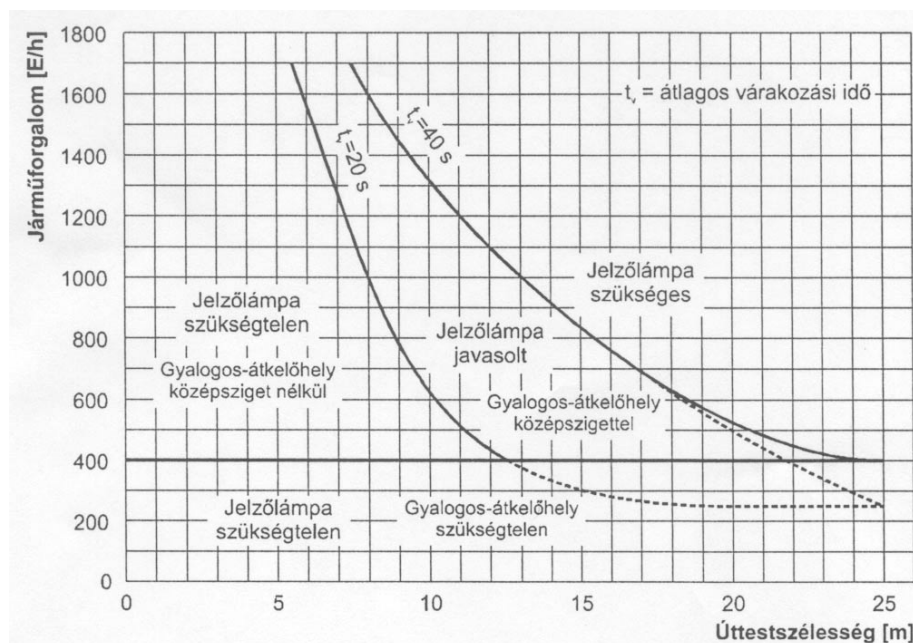
A gyalogosforgalom nagysága miatt létesítendő forgalmirányítás feltételei

I. feltétel: az útszélesség és a 4 óra tartósságú kétirányú járműforgalom nagysága

1. ábra

II. feltétel: a 4 óra tartósságú kétirányú járműforgalom és az azt keresztező kétirányú gyalogosforgalom nagysága

2. ábra

**Az igazságügy-miniszter
15/2003. (VI. 20.) IM
rendelete**

a büntetés-végrehajtási szervezet hivatásos állományú tagjai illetményének és illetményjellegű juttatásainak megállapításáról és folyósításáról szóló 15/1997. (IV. 22.) IM rendelet módosításáról

A fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény 342. §-a (2) bekezdésének *e*) pontjában kapott felhatalmazás alapján a büntetés-végrehajtási szervezet hivatásos állományú tagjai illetményének és illetményjellegű juttatásainak megállapításáról és folyósításáról szóló 15/1997. (IV. 22.) IM rendeletet (a továbbiakban: R.) az alábbiak szerint módosítom:

1. §

Az R. 22. §-a (1) bekezdésének *a*) és *b*) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[(1) Az orvosi ügyeleti díj ügyeletenként az illetményalap %-ában:]

<i>„a) orvos részére</i>	<i>20%,</i>
<i>b) nem orvosi munkakört ellátó egészségügyi tiszt és tiszthelyettes részére</i>	<i>15%.”</i>

2. §

Ez a rendelet a kihirdetését követő 3. napon lép hatályba.

Dr. Hankó Faragó Miklós s. k.,
igazságügyi minisztériumi
politikai államtitkár

**Az igazságügy-miniszter
16/2003. (VI. 20.) IM
rendelete**

a büntetés-végrehajtási szervezet katonai nyomozó hatóságairól és a bűncselekmények parancsnoki nyomozásáról

A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 604. §-a (4) bekezdésének *b*) pontjában kapott felhatalmazás alapján — a legfőbb ügyéssel egyetértésben — a következőket rendelem el:

I. Fejezet

A katonai nyomozó hatóságok

1. §

Az igazságügy-miniszter irányítása alá tartozó büntetés-végrehajtási szervezet hivatásos állományú (a továbbiakban: ht. állományú) tagja ellen a szolgálati viszony tartama alatt elkövetett katonai vétség megalapozott gyanúja miatt indított katonai büntetőeljárásban — ha a nyomozás nem tartozik a katonai ügyész kizárólagos hatáskörébe [Be. 474. § (2) bekezdés *b*) pont] — a katonai nyomozó hatóságként eljáró illetékes parancsnokokat [Be. 477. § (1) bekezdés], valamint hatáskörüket és a parancsnoki nyomozás részletes szabályait e rendelet határozza meg.

2. §

E rendelet alkalmazásában illetékes parancsnok (a továbbiakban: parancsnok):

a) a büntetés-végrehajtás országos parancsnoka — a 3. § (3) bekezdésében meghatározott kivétellel — a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságán, minisztériumban, felsőoktatási intézménynél, tudományos intézménynél, illetve közigazgatási szervnél szolgálatot teljesítő ht. állományú tagok, valamint a büntetés-végrehajtási intézetek parancsnokai és helyetteseik, a büntetés-végrehajtási intézmények ht. állományú vezetői és a büntetés-végrehajtási gazdálkodó szervezetek ht. állományú ügyvezetői esetében;

b) a büntetés-végrehajtási intézet (intézmény) parancsnoka (vezetője) a vezetése alatt álló büntetés-végrehajtási szerv ht. állományú tagja, a büntetés-végrehajtási gazdálkodó szervezethez a vezetése alatt álló büntetés-végrehajtási szervtől vezényelt ht. állományú tag tekintetében.

A parancsnok hatásköre és illetékessége

3. §

(1) A parancsnok hatáskörébe tartozik a nyomozás — a (2) bekezdésben meghatározott kivételekkel — a katonai vétség miatt indult büntetőeljárásban.

(2) Nem tartozik a parancsnok hatáskörébe a nyomozás, ha

a) a gyanúsított mellett a bűncselekmény elkövetésével (tettesként vagy részesként) polgári személy vagy más fegyveres szerv tagja [a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény 1. § (1) bekezdés, a Magyar Honvédség hivatásos és szerződéses állományú katonáinak jogállásáról szóló 2001. évi XCV. törvény 2. § 14. és 15. pont] is alaposan gyanúsítható,

b) a tanúvédelmi programban való részvétel miatt a Be. 98/A. §-ának alkalmazása, vagy a Be. IX. fejezetének V. címe szerinti bírói engedélyhez kötött titkos adatszérés szükséges.

(3) A büntetés-végrehajtás országos parancsnoka és helyettesei ellen katonai vétség miatt indult büntetőeljárás iratait — a nyomozás lefolytatása érdekében — az illetékes katonai ügyészhez (a továbbiakban: katonai ügyész) kell felterjeszteni.

(4) Ha a katonai ügyész a nyomozás lefolytatását magához vonta, vagy a parancsnok tekintetében kizáró ok áll fenn [Be. 38. § (1) bekezdés], a parancsnok a büntetőeljárás iratait a katonai ügyészhez terjeszti fel.

4. §

(1) Ha a parancsnok a nyomozás során észleli, hogy a gyanúsított bűncselekménye, illetőleg több bűncselekménye esetén azok valamelyike nem tartozik nyomozási hatáskörébe, a feljelentést, illetőleg az eljárás során keletkezett iratokat három napon belül — sürgős esetben haladéktalanul — a katonai ügyészhez felterjeszti.

(2) Az ügy iratait — a nyomozás folytatása (lefolytatása) végett — a katonai ügyészhez kell felterjeszteni a 13. § (2) bekezdésének b) pontjában meghatározott esetekben.

5. §

A parancsnok a Be. 170. §-ának (4) bekezdése szerinti halaszthatatlan esetben a szükséges nyomozati cselekményt bármely bűncselekmény észlelése esetén elvégzi, majd a Be. 170. §-ának (5) bekezdése szerint jár el.

6. §

(1) A 3. § (1) bekezdésében meghatározott esetekben a nyomozást az a parancsnok folytatja le, akinek a büntetőeljárás megindításakor a gyanúsított a szolgálati alárendeltségébe tartozik.

(2) A büntetés-végrehajtás országos parancsnoka az ügy jelentősége, illetve — a 3. § (4) bekezdésében meghatározott kizárás kivételével — kizárás miatt bármely ügy nyomozását magához vonhatja, illetve más állományilletékes parancsnokot bízhat meg a nyomozás lefolytatásával.

(3) Az elkövetés helye szerint illetékes, katonai nyomozó hatósági jogkörrel rendelkező parancsnok akkor is lefolytathatja a nyomozást, ha a gyanúsított szolgálati helye a bűncselekmény elkövetését követően változott meg. Ebben az esetben a parancsnok a nyomozás befejezése után a bűnügyi iratokat az elkövetés helye szerint illetékes katonai ügyészhez terjeszti fel.

(4) Ismeretlen elkövető esetén — mindaddig, amíg az elkövetéssel gyanúsítható személy nem válik ismertté — az elkövetés helye szerint illetékes parancsnok folytatja le a nyomozást. Amennyiben az elkövetéssel gyanúsítható személy utóbb ismertté válik — a katonai ügyész egyidejű értesítése mellett — ügyét további intézkedés végett a szolgálati hely szerint illetékes parancsnokhoz kell áttenni. Ha a tettes ismeretlen marad, a büntetőeljárást az azt elrendelő parancsnok függeszti fel [Be. 188. § (1) bekezdés c) pont].

(5) Több gyanúsított ellen indított bűnügyben, ha azok nem tartoznak ugyanazon illetékes parancsnok alárendeltségébe és az elkülönítés nem indokolt, az a parancsnok jár el, aki az ügyben korábban intézkedett (megelőzés). Ebben az esetben a nyomozást elrendelő parancsnok köteles haladéktalanul értesíteni az érintett parancsnokokat. Illetékességi összeütközés esetén a nyomozást lefolytató parancsnokot a nyomozás felügyeletét ellátó katonai ügyész, több katonai ügyészséget érintő esetben a Katonai Főügyészség jelöli ki.

A nyomozótiszt

7. §

(1) A parancsnok a nyomozó hatósági jogkörét személyesen, illetve nyomozótiszt útján gyakorolja.

(2) A nyomozótiszt kijelölése vonatkozhat:

a) egy büntetés-végrehajtási szervnél történő nyomozótiszt feladatok ellátására,

b) több büntetés-végrehajtási szervnél történő nyomozótiszt feladatok ellátására (körzetesítés).

(3) A bűncselekmények parancsnoki nyomozásának ellátására a nyomozótisztet a parancsnok az arra alkalmas tiszti rendfokozatú beosztottai közül jelöli ki. Körzetesítés esetén a nyomozótisztet a körzet központjaként meghatározott büntetés-végrehajtási szerv parancsnoka — a körzethez tartozó büntetés-végrehajtási szervek parancsnokainak előzetes egyetértésével — jelöli ki. A nyomozótiszt megbízásához a parancsnok beszerzi a katonai ügyészség előzetes egyetértését.

(4) A nyomozótisztet a büntetés-végrehajtás országos parancsnoka írásban bízza meg, vagy nevezi ki, és erről a katonai ügyészséget értesíti.

(5) A katonai ügyészség a nyomozótisztet fényképes „Nyomozótisztigazolvány”-nyal látja el.

(6) A nyomozótiszt megbízatást a büntetés-végrehajtás országos parancsnoka vonhatja vissza, amiről a katonai ügyészséget a parancsnok nyolc napon belül értesíti, egyben a bevont „Nyomozótisztigazolvány”-t visszaküldi.

8. §

(1) A nyomozótisztek rendszeres (szervezett) szakmai képzéséről a parancsnok és a katonai ügyészség gondoskodik.

(2) A nyomozótiszt (1) bekezdés szerinti képzéséhez, valamint nyomozási munkájának elvégzéséhez a szükséges feltételeket és megfelelő időt a parancsnok biztosítja.

9. §

Nyomozótisztként — a Be. 38. §-ában meghatározott kizáró okokon túl — nem járhat el az ügyben az, aki a gyanúsított alárendeltje.

10. §

A nyomozótiszt a nyomozás során a parancsnoknak van alárendelve, és annak utasításai szerint jár el. A parancsnok irányítja a nyomozást és ellenőrzi annak törvényességét. A nyomozótiszt köteles a parancsnokot a nyomozás minden lényeges körülményéről tájékoztatni.

11. §

A nyomozás elrendelésekor a parancsnok kijelöli az ügyben eljáró nyomozótisztet. A nyomozótiszt folyamatosan végzi azokat a nyomozási cselekményeket, amelyek nem tartoznak a parancsnok kizárólagos döntési hatáskörébe. A 13. § (1) és (2) bekezdése szerinti határozatok, valamint előterjesztések tervezetét a nyomozótiszt készíti el.

II. Fejezet

A parancsnoki nyomozás

12. §

A nyomozás során a Be. rendelkezéseit az e rendeletben foglalt kiegészítésekkel kell alkalmazni.

13. §

(1) A nyomozás során a parancsnok kizárólagos döntési hatáskörébe tartozik:

- a) a nyomozótiszt kizárása [Be. 39. § (2) bekezdés];
- b) a védő kirendelése, a kirendelés alóli felmentése és a kirendelt védő díjának megállapítása [Be. 48. § (1)—(3), (6) és (9) bekezdés];
- c) az igazolási kérelem elbírálása [Be. 66. § (1) bekezdés];

d) a tanú és a szakértő mentességre történő hivatkozásának elbírálása [Be. 94. §, 113. § (3) bekezdés];

e) a feljelentés áttétele [Be. 172. § (3) bekezdés], illetve elutasítása [Be. 174. § (2) bekezdés, 485. §];

f) a nyomozás elrendelése [Be. 170. § (2) bekezdés], illetve megszüntetése [Be. 190. § (2) bekezdés, 192. § (1) bekezdés];

g) a nyomozás felfüggesztése, illetve folytatásának elrendelése [Be. 189. § (1) és (2) bekezdés];

h) a szakértő kirendelése, kizárása, valamint felmentése, illetve díjának megállapítása [Be. 102. § (1) bekezdés, 103. § (3) bekezdés, 104. § (2) bekezdés és 105. § (6) bekezdés];

i) a gyanúsított őrizetbe vétele és az őrizet megszüntetése [Be. 127. § (1) bekezdés];

j) a lefoglalás [Be. 151. § (2) bekezdés], a biztosítási intézkedés [Be. 160. § (2) bekezdés] elrendelése és megszüntetése;

k) a házkutatás [Be. 149. § (3) bekezdés], a motozás [Be. 150. § (2) bekezdés] és az elővezetés [Be. 162. § (2) bekezdés] elrendelése;

l) számítástechnikai rendszer útján rögzített adatok megőrzésére kötelezés [Be. 158/A. § (2) bekezdés] elrendelése;

m) a nyomozás befejezése és az iratok ismertetése után az iratoknak a katonai ügyészhez — vádemelési vagy parancsnoki fegyelmi hatáskörben történő elbírálási javaslattal — való megküldése [Be. 193. § (5) bekezdés, 485/A. § (2) bekezdés];

n) a panasz elbírálása, illetve annak elbírálása végett történő felterjesztése [Be. 195. § (4) bekezdés], valamint a panasz ellenvetésként történő elbírálása (Be. 196. §);

o) a határozat végrehajtásának felfüggesztése [Be. 195. § (3) bekezdés].

(2) A parancsnok — a Be. 165. §-ának (2) bekezdésére figyelemmel — a katonai ügyészhez indokolt előterjesztést tesz:

a) a parancsnok kizárására [Be. 38. §, 39. § (2) bekezdés];

b) a büntetőeljárásban résztvevők személyi védelmének (Be. 98. §), a tanú különösen védetté nyilvánításának (Be. 97. §) vagy a tanúvédelmi programban történő felvételének (Be. 98/A. §) kezdeményezésére;

c) a terhelt vagy a védő más szakértő kirendelésére irányuló indítványának elbírálására [Be. 111. § (2) bekezdés];

d) az elmeállapot megfigyelésének indítványozására [Be. 107. § (1) bekezdés];

e) az előzetes letartóztatás elrendelésére [Be. 130. § (1) bekezdés], meghosszabbítására [Be. 131. § (1) bekezdés] irányuló indítvány megtételére, valamint megszüntetésére [Be. 136. § (3) bekezdés];

f) a lakhelyelhagyási tilalom elrendelése kezdeményezésére [Be. 137. § (2) bekezdés], annak — a terhelt kérelmére történő — részleges feloldására [Be. 137. § (7) bekezdés], illetve megszüntetésére [Be. 137. § (8) bekezdés];

g) az úti okmány elvételének indítványozására, illetve az elvétel megszüntetésére [Be. 146. § (1), (4) bekezdés];

h) idézéssel szembeni mulasztás esetén (Be. 69. §) rendbírság kiszabására [Be. 161. § (3) bekezdés];

i) a nyomozás határidejének meghosszabbítására [Be. 176. § (1) bekezdés];

j) a nyomozásnak a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 124. §-ában meghatározott büntethetőséget megszüntető ok miatt történő megszüntetésére (Be. 487. §);

k) a panasz elbírálására [Be. 195. § (4) bekezdés];

l) ideiglenes kényszergyógykezelés elrendelésének indítványozására [Be. 140. § (3) bekezdés].

(3) A parancsnok az alárendeltje által elkövetett, de a nyomozási hatáskörébe nem tartozó bűncselekmény esetében haladéktalanul, legkésőbb azonban három napon belül — sürgős esetben rövid úton — feljelentést tesz az illetékes katonai ügyésznél vagy más nyomozó hatóságnál.

14. §

(1) A parancsnok a nyomozás elrendeléséről készített feljegyzését [Be. 170. § (2) bekezdés], illetve a feljelentés elutasításáról szóló határozatát [Be. 174. § (2), (4) bekezdés] a katonai ügyésznek huszonnégy órán belül felterjeszti, illetve a döntéséről szóló értesítést az érdekelteknek megküldi.

(2) Ha a parancsnok a nyomozást felfüggeszti [Be. 189. § (1) bekezdés], vagy megszünteti [Be. 190. § (1) és (2) bekezdés], az erről szóló határozatát a katonai ügyésznek haladéktalanul felterjeszti [Be. 189. § (1), illetve Be. 190. § (2) bekezdés].

15. §

(1) A parancsnok a nyomozása során a katonai ügyész szakmai segítségét kérheti.

(2) Ha a katonai ügyész nyomoz, a Be. 28. §-ának (5) bekezdése alapján nyomozási cselekmény elvégzésére utasított parancsnok a katonai ügyész iránymutatása szerint jár el.

16. §

Ha a nyomozást az elrendeléstől számított két hónapon belül nem fejezi be, a parancsnok e határidő lejártá előtt legalább tíz nappal a nyomozás határidejének meghosszabbítására a katonai ügyészhez előterjesztést tesz. Az előterjesztéshez mellékelni kell a még szükséges, de el nem végzett nyomozási cselekmények részletes tervét is.

17. §

(1) A nyomozótiszt a jelentősebb tárgyi súlyú vagy bonyolultabb, előreláthatóan két hónapon túli nyomozást igénylő ügyben a nyomozás elrendelését követően haladéktalanul nyomozási tervet készít, és azt jóváhagyásra bemutatja a parancsnoknak.

(2) A nyomozási terv tartalmazza a nyomozás eredményes lefolytatásához szükséges feladatokat. Az eljárás során feltárt új adatok, szempontok figyelembevételével a tervet folyamatosan kiegészíteni, szükség esetén módosítani kell.

(3) A nyomozás során fokozott figyelmet kell fordítani

a) a bűnügyi nyilvántartásról és a hatósági erkölcsi bizonyítványról szóló 1999. évi LXXXV. törvény, illetve a bűnügyi nyilvántartást kezelő szervről, az adatközlés és az adatszolgáltatás rendjéről szóló 7/2000. (II. 16.) BM—IM együttes rendelet, valamint az ujj- és tenyérynymat vétel, a fényképkészítés, valamint a DNS mintavétel szabályairól szóló 8/2000. (II. 16.) BM—IM—PM együttes rendelet rendelkezéseinek betartására, továbbá

b) a bűncselekmény elkövetését elősegítő, illetve megkönnyítő okok, körülmények felderítésére, az újabb bűncselekmények megelőzése érdekében.

(4) Az újabb bűncselekmények megelőzése végett a (3) bekezdés b) pontja alapján tett intézkedéséről — vagy azzal kapcsolatos javaslatáról — a parancsnok a katonai ügyészt értesíti.

Kényszerintézkedések a nyomozás során

18. §

(1) A parancsnok ht. állományú tag őrizetbe vételéről soron kívül értesíti a katonai ügyészséget.

(2) Őrizetbe vétel elrendelése esetén fokozott figyelmet kell fordítani a Be. 128. §-ának (2) és (3) bekezdésében rögzített kötelezettségek betartására.

(3) Ha a parancsnok a hatáskörébe nem tartozó büntetőeljárású kényszerintézkedés elrendelését tartja szükségesnek, erről haladéktalanul értesíti a katonai ügyészt, és — az addig keletkezett iratokat mellékelve — arra írásban előterjesztést tesz.

(4) Ha az őrizetbe vételkor már megállapítható, hogy indokolt az előzetes letartóztatás elrendelésének kezdeményezése, az előterjesztést haladéktalanul, de legkésőbb az őrizetbe vétel elrendelését követő huszonnégy órán belül meg kell küldeni a katonai ügyészhez.

(5) A parancsnok haladéktalanul előterjesztést tesz a katonai ügyésznek, ha az előzetes letartóztatás, az ideiglenes kényszergyógykezelés vagy a lakhelyelhagyási tilalom megszüntetését látja szükségesnek.

(6) A parancsnok az előzetes letartóztatás meghosszabbítására vonatkozó javaslatát — a bűnügyi iratok egy példányával — az előzetes letartóztatás határidejének lejárta előtt legalább tíz nappal köteles megküldeni a katonai ügyésznek. Az előterjesztéshez mellékelni kell a szükségesnek tartott, de még el nem végzett nyomozási cselekmények tervét is.

19. §

A parancsnoki nyomozás során elrendelt őrizetet a Magyar Honvédség Katonai Fogházában, kivételesen rendőrségi fogdában kell végrehajtani.

A gyanúsított védekezési joga gyakorlásának biztosítása

20. §

(1) A parancsnoki nyomozás során a gyanúsítottat megilleti a védelem joga (Be. 5. §). Védőként meghatalmazás vagy kirendelés alapján ügyvéd járhat el, akinek jogaira és kötelességeire a Be. 44—50. §-ának rendelkezései az irányadók.

(2) A gyanúsított és védője a nyomozás államtitkot vagy szolgálati titkot tartalmazó irataiba a Be. rendelkezései szerint jogosult betekintetni. Az ilyen tartalmú iratokról másolat készítésére, továbbá az államtitkot vagy szolgálati titkot tartalmazó irat kézbesítésére a Be. rendelkezései az irányadók.

(3) Ha a gyanúsított olyan nyomozási cselekményen vesz részt vagy kíván részt venni, amelyen a Be. a részvételét kötelezővé, illetve lehetővé teszi, annak tartamára számára szolgálatmentességet kell biztosítani.

Jogorvoslat a nyomozás során

21. §

(1) A parancsnoki nyomozás során hozott határozat elleni panaszt, illetve a tett intézkedés vagy annak elmulasztása miatt bejelentett ellenvetést — amennyiben annak három napon belül nem ad helyt — a parancsnok a nyomozás során keletkezett iratokkal, valamint a panasszal, illetve az ellenvetéssel kapcsolatos nyilatkozatával együtt elbírálás végett haladéktalanul megküldi a katonai ügyészhez.

(2) A gyanúsítottnak vagy más érdekeltnek a nyomozás során szóban tett panaszát írásba kell foglalni.

A nyomozási iratok megküldése a nyomozás befejezése után

22. §

(1) A parancsnok az eljárás során keletkezett iratok két eredeti példányát a nyomozás befejezésétől számított három napon belül megküldi a katonai ügyésznek, az iratok harmadik példányát pedig irattározza.

(2) A nyomozási iratok részeként továbbítani kell a bűnügyi nyilvántartás gyanúsítotttra vonatkozó értesítését, a gyanúsított minősítését (szolgálati jellemzését), a dicséreti és fenyítési lapjának másolatát (kivonatát), a gyanúsított utolsó hat havi illetmény-kimutatását, a bűnjeljegyzéket, valamint a bűnügyi költségjegyzéket. A bűnjelet a nyomozási iratokkal együtt kell megküldeni. Amennyiben a bűnjel csatolása — annak jellegénél fogva — nem lehetséges, vagy más fontos ok azt indokolja, a bűnjelnek a bűncselekménnyel kapcsolatos egyedi tulajdonságait rögzítő iratot vagy fényképet kell a nyomozási iratokhoz csatolni.

(3) Ha a parancsnok lehetőséget lát a bűncselekmény fegyelmi eljárásban történő elbírálására, a nyomozási iratokat a katonai ügyészhez a Be. 485/A. §-ának (1) bekezdése szerinti határozat meghozatalára vonatkozó javaslattal haladéktalanul felterjeszti.

(4) Ha a parancsnok a gyanúsított bíróság elé állítását (Be. XXIII. Fejezet) indokoltnak tartja, erről rövid úton indítványt tesz a katonai ügyésznek, és a továbbiakban annak rendelkezései szerint jár el. Ilyen esetben a parancsnok a nyomozás befejezésekor a nyomozási iratokat haladéktalanul továbbítja a katonai ügyészhez.

(5) Az iratok megküldése során a parancsnok köteles vizsgálni, hogy az általános megelőzés érdekében indokolt-e kezdeményezni a katonai ügyésznél a bíróság helyszíni nyilvános tárgyalásának [Be. 278. § (2) bekezdés] indítványozását.

Bűncselekmény elbírálása fegyelmi hatáskörben

23. §

(1) Ha a katonai ügyész a bűncselekmény elbírálását fegyelmi eljárásra utalta, a parancsnok — amennyiben a fegyelmi eljárás lefolytatása vagy a fenyítés kiszabása hatáskörét meghaladja — az iratokat a hatáskörrel rendelkező fegyelmi jogkör gyakorlójához terjeszti fel.

(2) A fegyelmi jogkör gyakorlója a fenyítés kiszabásáról szóló határozatát a katonai ügyésznek is kézbesíti [Be. 485/A. § (5) bekezdés], az (1) bekezdés szerinti esetben a parancsnoknak pedig megküldi.

Iratkezelési szabályok

24. §

(1) Az eljárás során az egyes nyomozási cselekményekről készült iratokat három példányban, az érdekelteknek a Be. szabályai szerint kézbesítendő határozatokat azon felül a szükséges példányszámban kell elkészíteni.

(2) A nyomozás során személyes adatokat is tartalmazó iratokba történő betekintés csak azoknak a szerveknek (személyeknek) engedélyezhető, illetve az iratok csak azoknak a szerveknek (személyeknek) küldhetők meg, amelyek (akik) törvény alapján jogosultak az iratokban szereplő személyes adatok megismerésére (kezelésére). Törvényi felhatalmazás vagy az érintettek a személyes adatok, illetőleg a különleges adatok kezeléséhez való írásbeli hozzájárulása hiányában a tájékoztatásnak személyazonosításra alkalmatlan módon kell eleget tenni.

(3) A bűncselekmények parancsnoki nyomozása során keletkezett bűnügyi iratok kezelésének szabályait a rendelet *melléklete* tartalmazza.

25. §

A nyomozás során a katonai büntetőeljárásban rendszerített nyomtatványokat kell használni.

A nyilvánosság tájékoztatása parancsnoki nyomozás során

26. §

A parancsnoki nyomozás során a sajtó részére a Be. 74/A. §-a alapján a parancsnok vagy az ügyben eljáró nyomozótiszt adhat tájékoztatást.

Titokvédelmi rendelkezések

27. §

(1) A nyomozás során ügyelni kell arra, hogy államtitkot, illetve szolgálati titkot képező adat illetéktelen személy részére ne váljon hozzáférhetővé.

(2) A parancsnoki nyomozás során keletkezett, államtitkot, illetve szolgálati titkot tartalmazó iratok minősítése esetén a minősített adatkezelésre vonatkozó szabályok az irányadók. A minősítés megváltoztatására — indokolt esetben — az eljáró nyomozótiszt javaslatot tesz. A minősítés a gyanúsított és védője 20. § (2) bekezdés szerinti joga gyakorlásának nem akadálya.

A bűnügyi költségek

28. §

(1) A parancsnoki nyomozás során felmerülő bűnügyi költséget — a bűnügyi költségek előlegezésére vonatkozó szabályok szerint — a büntetés-végrehajtási szerv előlegezi meg.

(2) A bűnügyi költségeket a nyomozási iratok között elhelyezett költségjegyzéken folyamatosan vezetni kell.

III. Fejezet

Záró rendelkezések

29. §

(1) Ez a rendelet 2003. július 1-jén lép hatályba, rendelkezéseit a folyamatban lévő nyomozások során is alkalmazni kell.

(2) E rendelet hatálybalépésével egyidejűleg a büntetés-végrehajtási szervezet katonai nyomozó hatóságairól és a bűncselekmények parancsnoki nyomozásáról szóló 3/2000. (II. 29.) IM rendelet hatályát veszti.

Dr. Hankó Faragó Miklós s. k.,
igazságügyi minisztériumi
politikai államtitkár

Melléklet

a 16/2003. (VI. 20.) IM rendelethez

A bűnügyi iratok kezelésének szabályai

1. A bűnügyi iratok nyilvántartására és kezelésére a büntetés-végrehajtási szervezet Iratkezelési Szabályzatának kiadásáról szóló 7/1998. (IK 12.) IM utasítás rendelkezéseit az e mellékletben foglalt kiegészítésekkel kell alkalmazni. Minősített ügyirat esetén a minősített adatkezelésre vonatkozó szabályok szerint kell eljárni.

2. A parancsnok nyomozó hatósági jogkörébe tartozó bűncselekmények nyomozása során keletkezett bűnügyi iratok nyilvántartására főnyilvántartó iktatókönyvet, illetve ahhoz kapcsolódó iktatólapot kell felfektetni. Az iktatólap vezetését az iktatókönyv „Megjegyzés” rovatában kell jelezni (pl. folyt. a ... sz. iktatólapon). A főnyilvántartó iktatókönyvet évenként le kell zárni, és a sorszámozást újra kell kezdeni.

3. A bünygyi iratokat lemezzsekrényben kell tárolni, az ügykezelési irodába történő átadást a parancsnok határozza meg.

Az iratok készítése és nyilvántartása

4. A bünygyek főnyilvántartó iktatókönyvébe bevezetett iratok nyilvántartási száma a büntetés-végrehajtási szerv számából, az iktatólap számából, a tartalomjegyzék sorszámából (alszám), az évszámból és a büntetőügyre vonatkozó „Pbü.” jelölésből áll (pl. 43/1/2/2003. Pbü.).

5. A bünygyek iratait keletkezésük (érkezésük) sorrendjében — bünygyenként — ügyszámon kell nyilvántartani. Az azonos bünygyben érkezett (készített) iratok iktatása azonos ügyszámon, alszamos rendszerben történik.

6. Az azonos bünygyben érkezett (készített) iratokat az ügyszámmal ellátott iktatólapon kell nyilvántartani és az „Előadói ív” megnevezésű borítóban kell tárolni. Az iktatólap és az „Előadói ív” azonos ügyszámot kap (pl. 43/1/2003. Pbü.).

7. Az ügyészségtől vagy más nyomozó hatóságtól érkezett büntető iratok iktatás előtti minősítésére az állományilletékes parancsnok vagy a nyomozótiszt jogosult. Ha a nyomozótiszt minősít, ő köteles gondoskodni az illetékes parancsnok számára való bemutatásról.

8. Új büntetőügyben — a parancsnok rendelkezése szerint — az ügykezelő az ügyszámmal ellátott naplót, iktatólapot és az előadói ívet átadja az ügy kivizsgálására kijelölt nyomozótisztnek.

9. A bünygyi iratok nyilvántartását a nyomozótiszt vezeti, akinek a bünygyi iratokat az ügykezelő kézbesítőkönyvben adja át. A nyomozótiszt az iratokat tárgyuknak megfelelően veszi nyilvántartásba.

10. A büntetőeljárás jogerős befejezése után a nyomozótiszt a naplót lezárja, az iratokat összefűzi, az előadói íven feltünteti az irattári tételszámot és a megőrzési határidő évszámát, majd a parancsnokkal aláíratva adja át irattározásra az ügykezelőnek.

11. A folyamatban lévő — következő évre áthúzódó — ügyeket az előző évi ügyszámon kell nyilvántartani. Ha a büntetőügyben gyanúsítottként érintett személyt áthelyezik más büntetés-végrehajtási szervhez, ezt a tényt és az új ügyszámot az előadói íven dokumentálni kell.

Az informatikai és hírközlési miniszter 8/2003. (VI. 20.) IHM rendelete

a bérelt-vonali szolgáltatási piacon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató bérelt-vonali szolgáltatási kötelezettségeinek feltételeiről

A hírközlésről szóló 2001. évi XL. törvény (a továbbiakban: Hkt.) 107. §-a (4) bekezdésének *i*) pontjában kapott felhatalmazás alapján — figyelemmel a Hkt. 26. §-ában foglaltakra — a következőket rendelem el:

1. §

E rendelet hatálya kiterjed:

a) a bérelt-vonali szolgáltatási piacon jelentős piaci erővel rendelkező távközlési szolgáltatóra (a továbbiakban: szolgáltató),

b) a szolgáltató által természetes vagy jogi személynek, illetve jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaságnak vagy egyéb szervezetnek (a továbbiakban: előfizető) nyújtott bérelt-vonali szolgáltatásokra,

c) azon távközlési szolgáltatóknak nyújtott bérelt-vonali szolgáltatásokra, amely a szolgáltatótól igénybe vett bérelt-vonali szolgáltatást a saját nevében más előfizetőknek továbbértékesíti.

2. §

Az előfizetőknek nyújtott bérelt-vonali szolgáltatás feltételeire a távközlési előfizetői szerződésekről szóló 249/2001. (XII. 18.) Korm. rendeletet (a továbbiakban: R.) az e rendeletben foglaltakkal együtt kell alkalmazni.

3. §

(1) A szolgáltató köteles a bérelt-vonali szolgáltatást legalább az e rendelet *mellékletében* foglalt szolgáltatás-választékban nyújtani.

(2) A szolgáltatás-választék műszaki jellemzőinek meghatározása a mellékletben megjelölt szabványoknak való megfeleléssel vagy azokkal egyenértékű műszaki tartalommal történhet.

(3) A szolgáltató köteles a (2) bekezdés szerint kialakított bérelt-vonali szolgáltatás-választékot az azonos helyzetben levő előfizetőknek általános szerződési feltételeiben rögzített műszaki és kereskedelmi feltételeiben egységes jellemzőkkel — így különösen azonos áron és minőségben — felajánlani, és azok nyújtására igény esetén egyedi előfizetői szerződést kötni.

4. §

(1) A szolgáltató általános szerződési feltételeiben — az R.-ben előírtakon túl — az alábbi információkat is köteles szerepeltetni:

a) a melléklet szerinti választékban, valamint az azon felül nyújtott bérelt vonalak mint összeköttetések típusait, és az egyes típusok műszaki és minőségi jellemzőit az előfizetői hozzáférési pontra vonatkozóan,

b) az előfizetői hozzáférési ponton alkalmazott interfészek jellemzőit,

c) az előfizetői hozzáférési ponthoz csatlakoztatható végberendezések jellemzőit,

d) a bérelt vonalak megrendelésének folyamatát és a bérelt-vonali szolgáltatás igénybevételének feltételeit,

e) a bérelt-vonali szolgáltatás igénybevételéért fizetendő díjakat.

(2) Az (1) bekezdés d) pontja szerinti információknak tartalmazniuk kell a szolgáltatás nyújtására kötött szerződés legrövidebb időtartamát, az 5. § (1)—(2) bekezdése szerinti határidőket, valamint a rendelkezésre állás szintjét.

(3) Az (1) bekezdés e) pontjában meghatározottak keretében szerepeltetni kell az egyszeri csatlakozási díjat, valamint a bérelt-vonali szolgáltatás havi díját. A különböző minőségi szintekkel kapcsolatban alkalmazható díjtételeket egymástól elkülönítetten kell szerepeltetni, amennyiben ilyen díjakat a szolgáltató az előfizetőnek felszámít.

5. §

(1) A szolgáltató általános szerződési feltételeiben köteles meghatározni bérelt-vonal típusonként azt a szolgáltatásra vonatkozó igény érvényes bejelentésének napjától számított határidőt, amelyen belül — a műszaki felmérés eredményétől függően — a szolgáltató a bérelt-vonali szolgáltatás megkezdését vállalja (jellemző bekapcsolási idő).

(2) A szolgáltató általános szerződési feltételeiben köteles meghatározni azt az időtartamot, amelyen belül a szolgáltatással kapcsolatban a hibabejelentő szolgáltatásánál bejelentett és nyilvántartásba vett, valamint a hibabehatároló eljárása nyomán valósan bizonyult hibákat elhárítja (jellemző hibaelhárítási idő).

(3) A szolgáltató általános szerződési feltételeiben köteles meghatározni a bérelt-vonali szolgáltatás meghibásodásból származó szünetelésének maximális idejét, amely nem lehet több évi öt munkanapnál.

(4) A szolgáltató köteles

a) a jellemző bekapcsolási időt az összes azonos típusú vonal 95%-ában,

b) a jellemző hibaelhárítási időt az összes azonos típusú vonal 95%-ában teljesíteni.

(5) A szolgáltató a bérelt-vonali szolgáltatási piacon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóként való azonosítását követően újonnan bevezetésre kerülő bérelt-vonali típusok esetében a jellemző bekapcsolási időkre és a jellemző hibaelhárítási időkre — az (1)—(3) bekezdésben foglaltaknak megfelelően közzétett — célértéket köteles meghatározni.

(6) A szolgáltató köteles a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóként való azonosítását követő egy év múlva, ezt követően pedig legalább évente az (1) és (2) bekezdés szerinti jellemző bekapcsolási és hibaelhárítási időket felülvizsgálni, valamint azokat a (4) bekezdésben meghatározott hányadokra vonatkozó teljesítési adatoknak megfelelően oly módon módosíthatja, hogy a már kialakított határidőknél kizárólag rövidebb határidőket adhat meg.

(7) A jellemző bekapcsolási idő, illetve a jellemző hibaelhárítási idő kialakításánál és felülvizsgálatánál nem kell figyelembe venni azon eseteket,

a) amikor a felhasználó hosszabb bekapcsolási határidőt kért,

b) amikor a bekapcsolás vagy a hibaelhárítás csak a felhasználó helyiségében hajtható végre és az csak a felhasználó által meghatározott időpontban lehetséges,

c) ha a bekapcsolás vagy hibaelhárítás a megállapodás szerinti időpontban a szolgáltatón kívüli okok miatt nem volt lehetséges.

(8) A (4) bekezdés szerint kialakított jellemző hibaelhárítási idő nem haladhatja meg az R. 17. §-ának (1) bekezdése szerinti időtartamot.

6. §

(1) A szolgáltató köteles a 3. § szerint kialakított bérelt-vonali szolgáltatás-választékot az 1. §-a (1) bekezdésének c) pontja szerinti szolgáltatók számára — a Hkt. 12. § (3) bekezdésével összhangban — műszaki és kereskedelmi feltételeiben egységes jellemzőkkel nyújtani.

(2) Amennyiben a szolgáltató az 1. §-a (1) bekezdésének c) pontja szerinti szolgáltatók és előfizetők számára egyaránt nyújt bérelt-vonali szolgáltatást, köteles tevékenységét úgy végezni, hogy a működés során tudomására jutott üzleti szempontból értékes információ, így különösen az ügyfelekre, az alkalmazott árakra és egyéb kereskedelmi feltételekre vonatkozó információ harmadik személy számára ne legyen hozzáférhető.

(3) A szolgáltató köteles az előfizetőknek és az 1. § (1) bekezdésének c) pontja szerinti szolgáltatóknak egyaránt történő értékesítést saját szervezetén belül szervezettel, személyileg és az eladás támogató rendszer szempontjából elkülönített módon végezni.

(4) A szolgáltató tevékenységét köteles oly módon végezni, hogy a (3) bekezdés szerinti elkülönített előfizetői és viszonteladói szervezeti egységek közötti információ-áramlást megakadályozza.

7. §

(1) A szolgáltató köteles a bekapcsolási időkről és a hibaelhárítási időkről nyilvántartást vezetni, és a nyilvántartást a Hírközlési Felügyelet szervei számára — jogszabályban meghatározott módon — hozzáférhetővé tenni.

(2) Az e rendeletben foglalt kötelezettségek betartását a Hírközlési Felügyelet piacfelügyeleti tevékenysége keretében ellenőrzi.

Záró rendelkezések

8. §

(1) Ez a rendelet a kihirdetését követő 15. napon lép hatályba.

(2) A szolgáltató az általános szerződési feltételeinek a 4. § (1) bekezdésének *a)–e)* pontjait érintő módosításával a bérelt-vonali szolgáltatási piacon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóként való azonosításakor már hatályban lévő bérelt-vonali előfizetői szerződéseket egyoldalúan nem módosíthatja.

(3) Ez a rendelet a Magyar Köztársaság és az Európai Közösségek és azok tagállamai között társulás létesítéséről szóló, Brüsszelben, 1991. december 16-án aláírt Európai Megállapodás tárgykörében, a megállapodást kihirdető 1994. évi I. törvény 3. §-ával összhangban, a hírközlésről szóló 2001. évi XL. törvénnyel együtt összeegyeztethető szabályozást tartalmaz az Európai Tanács a nyílt hálózati hozzáférés feltételeinek bérelt vonalakra való alkalmazásáról szóló 92/44/EGK irányelvvel.

Kovács Kálmán s. k.,
informatikai és hírközlési miniszter

Melléklet a 8/2003. (VI. 20.) IHM rendelethez

Analog, beszédsávi bérelt vonalak	Műszaki jellemzők meghatározása	
	Bérelt vonal típusa	Interfész jellemzők
Normál minőségű, kéthuzalos ¹	MSZ EN 300 448:2002	MSZ EN 300 448:2002
Normál minőségű, négyhuzalos ²	MSZ EN 300 451:2002	MSZ EN 300 451:2002
Különleges minőségű, kéthuzalos ³	MSZ EN 300 449:2002	MSZ EN 300 449:2002
Különleges minőségű, négyhuzalos ⁴	MSZ EN 300 452:2002	MSZ EN 300 452:2002

Megjegyzések a táblázathoz

¹ Korábban az ITU-T M.1040 ajánlásának megfelelő bérelt vonal. A csatlakoztatható végberendezésre az MSZ EN 300 450:2002 szabvány vonatkozik. Az ilyen bérelt vonalhoz csatlakoztatható végberendezés rácsatlakozási feltételeit az MSZ 25015:1999 határozza meg.

² Korábban az ITU-T M.1040 ajánlásának megfelelő bérelt vonal. A csatlakoztatható végberendezésre az MSZ EN 300 453:2002 szabvány vonatkozik. Az ilyen bérelt vonalhoz csatlakoztatható végberendezés rácsatlakozási feltételeit az MSZ 25017:1999 határozza meg.

³ Korábban az ITU-T M.1020 és M.1025 ajánlásának megfelelő bérelt vonal. A csatlakoztatható végberendezésre az MSZ EN 300 450:2002 szabvány vonatkozik. Az ilyen bérelt vonalhoz csatlakoztatható végberendezés rácsatlakozási feltételeit az MSZ 25015:1999 határozza meg.

⁴ Korábban az ITU-T M.1020 és M.1025 ajánlásának megfelelő bérelt vonal. A csatlakoztatható végberendezésre az MSZ EN 300 453:2002 szabvány vonatkozik. Az ilyen bérelt vonalhoz csatlakoztatható végberendezés rácsatlakozási feltételeit az MSZ 25017:1999 határozza meg.

Digitális bérelt vonalak	Műszaki jellemzők meghatározása	
	Bérelt vonal típusa	Interfész jellemzők
64 kbit/s ¹	MSZ ETS 300 288:2002	MSZ ETS 300 289:2002
N× 64 kbit/s ²	MSZ ETS 300 766:2002	MSZ ETS 300 766:2002

Digitális bérelt vonalak	Műszaki jellemzők meghatározása	
	Bérelt vonal típusa	Interfész jellemzők
2 048 kbit/s — E1 struktúrálatlan ³	MSZ ETS 300 418:2002	MSZ ETS 300 247:2002
2 048 kbit/s — E1 struktúrált ⁴	MSZ ETS 300 418:2002	MSZ ETS 300 419:2002
34 368 kbit/s — E3 ⁵	MSZ ETS 300 686:2002	MSZ ETS 300 687:2002
155 520 kbit/s — STM-1	MSZ EN 300 299:2000	MSZ EN 301 165:2000

Megjegyzések a táblázathoz

¹ A csatlakoztatható végberendezésre az MSZ EN 300 290:2002 szabvány vonatkozik. Az ilyen bérelt vonalhoz csatlakoztatható végberendezés rácsatlakozási feltételeit az MSZ 25014:1998 határozza meg.

² A vonatkozó szabvány: MSZ EN 301 766 — Hozzáférés és végberendezések (AT). Egyik vagy mindkét végén strukturált, 2048 kbit/s-os interfészen megjelenő többször 64 kbit/s-os, digitális, korlátozatlan bérelt vonalak oktett integritással (D64M). Összeköttetési jellemző és a hálózati interfész ismertetése.

³ Az E1 e típus kereskedelmi jelölése. A csatlakoztatható végberendezésre az MSZ EN 300 248:2002 szabvány vonatkozik. Az ilyen bérelt vonalhoz csatlakoztatható végberendezés rácsatlakozási feltételeit az MSZ 25012:1998 határozza meg.

⁴ Az E1 e típus kereskedelmi jelölése. Korábban az ITU-T G.703, G.704 és G.706 ajánlásának megfelelő interfészű, a G.800 sorozatnak megfelelő minőségű bérelt vonal. A csatlakoztatható végberendezésre az MSZ EN 300 420:2002 szabvány vonatkozik. Az ilyen bérelt vonalhoz csatlakoztatható végberendezés rácsatlakozási feltételeit az MSZ 25013:1998 határozza meg.

⁵ Az E3 e típus kereskedelmi jelölése. A csatlakoztatható végberendezésre az MSZ EN 300 689:2002 szabvány vonatkozik. Az ilyen bérelt vonalhoz csatlakoztatható végberendezés rácsatlakozási feltételeit az MSZ 25024:1999 határozza meg.

**A Miniszterelnöki Hivatal vezető
miniszter
6/2003. (VI. 20.) MeHVM
rendelete**

**a tűzvédelem és a műszaki mentés polgári
nemzetbiztonsági szolgálatokra vonatkozó különös
szabályairól**

A tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról szóló 1996. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: tűzvédelmi törvény) 47. §-a (4) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján — a belügyminiszterrel egyetértésben — a következőket rendelem el:

Általános rendelkezések

1. §

E rendelet hatálya kiterjed:

a) az Információs Hivatalra, a Nemzetbiztonsági Hivatalra és a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatra (a továbbiak-

ban: szolgálatok), valamint azok hivatásos és közalkalmazotti állományú munkatársaira (a továbbiakban együttesen: alkalmazottak); illetve

b) a szolgálatok objektumaiban elhelyezett más szervekre és e szervek személyi állományára.

*A szolgálatok főigazgatóinak tűzvédelmi hatásköre
és feladatai*

2. §

A szolgálat főigazgatója:

a) gondoskodik az irányítása alatt álló szolgálat e rendeletben meghatározott tűzvédelmi szervezetének létrehozásáról, megteremti és biztosítja a működéséhez szükséges személyi, tárgyi és anyagi feltételeket;

b) kiadja az irányítása alá tartozó szolgálat Tűzvédelmi Szabályzatát és Tűzriadó Tervét, a tűzvédelmi felügyelő útján ellenőrzi az azokban foglaltak betartását;

c) intézkedik arról, hogy az alkalmazottakat a munkába állás előtt és azt követően — a Tűzvédelmi Szabályzatban meghatározott rendszerességgel — oktatásban részesítsék,

illetve, hogy az alkalmazottak a Tűzvédelmi Szabályzat rájuk vonatkozó részét és a Tűzriadó Tervet megismerjék;

d) biztosítja a tűzvédelmi előírások érvényesülését a beruházási és felújítási munkálatokkal kapcsolatos tervek engedélyeztetése, valamint a használatbavételi eljárások során, amelyekhez a Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság (a továbbiakban: BM OKF) kijelölt képviselőjének véleményét kell beszerezni;

e) jogosult együttműködni jogszabályban meghatározott módon az illetékes tűzvédelmi hatóságokkal az általa irányított szolgálat tűzvédelmi hatósági ügyeiben, illetve a működési terület szerint illetékes önkormányzati tűzoltósággal a tűzoltási és műszaki mentési feladatok végrehajtása során.

A szolgálatok tűzvédelmi szervezete

3. §

(1) A szolgálatoknál a tűzvédelmi feladatokat tűzvédelmi felügyelők, tűzvédelmi felelősök és tűzvédelmi megbízottak látják el.

(2) A tűzvédelmi felügyelő szakmailag irányítja a szolgálat tűzvédelmi szervezetét, felügyeli és ellenőrzi a szolgálat objektumainak és létesítményeinek tűzvédelmi helyzetét. Tűzvédelmi feladatait munkaköri kötelezettségéből adódóan látja el.

(3) A tűzvédelmi felügyelő jogállását, hatáskörét és feladatait a Szervezeti és Működési Szabályzatban kell rögzíteni.

(4) A tűzvédelmi felügyelő a tűzvédelmi ügyekben a szolgálat főigazgatójának nevében jogosult eljárni.

(5) A tűzvédelmi felügyelőnek jogszabályban meghatározott tűzvédelmi és műszaki szakképesítéssel kell rendelkeznie.

(6) A szolgálatok valamennyi objektumában tűzvédelmi felelőst kell kijelölni. A tűzvédelmi felelős a tűzvédelmi felügyelő szakmai irányításával, szolgálati feladatai teljesítése vagy munkavégzése mellett, tevékenységével és tűzvédelmi ismereteivel folyamatosan biztosítja a szolgálat objektumához kötődő tűzvédelmi feladatok ellátását, illetve jogosult ellenőrizni a szervezeti egységek tűzvédelmi megbízottainak tűzvédelmi tevékenységét.

(7) Az egyes szervezeti egységek személyi állományából tűzvédelmi megbízottat kell kijelölni. A tűzvédelmi megbízott a tűzvédelmi felügyelő szakmai irányítása alatt gondoskodik a tűzvédelmi szabályok betartásáról a szervezeti egységnél. A tűzvédelmi megbízottak létszámával és kijelölésével kapcsolatos szabályokat a Tűzvédelmi Szabályzat tartalmazza.

(8) A tűzvédelmi felelősnek és a tűzvédelmi megbízottnak a feladatuk ellátásához szükséges tűzvédelmi alapismereti képzésben kell részesülniük.

(9) A tűzvédelmi szervezet tagjait (tűzvédelmi felügyelő, tűzvédelmi felelős, tűzvédelmi megbízott) kinevezésükkor, illetve kijelölésük esetén megbízólevéllel kell ellátni, amelyben szakirányú feladataikat is meg kell határozni.

4. §

A szolgálat objektumában elhelyezett más szerv tűzvédelmi szervezetét és tevékenységét e rendelet alapján — a főigazgatóval egyetértésben — a szerv vezetője határozza meg.

5. §

A szolgálat alkalmazottja a tűzoltás vezetőjeként — a tűzvédelmi törvényben meghatározott tűzoltáshoz — a szolgálat alkalmazottait és rendelkezésre álló eszközeit csak a szolgálat alapfeladatai ellátásának veszélyeztetése nélkül rendelheti ki.

A tűzvizsgálat

6. §

(1) A szolgálat objektumában és létesítményében bekövetkezett tüzesetet ki kell vizsgálni. A tűzvizsgálatot a főigazgató által kijelölt bizottság végzi, amelynek minden esetben tagja a tűzvédelmi felügyelő, a főigazgató felkérésére a BM OKF kijelölt képviselője.

(2) A tűzvizsgálat megkezdéséig a tűzvédelmi felügyelő köteles intézkedni a tűz helyszínének eredeti állapotban való megtartásáról.

(3) A tűzvizsgálat során fel kell deríteni a tüzeset keletkezési körülményeit, lehetőség szerint meg kell állapítani a tüzeset bekövetkezéséért felelős személyét.

(4) A bizottság a tűzvizsgálat eredményét jelentésben összegzi. A bizottság javaslatára a főigazgató a tűzvizsgálat eredménye alapján további eljárást kezdeményezhet, a tüzesetek megelőzése érdekében köteles megfelelő intézkedéseket tenni.

(5) A tüzesetről a hatósági bizonyítványt a BM OKF állítja ki.

A tűzvédelmi ellenőrzés és engedélyezés szabályai

7. §

(1) A szolgálat objektumainak és létesítményeinek tűzvédelmi helyzetét rendszeresen ellenőrizni és értékelni kell.

(2) Az ellenőrzésről készült írásbeli összefoglaló jelentést meg kell küldeni a Miniszterelnöki Hivatal Nemzetbiztonsági Irodának.

8. §

A szolgálat létesítményeiben a tűzjelző és/vagy tűzoltó berendezések létesítéséről, használatbavételéről, átalakításáról vagy bővítéséről készített műszaki tervdokumentációt, valamint a telepítést követően a berendezéseket a BM OKF kijelölt képviselőjével engedélyeztetni kell.

Záró rendelkezések

9. §

(1) Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

(2) A Tűzvédelmi Szabályzatot a rendelet hatálybalépésétől számított 180 napon belül kell kiadni.

Kiss Péter s. k.,
a Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszter

Az oktatási miniszter 18/2003. (VI. 20.) OM rendelete

az agrár felsőoktatás szakirányú továbbképzési szakjainak képesítési követelményeiről

A felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvény 74. § (1) bekezdésének e) pontjában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem el:

1. §

(1) Az agrár felsőoktatás szakirányú továbbképzési szakjain az egyes szakok képesítési követelményeiben meghatározott szakirányú szakképzettségek csak szakirányú továbbképzésben szerezhetők meg.

(2) Az (1) bekezdés szerinti szakok képesítési követelményeit e rendelet *melléklete* határozza meg.

2. §

(1) Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

(2) E rendelet hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti:

a) az állategészségügyi felsőoktatásban folyó szakirányú továbbképzési szakok képesítési követelményeiről szóló 44/1999. (XI. 18.) OM rendelet;

b) a kertészeti és élelmiszergazdasági szaktanácsadó szakirányú továbbképzési szak képesítési követelményeiről szóló 6/2000. (IV. 6.) OM rendelet;

c) a mezőgazdasági szaktanácsadó szakmérnöki szakirányú továbbképzési szak képesítési követelményeiről szóló 11/2000. (VI. 15.) OM rendelet;

d) az egyetemi és főiskolai szintű szőlész-borász szakmérnöki szakirányú továbbképzési szak képesítési követelményeiről szóló 12/2000. (VI. 15.) OM rendelet;

e) az élelmiszer-biztonsági szakmérnöki szakirányú továbbképzési szak képesítési követelményeiről szóló 31/2000. (XII. 14.) OM rendelet;

f) az élelmiszeripari menedzsment szakirányú továbbképzési szak képesítési követelményeiről szóló 5/2001. (II. 16.) OM rendelet;

g) a vidékfejlesztési szakmérnök szakirányú továbbképzési szak képesítési követelményeiről szóló 17/2001. (VI. 1.) OM rendelet;

h) a növényvédelmi szakmérnök szakirányú továbbképzési szak képesítési követelményeiről szóló 42/2001. (XI. 14.) OM rendelet;

i) a takarmánykeverék-gyártási szakirányú továbbképzési szak képesítési követelményeiről szóló 5/2002. (III. 14.) OM rendelet;

j) a vetőmag-gazdálkodási szakirányú továbbképzési szak képesítési követelményeiről szóló 6/2002. (III. 14.) OM rendelet;

k) a környezettechnológiai szakirányú továbbképzési szak képesítési követelményeiről szóló 7/2002. (III. 14.) OM rendelet;

l) a tápanyag-gazdálkodási szakirányú továbbképzési szak képesítési követelményeiről szóló 8/2002. (III. 14.) OM rendelet;

m) a szarvasmarha-tenyésztési és tejgazdasági szakirányú továbbképzési szak képesítési követelményeiről szóló 12/2002. (V. 3.) OM rendelet;

n) a takarmányozási és takarmánygazdálkodási szakirányú továbbképzési szak képesítési követelményeiről szóló 13/2002. (V. 3.) OM rendelet;

o) a talajtani szakirányú továbbképzési szak képesítési követelményeiről szóló 14/2002. (V. 3.) OM rendelet;

p) a vadgazdálkodási szakirányú továbbképzési szak képesítési követelményeiről szóló 15/2002. (V. 3.) OM rendelet;

q) a zöldség-gyümölcs termesztési és feldolgozási szakirányú továbbképzési szak képesítési követelményeiről szóló 16/2002. (V. 3.) OM rendelet;

r) a zöldség-hajtatási szakirányú továbbképzési szak képesítési követelményeiről szóló 17/2002. (V. 3.) OM rendelet;

s) a mezőgazdasági környezetgazdálkodási szakirányú továbbképzési szak képesítési követelményeiről szóló 18/2002. (V. 3.) OM rendelet;

t) a növénygenetikai és növénynemesítési szakirányú továbbképzési szak képesítési követelményeiről szóló 22/2002. (V. 11.) OM rendelet;

u) a mezőgazdasági termékminősítő szakirányú továbbképzési szak képesítési követelményeiről szóló 35/2002. (V. 18.) OM rendelet;

v) a hús- és baromfiipari szakirányú továbbképzési szak képesítési követelményeiről szóló 36/2002. (V. 18.) OM rendelet;

w) a tejipari szakirányú továbbképzési szak képesítési követelményeiről szóló 37/2002. (V. 18.) OM rendelet;

x) a mezőgazdasági vízgazdálkodási szakirányú továbbképzési szak képesítési követelményeiről szóló 52/2002. (IX. 26.) OM rendelet.

(3) A (2) bekezdésben meghatározott rendeletek szerint szerzett szakképzettség az e rendelet mellékletében meghatározott szakirányú továbbképzési szakon szerezhető szakképzettséggel egyenértékű.

Dr. Magyar Bálint s. k.,
oktatási miniszter

Melléklet

a 18/2003. (VI. 20.) OM rendelethez

I. Vidéki erőforrás-szervező szakirányú továbbképzési szak

1. A képzési cél

A képzés célja egyetemi vagy főiskolai szintű szakképzettséggel rendelkező szakemberek továbbképzése, akik a képzésben megszerzett ismereteik birtokában képesek lesznek a természeti, gazdasági, társadalmi erőforrások átfogó elemzésére, értékelésére, a vidékfejlesztés feladatainak az Európai Unió irányelvei szerinti végzésére, a vidékfejlesztéssel összefüggő feladatok ellátására, a vidékfejlesztési programok tervezésére és irányítására.

Választható szakirányok: szaktanácsadás és vidékfejlesztés, falusi és agroturizmus, vadgazdálkodás és természetvédelem, gyeptertermelés és tájgazdálkodás.

2. Az oklevélben szereplő szakirányú szakképzettség megnevezése

Agrár felsőoktatásban szerzett mérnöki oklevéllel rendelkezők esetén: vidéki erőforrás-szervező szakmérnök.

Mérnöki oklevéllel nem rendelkezők esetén: vidéki erőforrás-szervező szakelőadó.

3. A képzésben részt vevők köre

A képzésben egyetemi vagy főiskolai szintű szakképzettséggel rendelkezők vehetnek részt.

4. A képzési idő

4 félév, legalább 470 tanóra.

Az oklevél megszerzéséhez szükséges kreditek száma: 120 kreditpont.

5. A képzés főbb tanulmányi területei

5.1. Alapozó tárgyak: természetföldrajz, alkalmazott földrajz, alkalmazott informatika, környezetgazdálkodás. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 20, legfeljebb 28 kreditpont.

5.2. Gazdasági és humán ismeretek: alkalmazott pszichológia, szociológia, gazdaságtörténet, valamint a vidékfejlesztés ökonómiaja. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 20, legfeljebb 28 kreditpont.

5.3. Szakmai ismeretek: mezőgazdasági földhasználat, területfejlesztés, mezőgazdasági szaktanácsadás módszertana, EU agrár- és vidékfejlesztési politika és az erdészet ökonómiaja. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 28, legfeljebb 30 kreditpont.

5.4. Differenciált szakmai ismeretek:

— a szaktanácsadás és vidékfejlesztés szakirányon: önkormányzattal és közigazgatás, mezőgazdasági szaktanácsadás, projekt menedzsment;

— falusi és agrárturizmus szakirányon: idegenforgalmi és turisztikai alapismeretek, a turizmus szervezeti és működési rendszere, a falusi és agroturizmus jellemzői és a hazai kínálat;

— vadgazdálkodás és természetvédelem szakirányon: természetvédelem, vadgazdálkodás, erdőgazdálkodás;

— gyeptertermelés és tájgazdálkodás szakirányban: gyeptertermelés, gyeptertermelés, tájhasznosítás.

Választható tárgyak: környezetgazdálkodás, a világ mezőgazdasága, gyógynövénytermesztés, tájrendezés, ökoturizmus, adózási ismeretek.

A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 28, legfeljebb 36 kreditpont.

6. Az ismeretek ellenőrzési rendszere

Az ellenőrzési rendszer az intézményi tantervben előírt, kritérium jellegű követelményként szereplő aláírások, gyakorlati jegyek megszerzéséből, a vizsgák (beszámolók, kollókviumok, a szigorlatok) teljesítéséből, a szakdolgozat elkészítéséből és a záróvizsgából tevődik össze.

Kötelező szigorlati tárgyak:

- a mezőgazdasági szaktanácsadás módszertana,
- vidékfejlesztés.

6.1. A szakdolgozat

A szakdolgozat a szakiránynak megfelelő, írásos, alkotó jellegű szakmai mérnöki feladat, amely a hallgató tanulmányaira támaszkodik, és bizonyítja, hogy készítője képes a hazai és nemzetközi szakirodalom tanulmányozására, önálló adatgyűjtésre és/vagy kísérleti munkára. A szakdolgozat bizonyítja, hogy a hallgató képes az elsajátított ismeretanyag gyakorlati alkalmazására, nevezetesen az alapadatok szakszerű feldolgozására, értékelésére, következte-

tések levonására, az elvégzett munka és az eredmények összefoglalására, a tanulmányok témakörébe tartozó feladat kreatív megoldására, önálló szakmai munka végzésére.

A szakdolgozathoz rendelt kreditek száma: 10 kreditpont.

6.2. A záróvizsga

6.2.1. A záróvizsgára bocsátás feltételei:

— a tantervben előírt valamennyi tanulmányi és vizsgakötelezettség teljesítése,
— a bírálók által elfogadott szakdolgozat benyújtása.

6.2.2. A záróvizsga részei:

— a szakdolgozat elkészítése és megvédése,
— komplex szóbeli vizsga a vidék- és területfejlesztés, valamint a választott szakirány témaköréből.

6.2.3. A záróvizsga eredménye

A záróvizsga eredménye a szakdolgozatra és védésére adott egy érdemjegy és a szóbeli vizsgára adott érdemjegy egészre kerekített számtani átlaga.

II. A kertépítő és zöldfelület-fenntartó szakirányú továbbképzési szak

1. A képzési cél

A képzés célja a környezet tudatos alakításával foglalkozó szakemberek továbbképzése, akik a településrendezés és a környezet- és természetvédelem követelményeinek megfelelően a zöldfelület-gazdálkodás, kertépítés és -fenntartás összetett feladatait a magán- és önkormányzati szférában el tudják látni, akik ismerik a kertépítészet történetét, a kerttervezés általános elveit és a kertépítészeti tervdokumentációk alapján az építés gyakorlati kivitelezését, továbbá a kertépítészet, tájrendezés összefüggéseit; a kertépítésben felhasználható építőanyagokat és a korszerű növényalkalmazás irányelveit és gyakorlatát; a kertépítési és -fenntartási munkák biológiai, műszaki ökonómiai és környezetvédelmi vonásait.

2. Az oklevélben szereplő szakképzettség megnevezése

Kertépítő és zöldfelület-fenntartó szakmérnök.

3. A képzésben részt vevők köre

A képzésben egyetemi vagy főiskolai szintű kertészeti vagy más agrár szakképzettséggel rendelkezők vehetnek részt. Egyéb szakképzettség esetén a képzés során különböző vizsgák írhatók elő.

4. A képzési idő

4 félév, legalább 415 tanóra.

Az oklevél megszerzéséhez szükséges kreditek száma: 120 kreditpont.

5. A képzés főbb tanulmányi területei

5.1. Szakmai alapozó modul kötelező ismeretkörei: vállalkozási ismeretek, növénytársulástan, földmérés, tan,

kerttervezési rajz. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 16, legfeljebb 22 kreditpont.

5.2. Szakismereti modul kötelező ismeretanyaga: kertépítés és fenntartás gépei, lágyszárú dísznövények felhasználása és fenntartása, dendrológia, kerttechnika, kertépítés, zöldterület-fenntartás, kivitelezési munkák szervezése, zöldterület-fenntartási munkák szervezése. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 55, legfeljebb 65 kreditpont.

5.3. Szakismereti modul kötelezően választott ismeretanyaga: termelőkert, tetőkert, környezetvédelem, település üzemeltetés, minőségirányítás, miniatűr sziklakertek, kerti tavak létesítése és fenntartása, homoki kertek létesítése és fenntartása. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 30, legfeljebb 40 kreditpont.

6. Az ismeretek ellenőrzési rendszere

Az ellenőrzési rendszer az intézményi tantervben előírt kritériumjellegű követelményként szereplő aláírások, gyakorlati jegyek megszerzéséből, a vizsgák (beszámolók, kollókviumok) teljesítéséből, szakdolgozat elkészítéséből és a záróvizsgából tevődik össze.

Kötelező szigorlati tárgyak:

- kertépítés és -fenntartás gépei,
- kerttechnika,
- dendrológia.

6.1. A szakdolgozat

A szakdolgozat a szakiránynak megfelelő, írásos, alkotó jellegű szakmai mérnöki feladat, amely a hallgató tanulmányaira támaszkodik, és bizonyítja, hogy készítője képes a hazai és nemzetközi szakirodalom tanulmányozására, önálló adatgyűjtésre és/vagy kísérleti munkára. A szakdolgozat bizonyítja, hogy a hallgató képes az elsajátított ismeretanyag gyakorlati alkalmazására, nevezetesen az alapadatok szakszerű feldolgozására, értékelésére, következtetések levonására, az elvégzett munka és az eredmények összefoglalására, a tanulmányok témakörébe tartozó feladat kreatív megoldására, önálló szakmai munka végzésére.

A szakdolgozathoz rendelt kreditek száma: 10 kreditpont.

6.2. A záróvizsga

6.2.1. A záróvizsgára bocsátás feltételei:

— a tantervben előírt valamennyi tanulmányi és vizsgakötelezettség teljesítése,
— a bírálók által elfogadott szakdolgozat benyújtása.

6.2.2. A záróvizsga részei:

— a szakdolgozat megvédése,
— komplex szóbeli vizsga, amely a szakismereti modul ismeretanyagából legalább 25 kreditpont megfelelő ismeretanyagot foglal magába.

6.2.3. A záróvizsga eredménye

A záróvizsga eredménye a szakdolgozatra és a védésére adott egy érdemjegy és a szóbeli vizsgára adott érdemjegy egészre kerekített számtani átlaga.

III. Gyümölcsstermesztési (integrált termesztési) szakirányú továbbképzési szak

1. A képzési cél

A képzés célja, hogy az alapképzésben szerzett gyümölcsstermesztési, biológiai, élettani, növényvédelmi és ökonómiai ismereteket szerzett szakemberek megismerjék a világ gyümölcsstermesztésének fejlődési irányait, különös tekintettel az Európai Unió gyümölcsstermesztési gyakorlatára, továbbá, hogy a hallgatók megfelelő ismereteket szerezzenek az integrált termesztésbe vont gyümölcsstermő növényekről és termesztésük ökológiai összefüggéseiről, kellő jártasságot érjenek el az integrált művelésű ültetvény létesítésében és sajátos technológiájában különös tekintettel az agrotechnikai, növényvédelmi eljárásokra, valamint a gépesítési megoldásokra.

Kiemelt képzési cél a gyümölcsminőséget meghatározó és befolyásoló tényezők, továbbá az integrált termesztési folyamat minőségirányítási feladatainak megismerése.

2. Az oklevélben szereplő szakirányú szakképzettség megnevezése

Gyümölcsstermesztő szakmérnök.

3. A képzésben részt vevők köre

A képzésben olyan egyetemi vagy főiskolai szintű kertészeti vagy más agrár szakképzettséggel rendelkezők vehetnek részt, akik a képzésük során legalább egy féléven keresztül (legalább 5 kreditpont értékű) gyümölcsstermesztési ismereteket szereztek.

4. A képzési idő

4 félév, legalább: 400 tanóra.

Az oklevél megszerzéséhez szükséges kreditek száma: 120 kreditpont.

5. A képzés főbb tanulmányi területe

5.1. Szakmai alapozó modul kötelező ismeretkörei: vállalkozási ismeretek, gyümölcsstermő növények botanikája, informatika, piac és marketing, életminőség és gyümölcsfogyasztás. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 12, legfeljebb 20 kreditpont.

5.2. Szakismereti modul kötelező ismeretkörei: gyümölcsminőség, pomológia, művelési rendszer és fitotechnika, agrotechnika, integrált növényvédelem, integrált gyümölcsstermesztési technológiák, szüret és áru készítés, gyümölcstárolás, élelmiszerbiztonsági ismeretek, az integrált gyümölcsstermesztés gépei, technológiai munkák szervezése, gyümölcsertésítés, minőségbiztosítás és -ellenőrzés. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 50, legfeljebb 60 kreditpont.

5.3. Kötelezően választható ismeretkörök: ökológia, környezetbiztonság, szaktanácsadás, az EU gyümölcsster-

mesztése, ültetvénylétesítés, gyümölcsstermékek előállítás, különleges gyümölcsök, gyümölcs termékpálya, termelői szervezetek, biodiverzitás, újratelepítés, gyümölcscsomagolás, az értékesítés logisztikai rendszerei. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 40, legfeljebb 50 kreditpont.

6. Az ismeretek ellenőrzési rendszere

Az ellenőrzési rendszer az intézményi tantervben előírt, kritériumjellegű követelményként szereplő aláírások, gyakorlati jegyek megszerzéséből, a vizsgák (beszámolók, kollókviumok) teljesítéséből, a szakdolgozat elkészítéséből és a záróvizsgából tevődik össze.

6.1. A szakdolgozat

A szakdolgozat a szakképzettségnek megfelelő írásos, alkotó jellegű szakmai mérnöki feladat, amely a hallgató tanulmányaira, valamint a hazai és nemzetközi szakirodalom tanulmányozására támaszkodik. A hallgatók a szakdolgozatot az integrált gyümölcsstermesztés bármelyik területéről írhatják. A szakdolgozat bizonyítja, hogy a hallgató képes az elsajátított ismeretanyag gyakorlati alkalmazására, az eredmények szakszerű összefoglalására, a témakörbe tartozó feladat alkotó megoldására.

A szakdolgozathoz rendelt kreditpontok száma: 10 kreditpont.

6.2. A záróvizsga

6.2.1. A záróvizsgára bocsátás feltételei:

— a tantervben előírt valamennyi tanulmányi és vizsgakötelezettség teljesítése,
— a szakdolgozat benyújtása és a bíráló által történő elfogadása.

6.2.2. A záróvizsga részei:

— a szakdolgozat védése,
— komplex szóbeli vizsga amely a szakismereti modul tárgyai tananyagából 25 kreditpont, mennyiségű ismeretanyagot foglal magába.

6.2.3. A záróvizsga eredménye

A záróvizsga eredménye a szakdolgozatra és védésére adott egy érdemjegy és a komplex szóbeli vizsga érdemjegyének egész jegyre kerekített számtani átlaga.

IV. Az élelmiszeripari (vállalati, üzemi) higiénia szakirányú továbbképzési szak képesítési követelményei

1. A képzési cél

A képzés célja, hogy élelmiszeripari képzésben, az agrár felsőoktatás kapcsolódó szakterületein mérnöki oklevelet szerzett és az élelmiszertermelés, élelmiszeripar területén alkalmazott szakemberek megismerjék a hazai és nemzetközi, illetve Európai Unió joganyagot, elsajátítsák az élelmiszerhigiéniai, környezetvédelmi előírásokat, a szakterületen alkalmazott minőségellenőrzési rendszereket; képessé váljanak az élelmiszertermelés összetett folyamatában a

hatékony beavatkozásra, fejlesztési rendszerek tervezésére, az élelmiszerbiztonsági kockázatelemzésre, a problémák kezelésére; a megszerzett ismeretek birtokában alkalmassá válnak élelmiszeripari higiéniai, élelmiszerbiztonsági programok készítésére, vállalati, kis- és nagyüzemi intézményi szintű tervezésére, irányítására.

2. Az oklevélben szereplő szakirányú szakképzettség megnevezése

Élelmiszeripari higiénikus szakmérnök.

3. A képzésben részt vevők köre

A képzésben az agrár felsőoktatásban szerzett egyetemi vagy főiskolai szintű végzettséggel és mérnöki szakképzettséggel rendelkező szakemberek vehetnek részt a gépészmérnök kivételével.

4. A képzési idő

4 félév, legalább 360 tanóra.

Az oklevél megszerzéséhez szükséges kreditek száma: 120 kreditpont.

5. A képzés főbb tanulmányi területe

5.1. Szakmai alapozó ismeretek: élelmiszeripari mikrobiológia, élelmiszerbiztonsági program, számítógépes kommunikáció, vállalati gazdaságtan. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 25, legfeljebb 35 kreditpont.

5.2. Szakmai törzsanyag: általános higiénia, termelési ellenőrzési rendszer-HACCP, személyi higiénia, korszerű táplálkozás, élelmiszertechnológiai higiénia, kockázatelemzés az élelmiszeriparban, élelmiszeripari üzenterületek és berendezések higiénijája, takarítás, fertőtlenítési technológia, hatósági ellenőrzés. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 30, legfeljebb 40 kreditpont.

5.3. Speciális szakmai ismeretek: élelmiszerek és csomagolóanyagok toxikológiája, integrált irányítási rendszerek, biotechnológia aktuális kérdései, élelmiszerbiztonsági jogi szabályozása. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 33, legfeljebb 43 kreditpont.

6. Az ismeretek ellenőrzési rendszere

Az ellenőrzési rendszer az intézményi tantervben előírt kritériumjellegű követelményként szereplő aláírások, gyakorlati jegyek megszerzéséből, vizsgák (beszámolók, kolokviumok) letételéből, valamint szakmai gyakorlatok teljesítéséből, a szakdolgozat elkészítéséből és a záróvizsgából tevődik össze.

6.1. A szakdolgozat

A szakdolgozat a szakképzettségnek megfelelő, írásos, alkotó jellegű szakmai mérnöki feladat, amely a hallgató tanulmányaira, valamint, a hazai és nemzetközi szakirodalom tanulmányozására támaszkodik. A hallgatók a szakdolgozatot az élelmiszeripari higiénia bármelyik területé-

ről írhatják. A szakdolgozat bizonyítja, hogy a hallgató képes az elsajátított ismeretanyag gyakorlati alkalmazására, az eredmények szakszerű összefoglalására, a témakörbe tartozó feladatok kreatív megoldására.

A szakdolgozathoz rendelt kreditpontok száma: 10 kreditpont.

6.2. A záróvizsga

6.2.1. A záróvizsgára bocsátás feltételei:

— a tantervben előírt valamennyi tanulmányi és vizsgakötelezettség teljesítése,
— a szakdolgozat benyújtása és a bíráló által történő elfogadása.

6.2.2. A záróvizsga részei:

— a szakdolgozat védeése,
— komplex szóbeli vizsga, amely a szakismereti modul tárgyi tananyagából legalább 25 kreditpont mennyiségű ismeretanyagot foglal magába.

6.2.3. A záróvizsga eredménye

A záróvizsga eredménye a komplex szóbeli vizsga érdemjegyének, valamint a szakdolgozatra és védeésére adott egy érdemjegy egész jegyre kerekített számtani átlaga.

V. Halászlati szakirányú továbbképzési szak

1. A képzési cél

A halászlataban vagy azzal kapcsolatos szakterületen dolgozó szakemberek továbbképzése, akik a képzés során elsajátított ismereteik birtokában képessé válnak a halászati termelés és a hozzá kapcsolódó termelő, szolgáltató tevékenységek irányítására, a termelési-tenyésztési folyamatok tervezésére, fejlesztésére, szervezésére, termelés-technológiai rendszerek kidolgozására, alkalmazására.

2. Az oklevélben szereplő szakirányú szakképzettség megnevezése

Agrár felsőoktatásban szerzett mérnöki oklevéllel rendelkezők esetén: halászlati szakmérnök.

Mérnöki oklevéllel nem rendelkezők esetén: halászlati szakelőadó.

3. A képzésben részt vevők köre

A képzésben egyetemi vagy főiskolai szintű végzettséggel és agrármérnök, állatorvos, állattenyésztő mérnök, biológus, gépész, építész- és élelmiszeripari mérnök szakképzettséggel rendelkezők vehetnek részt.

4. A képzési idő

4 félév, legalább 550 tanóra.

Az oklevél megszerzéséhez szükséges kreditek száma: 120 kreditpont.

5. A képzés főbb tanulmányi területe

Általános és szakmai alapozó tárgyak: anatómia, élettan, az informatika, biometria, a halegészségtan, kórtan. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 23, legfeljebb 31 kreditpont.

Szakmai tárgyak: hidrobiológia, vízgazdálkodás és vízi környezet, haltenyésztés, halak takarmányozása, tógazdasági tartástechnológia, természetes vízi halgazdálkodás, halfeldolgozás, szuperintenzív halnevelés. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 57, legfeljebb 67 kreditpont.

Gazdasági tárgyak: ágazati tervezés, illetve ágazati ökonómia. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 17, legfeljebb 25 kreditpont.

6. Az ismeretek ellenőrzési rendszere

Az ellenőrzési rendszer az intézményi tantervben előírt kritériumjellegű követelményként szereplő aláírások, gyakorlati jegyek megszerzéséből, a vizsgák (kollokviumok, szigorlatok) teljesítéséből, a szakdolgozat elkészítéséből és a záróvizsgából tevődik össze.

Kötelező szigorlati tárgyak:

- ökológia, hidrobiológia,
- haltenyésztés,
- tógazdasági tartástechnológia.

6.1. A szakdolgozat követelményei

A szakdolgozat saját kutatás vagy adatgyűjtés alapján készített munka, amely biztosítja, hogy a hallgató tanulmányára támaszkodva, illetve a vonatkozó hazai és nemzetközi szakirodalom feldolgozásával önállóan képes a tanult ismeretek alkalmazására, azok megfelelő szintetizálására; a kísérleti módszerek, vizsgálati eljárások megválasztására, az eredmények elemzésére, értékelésére.

A szakdolgozathoz rendelt kreditek száma: 10 kreditpont.

6.2. A záróvizsga

6.2.1. A záróvizsgára bocsátás feltételei a tantervben előírt feltételek teljesítése:

- a tantervben előírt tanulmányi és vizsgakötelezettség teljesítése,
- a szakdolgozat benyújtása és elfogadása.

6.2.2. A záróvizsga részei:

- a szakdolgozat megvédése,
- komplex szóbeli vizsga a halászat ismeretköréből.

6.2.3. A záróvizsga eredménye

A záróvizsga eredménye a szakdolgozatra és védésére adott egy érdemjegy és a komplex vizsgára adott érdemjegy számtani átlaga, egész jegyre kerekítve.

VI. Állatorvosi toxikológia szakirányú továbbképzési szak

1. A képzési cél

Az állatorvosi, illetve egyéb biológiai jellegű egyetemi alapképzésre épülő továbbképzési szak keretében a klini-

kai és diagnosztikai gyakorlat, valamint a kutató-fejlesztő munka széles területein hasznosítható toxikológiai ismeretek nyújtása, melyek a klinikai állatorvosi/orvosi tevékenység mellett a vegyiparban, élelmiszeriparban, környezetvédelemben dolgozó szakemberek számára is nélkülözhetetlenek.

2. Az oklevélben szereplő szakirányú szakképzettség megnevezése

A szakosodástól függően:

- állatorvosi toxikológus,
- experimentális toxikológus.

3. A képzésben részt vevők köre

Állatorvos doktori szakképzettséggel rendelkezők.

4. A képzési idő

4 félév, legalább 300 tanóra. Az oklevél megszerzéséhez szükséges kreditek száma 120 kreditpont. A képzés levelező rendszerű, előadásokból és gyakorlati foglalkozásokból áll (időtartamuk félévente 2-3 hét).

5. A képzés főbb tanulmányi területei

a) Általános toxikológia: toxikológiai alapfogalmak, molekuláris farmakológia és toxikológia, laborállatok tartása, takarmányozása, állatvédelem, a toxicitás klinikai manifesztációi és azok értékelése, laboratóriumi állatok fontosabb betegségei, toxikus hatások hisztopatológiai értékelése, toxicitási vizsgálatok irányelvei és a vizsgálatok tervezése, a toxikológia hazai és nemzetközi előírásai, toxikológiai információs források, elektronikus adatbázisok alkalmazása, biostatistikai módszerek a toxikológiában (összesen legalább 170 tanóra). Az ismeretanyag összesített kreditértéke: 55—65 kreditpont.

b) Experimentális toxikológia (experimentális toxikológus szakirány): farmakokinetika és metabolizmus, genotoxikológia, karcinogenezis, reprodukív toxikológia, viselkedéstoxxikológia, immuntoxikológia, alternatív módszerek a toxikológiában, ökotoxikológia, kockázatbecslés (összesen legalább 140 tanóra). Az ismeretanyag összesített kreditértéke: 45—55 kreditpont.

c) Állatorvosi toxikológia (állatorvosi toxikológus szakirány): állatmérgezők diagnózisa, toxikológiai analitikai módszerek, fémek és metalloidek okozta mérgezések, peszticidmérgezések, mérgező növények, mikotoxinok és gyógyszerek okozta mérgezések, öko- és élelmiszer-toxicológia (összesen legalább 140 tanóra). Az ismeretanyag összesített kreditértéke: 45—55 kreditpont.

6. Az ismeretek ellenőrzési rendszere

Az ellenőrzési rendszer a tantervben előírt, részben egymásra épülő, részben egymástól független aláírások megszerzéséből, beszámolók, kollokviumok letételéből, a

szakdolgozat elkészítéséből és a záróvizsgán való megvédéséből tevődik össze. A hallgatóknak írásbeli kollokvium, illetve beszámoló formájában kell számot adniuk tudásukról az adott félév anyagából.

6.1. A szakdolgozat

A szakdolgozat olyan, a választott szakiránynak megfelelő témájú szakmai feladat megoldása, amellyel a hallgató bizonyítja, hogy tájékozott a választott téma szakirodalmában és alkalmazási gyakorlatában, önállóan képes a tanult ismeretanyag szintetizálására és alkotó alkalmazására. A szakdolgozat kreditértéke: 10 kreditpont.

6.2. A záróvizsga

6.2.1. A záróvizsgára bocsátás feltételei:

- a tantervi követelmények teljesítése,
- a szakdolgozat elkészítése és benyújtása, annak bírálók által történő elfogadása,
- a kötelező beszámolók és kollokviumok eredményes teljesítése.

6.2.2. A záróvizsga részei:

- a szakdolgozat megvédése,
- komplex szóbeli vizsga — a szakiránynak megfelelően — az experimentális toxikológia vagy az állatorvosi toxikológia témaköreiből.

6.2.3. A záróvizsga eredménye

A záróvizsga eredménye a szakdolgozat és a szóbeli vizsga eredményeinek számtani átlaga egész jegyre kerekítve.

VII. Állatorvosi mikrobiológia szakirányú továbbképzési szak

1. A képzési cél

Az állatorvosi mikrobiológiához tartozó résztárgyak (bakteriológia, virológia, immunológia, mikológia, élelmiszer-bakteriológia) területén széles elméleti és gyakorlati jártassággal, valamint a fentiek közül egy szakterületen mély, speciális ismeretekkel bíró állatorvosi mikrobiológusok képzése, akik képesek a nemzetközi igényeknek megfelelő, azokhoz illeszkedő labor diagnosztikai, kutatási, mikrobiológiai, biotechnológiai, oltóanyagtermelési és ellenőrzési munka végzésére a szakiránynak megfelelő területen.

2. Az oklevélben szereplő szakirányú szakképzettség megnevezése

Állatorvosi mikrobiológus.

3. A képzésben részt vevők köre

Állatorvos doktori szakképzettséggel rendelkezők.

4. A képzési idő

4 félév, legalább 380 tanóra. Az oklevél megszerzéséhez szükséges kreditek száma: 120 kreditpont. A képzés levelező rendszerű (félévente 2-3 hét előadás és laboratóriumi gyakorlat).

5. A képzés főbb tanulmányi területei

a) Általános képzési szakasz: informatika, számítástechnika, könyvtárhasználat, laboratóriumi állatokkal kapcsolatos ismeretek (összesen legalább 35 tanóra). Az ismeretanyag összesített kreditértéke: legalább 9, legfeljebb 12 kreditpont.

b) Általános mikrobiológia: bakteriológia, mikológia, élelmiszer-mikrobiológia, virológia, immunológia (összesen legalább 130 tanóra). Az ismeretanyag összesített kreditértéke: legalább 36, legfeljebb 45 kreditpont.

c) Speciális képzés: speciális szakismeret a mikrobiológia egy kiválasztott területén. A 3. és 4. szemeszter folyamán a hallgatók érdeklődésüknek megfelelően bakteriológiát és mikológiát vagy virológiát vagy immunológiát vagy élelmiszer-bakteriológiát választanak (összesen legalább 200 tanóra). Az ismeretanyag összesített kreditértéke: legalább 56, legfeljebb 65 kreditpont.

6. Az ismeretek ellenőrzési rendszere

Az ellenőrzési rendszer a tantervben előírt, részben egymásra épülő, részben egymástól független aláírások megszerzéséből, beszámolók, valamint a laboratóriumi állattudomány, a bakteriológia, az élelmiszer-bakteriológia, az immunológia és a virológia tantárgyakból tett kollokviumok letételéből, a szakdolgozat elkészítéséből és a záróvizsgán való megvédéséből tevődik össze. A hallgatóknak írásbeli kollokvium, illetve beszámoló formájában kell számot adniuk tudásukról az adott félév anyagából.

6.1. A szakdolgozat

A szakdolgozat olyan mikrobiológiai témájú szakmai feladat megoldása, amellyel a hallgató bizonyítja, hogy tájékozott a választott téma szakirodalmában és alkalmazási gyakorlatában, önállóan képes a tanult ismeretanyag szintetizálására és alkotó alkalmazására. A szakdolgozat kreditértéke: 10 kreditpont.

6.2. A záróvizsga

6.2.1. A záróvizsgára bocsátás feltételei:

- a tantervi követelmények teljesítése,
- a szakdolgozat elkészítése és benyújtása, annak bírálók által történő elfogadása,
- a kötelező beszámolók és kollokviumok eredményes teljesítése.

6.2.2. A záróvizsga részei:

- a szakdolgozat megvédése
- a szakiránynak megfelelő komplex szóbeli vizsga.

6.2.3. A záróvizsga eredménye

A záróvizsga eredménye a szakdolgozat és a szóbeli vizsga eredményeinek számtani átlaga egész jegyre kialakítva.

VIII. Kisállatgyógyász szakirányú továbbképzési szak

1. A képzési cél

Olyan szakállatorvosok képzése, akik a szakállatorvosi tanulmányok megkezdése előtt az adott szakterületen már legalább három éves szakmai gyakorlattal rendelkezve, differenciált szakismeretek megszerzésével és magas szintű általános műveltségükre támaszkodva képesek a kedvtelésből tartott kisállatok betegségeinek felismerésére, megelőzésére és — az állattartók igényeit figyelembe véve —, megfelelő szintű gyógyító munkára; alkalmasak az állattulajdonos és a kedvtelésből tartott kisállatok speciális kapcsolatára alapozott állat-egészségügyi, elsősorban gyógyító jellegű tevékenység végzésére, kisállatkórházi orvosi és irányító-vezetői munkára, a szakterülettel kapcsolatos egyéb felsőfokú szakirányú adminisztratív, gyógyszerforgalmazói, valamint állat- és környezetvédelmi tevékenység ellátására.

2. Az oklevélben szereplő szakirányú szakképzettség megnevezése

Kisállatgyógyász szakállatorvos.

3. A képzésben részt vevők köre

Olyan állatorvos doktori szakképzettséggel rendelkezők, akik a szakállatorvosi tanulmányok megkezdése előtt az adott szakterületen legalább 3 éves szakmai gyakorlattal rendelkeznek.

4. A képzési idő

6 félév legalább 600 tanóra. Az oklevél megszerzéséhez szükséges kreditek száma: 180 kreditpont. A képzés levelező rendszerű (félévente 2 hét előadás, illetve az előírt gyakorlatokon való részvétel).

5. A képzés főbb tanulmányi területei

a) Általános képzési szakasz: élettan és biokémia, táj-anatómia, röntgenanatómia, kórélettan, laboratóriumi ismeretek, kórbonctan, parazitológia, takarmányozás, fertőző betegségek, zoonózisok és immunológia, gyógyszer-tan és toxikológia (összesen legalább 60 tanóra). Az ismeretanyag összesített kreditértéke: legalább 16, legfeljebb 20 kreditpont.

b) Speciális képzés: belgyógyászati, sebészeti és szülészeti betegvizsgálat módszertana, gastroenterológia, nephrourológia és sebészete, szemészet, radiológia, röntgendiagnosztika, neurológia, anyagforgalmi betegségek belgyógyászata, anaesthesiologia, műtéttan és műtéti technikai ismeretek, orthopedia, belgyógyászati és szaporodásbiológiai endokrinológia, kardiologia, csigolya és gerincbetegségek és sebészetiük, fertőző betegségek és gyógykezelési lehetőségeik, kedvtelésből tartott különleges álla-

tok betegségei, csontsebészet, fogászat, állatkerti állatok betegségei, dermatologia, szülészet és szaporodásbiológia, mesterséges megtermékenyítés, respiratologia, traumatologia (összesen legalább 300 tanóra). Az ismeretanyag összesített kreditértéke: legalább 48, legfeljebb 90 kreditpont.

c) Gazdasági és humán ismeretek: számítástechnika, igazságügyi állatorvosi ismeretek, állatorvosi etika, állatvédelem (összesen legalább 16 tanóra). Az ismeretanyag összesített kreditértéke: legalább 4, legfeljebb 6 kreditpont.

d) Szakmai gyakorlat: betegvizsgálati gyakorlat, röntgengyakorlat, anaesthesiologiai és műtéttani gyakorlat, műszeres diagnosztikai gyakorlat, fogászati gyakorlat, egzotikus állatok betegvizsgálatának gyakorlata, dermatologiai, szülészeti, szaporodásbiológiai, traumatológiai gyakorlat, egyetemi klinikákon (sebészeti, belgyógyászati, szülészeti klinika) eltöltött gyakorlati idő, valamint külső állatkórházi gyakorlatok (összesen legalább 220 tanóra). Az ismeretanyag összesített kreditértéke: legalább 58, legfeljebb 68 kreditpont.

6. Az ismeretek ellenőrzési rendszere

Az ellenőrzési rendszer a tantervben előírt, részben egymásra épülő, részben egymástól független, kritérium jellegű aláírások megszerzéséből, beszámoló és kollokviumok letételéből, a szakdolgozat elkészítéséből és annak záróvizsgán való megvédéséből tevődik össze. A hallgatónak írásbeli kollokvium, illetve beszámoló formájában kell számot adniuk tudásukról.

6.1. A szakdolgozat

A szakdolgozat olyan kisállatgyógyászati témájú szakmai feladat megoldása, amellyel a hallgató bizonyítja, hogy tájékozott a választott téma szakirodalmában és alkalmazási gyakorlatában, önállóan képes a tanult ismeretanyag szintetizálására és alkotó alkalmazására. A szakdolgozat kreditértéke: 10 kreditpont.

6.2. A záróvizsga

6.2.1. A záróvizsgára bocsátás feltételei:

- a tantervi követelmények teljesítése,
- a szakdolgozat elkészítése és benyújtása, annak bírálók által történő elfogadása,
- a kötelező beszámoló és kollokviumok, előírt klinikai gyakorlatok eredményes teljesítése.

6.2.2. A záróvizsga részei:

- a szakdolgozat megvédése,
- a szakiránynak megfelelő komplex szóbeli vizsga.

6.2.3. A záróvizsga eredménye

A záróvizsga eredménye a szakdolgozat és a szóbeli vizsga eredménye számtani átlaga egész jegyre kerekítve.

IX. Élelmiszer-higiénikus szakirányú továbbképzési szak

1. A képzési cél

A képzés célja az állatorvosi, illetve humánorvosi alapképzésben elsajátított ismeretek elmélyítése és kiszélesítése, amely a speciális gyakorlati munkavégzést szolgálja. A szakma és a határterületek új tudományos eredményei alapozzák meg a gyakorlati ismereteket. Új vizsgálati módszereket, valamint hagyományos és újabb elbírálási elveket és szabályokat kell elsajátítani a hús- és élelmiszer-vizsgálatban. A hatósági ellenőrzés új jellegének és módjának ismerete szükséges az új állat-egészségügyi és élelmiszer-törvény, valamint ezek végrehajtási rendeletei alapján. Egyre nagyobb jelentőségű a termelési folyamatok ellenőrzése, ennek nemzetközileg kialakult rendszere. Kiemelt jelentőségűek a nemzetközi követelmények, elsősorban az EU szabályozás ismerete és a hazai harmonizálási lehetőségek. Mindezen új szakmai és szabályozási ismeretek birtokában felel meg az állatorvosi élelmiszer-higiénikus azoknak a kibővült feladatoknak, amelyek egyrészt a hazai új termelési és tulajdonviszonyok között jelentkeznek, másrészt a nemzetközi követelményekben megfogalmazódnak.

2. Az oklevélben szereplő szakirányú szakképzettség megnevezése

Állatorvos doktor szakképzettséggel rendelkezők esetében: élelmiszer-higiénikus szakállatorvos.

Általános orvos szakképzettséggel rendelkezők esetében: élelmiszer-higiénikus szakorvos.

3. A képzésben részt vevők köre

Állatorvos doktor és általános orvosdoktor szakképzettséggel rendelkezők.

4. A képzési idő

5 félév legalább 340 tanóra. Az oklevél megszerzéséhez szükséges kreditek száma 150 kreditpont. A képzés levelező rendszerű, 4 félév elméleti, 1 félév gyakorlati képzés (félélévente 2 héten át előadások, illetve gyakorlatok).

5. A képzés főbb tanulmányi területei

a) Általános képzési szakasz: táplálkozásbiológia, környezetvédelem, élelmiszer-radiológia, biomatematika és számítástechnika, könyvtári informatika (összesen legalább 45 tanóra). A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 19, legfeljebb 23 kreditpont.

b) Szakmai alapozó ismeretek: kórtan, kórbonctan, zoonózisok, élelmiszer mikrobiológia élelmiszer toxikológia, általános élelmiszer-higiénia (összesen legalább 85 tanóra). A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 34, legfeljebb 40 kreditpont.

c) Speciális képzés: húshigiénia és húsvizsgálat, tejhigiénia, élelmiszer-forgalmazás higiénijája, növényi élelmiszerek higiénijája, élelmiszer-higiéniai igazgatás, élelmiszer biztonság és minőségbiztosítás (összesen legalább 100 tanóra). A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 40, legfeljebb 48 kreditpont.

d) EU harmonizációs témák: hatályos jogszabályok, EU élelmiszer-vizsgálati és ellenőrzési rendszere (összesen legalább 36 tanóra). A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 14, legfeljebb 18 kreditpont.

e) Hazai intézeti és gyakorlati oktatás és bemutatók, valamint látogatás az Osztrák Szövetségi Élelmiszervizsgáló és Kutató Intézetben (Bécs) (összesen legalább 56 tanóra). A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 22, legfeljebb 28 kreditpont.

6. Az ismeretek ellenőrzési rendszere

Az ellenőrzési rendszer a tantervben előírt, részben egymásra épülő, részben egymástól független, kritériumjellegű aláírások megszerzéséből, beszámolók, kollokviumok és szigorlatok letételéből, a szakdolgozat elkészítéséből és a záróvizsgán való megvédéséből tevődik össze. A hallgatók élelmiszer-vizsgálati és -ellenőrzési módszerek, élelmiszer-radiológia, biomatematika és számítástechnika, könyvtári informatika tárgyakból beszámolót tesznek; táplálkozásbiológia, környezetvédelem, zoonózisok, kórtan és kórbonctan, élelmiszer-mikrobiológia, növényi eredetű élelmiszerek higiénijája, az EU-rendszerek tantárgyakból kollokvium; élelmiszer-toxicológia, általános élelmiszer-forgalmazás higiénijája tárgyakból szigorlat formájában történik a számonkérés.

6.1. A szakdolgozat

A szakdolgozat olyan élelmiszer-higiéniai témájú szakmai feladat megoldása, amellyel a hallgató bizonyítja, hogy tájékozott a választott téma szakirodalmában és alkalmazási gyakorlatában, önállóan képes a tanult ismeretanyag szintetizálására és alkotó alkalmazására. A szakdolgozat kreditértéke: 10 kreditpont.

6.2. A záróvizsga

6.2.1. A záróvizsgára bocsátás feltételei:

- a tantervi követelmények teljesítése,
- a szakdolgozat elkészítése és benyújtása, annak bírálók által történő elfogadása,
- a kötelező beszámolók és kollokviumok előírt klinikai gyakorlatok eredményes teljesítése.

6.2.2. A záróvizsga részei:

- a szakiránynak megfelelő komplex szóbeli vizsga.

6.2.3. A záróvizsga eredménye

A záróvizsga eredménye a szakdolgozat és a szóbeli vizsga eredményeinek számtani átlaga egész jegyre kerekítve.

X. Állat-egészségügyi igazgatási és járványügyi szakirányú továbbképzési szak

1. A képzési cél

Olyan szakemberek képzése, akik a járványos fertőző állatbetegségek megelőzését, felismerését és leküzdését, az ebben a munkában részt vevők irányítását, az élelmiszerek és élelmiszer-alapanyagok emberi egészségre aggálymentes termelését, a mezőgazdasági ágazat exportképességét, a nemzetközi állat-egészségügyi, élelmiszer-biztonsági és közegészségügyi előírásoknak való maradéktalan megfelelést képesek megszervezni, illetve biztosítani.

2. Az oklevélben szereplő szakirányú szakképzettség megnevezése

Igazgatási és járványügyi szakállatorvos.

3. A képzésben részt vevők köre

Állatorvos doktor szakképzettséggel rendelkezők.

4. A képzési idő

4 félév, legalább 280 tanóra. Az oklevél megszerzéséhez szükséges kreditpek száma: 120 kreditpont. A képzés levelező rendszerű (félévente 2 hét előadás).

5. A képzés főbb tanulmányi területei

a) Általános képzési szakasz: általános államigazgatási ismeretek, európai ismeretek, vezetési és szervezési ismeretek, állatvédelem és informatika (összesen legalább 90 tanóra). A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 33, legfeljebb 38 kreditpont.

b) Speciális igazgatási ismeretek: igazságügyi állatorvostan és etika, állat-egészségügyi igazgatástan és élelmiszer-higiéna, élelmiszer-biztonság és minőségbiztosítás (összesen legalább 95 tanóra). A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 34, legfeljebb 40 kreditpont.

c) Speciális járványtani ismeretek: fertőző állatbetegségek és parazitózisok (összesen legalább 119 tanóra). A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 40, legfeljebb 45 kreditpont.

6. Az ismeretek ellenőrzési rendszere

Az ellenőrzési rendszer a tantervben előírt, részben egymásra épülő, részben egymástól független kritériumjellegű aláírások megszerzéséből, beszámolók, kollokviumok, szigorlatok letételéből, a szakdolgozat elkészítéséből és záróvizsgán való megvédéséből tevődik össze. A hallgatók informatikából gyakorlati vizsgát tesznek, az EU-ismeretek, általános igazgatás, állatvédelem, vezetési és szervezési ismeretek és parazitológiai tárgyakból kollokvium, igazságügyi állatorvostan és etika, valamint élelmiszer-higiéniai tárgyakból szigorlat keretében történik a számonkérés.

6.1. A szakdolgozat

A szakdolgozat olyan állat-egészségügyi témájú szakmai feladat megoldása, amellyel a hallgató bizonyítja, hogy tájékozott a választott téma szakirodalmában és alkalmazási gyakorlatában, önállóan képes a tanult ismeretanyag szintetizálására és alkotó alkalmazására. A szakdolgozat kreditértéke: 10 kreditpont.

6.2. A záróvizsga

6.2.1. A záróvizsgára bocsátás feltételei:

- a tantervi követelmények teljesítése,
- a szakdolgozat elkészítése és benyújtása, annak bírálók által történő elfogadása,
- a kötelező beszámolók és kollokviumok eredményes teljesítése.

6.2.2. A záróvizsga részei:

- a szakdolgozat megvédése,
- komplex szóbeli vizsga a járványtan és állategészségügyi igazgatástan tantárgyakkól.

6.2.3. A záróvizsga eredménye

A záróvizsga eredménye a szakdolgozat és a szóbeli vizsga eredményeinek számtani átlaga.

XI. Kertészeti és élelmiszer-gazdasági szaktanácsadó szakirányú továbbképzési szak

1. A képzési cél

Olyan szakemberek képzése, akik mérnöki képzettségük birtokában folytatott, eredményes szakágazati tevékenységre támaszkodva képesek az élelmiszer-gazdasági (kiemelten kertészeti, élelmiszer-ipari, zöldfelület-gazdálkodási, táj- és kertépítési) vállalkozók vagy vállalatok részéről felvetődő, illetőleg az állami, a kamarai, az érdekképviseleti szervezetek szakmai rendszerein belül jelentkező szaktanácsadási és konzulensi feladatok ellátására. Választható szakirányok: élelmiszer-ipari, kertészeti, zöldfelület-üzemeltetési, táj- és kertépítési.

2. Az oklevélben szereplő szakirányú szakképzettség megnevezése

Kertészeti és élelmiszer-gazdasági szaktanácsadó szakmérnök, a szakirány megjelölésével.

3. A képzésben részt vevők köre

Egyetemi vagy főiskolai végzettségű és legalább 3 év kertészeti vagy élelmiszer-gazdasági szakterületi tapasztalatot szerzett szakemberek. Ennek iránya a szakképzettség belüli szakirány választásánál meghatározó. Az alapképzettség alapján a felvételnél előnyt élveznek az agrármérnök, kertézmérnök, élelmiszeripari mérnök, táj- és kertépítész mérnök szakképzettséggel rendelkezők.

4. A képzési idő

4 félév, legalább 280 tanóra. Az oklevél megszerzéséhez szükséges kreditek száma: 120 kreditpont. A képzés során szemeszterenként 2 hét tanórára fordított program szerepel hetenként 35—40 tanórával.

5. A képzés főbb tanulmányi területei és arányai

A tanulmányok három fő blokkra tagozódnak:

- a szaktanácsadás módszertana, 22—30 kreditpont (legalább 60 tanóra),
- általános kertészeti élelmiszer-gazdasági ismeretek, 34—42 kreditpont (legalább 93 tanóra),
- speciális szakmai ismeretek 40—50 kreditpont (legalább 108 tanóra).

A tanórákon belül az elméleti és gyakorlati jellegű képzés aránya az egyes diszciplínákon belül kerül meghatározásra.

a) A szaktanácsadás módszertana magában foglalja a kommunikációs eszközök és módszerek; a szaktanácsadási, konzulensi feladatok tervezése; a szaktanácsadói, konzulensi információs rendszerek; a szaktanácsadói, konzulensi etika; valamint az innovációs folyamatok kezelése és a tárgyalástechnika diszciplínák megismerését, elsajátítását.

b) Az általános kertészeti és élelmiszer-gazdasági ismeretkörök keretében az alapképzésben szerzett ismeretek aktualizáló kibővítésére kerül sor a következő diszciplínák szerint: nemzetgazdaság, agrárgazdaság; stratégiai menedzsment; vezetélmélet; gazdasági jog; vállalati és vállalkozási ismeretek; marketing; pénzügyi tervezés és finanszírozás; számvitel, könyvvitel, adózás; vidékfejlesztés, élelmiszer-biztonság és minőségvédelem.

c) A szakágazatok szerinti speciális programok az egyes szakágazatok szerinti feldolgozásban mélyítik el a gazdasági tervezéssel, a jogi szabályozással, a szakági marketinggel és fogyasztói programokkal, a környezetgazdálkodással és speciális technológiákkal összefüggő ismereteket.

6. Az ismeretek ellenőrzési rendszere

Az ellenőrzési rendszer az intézményi tantervben előírt kritérium jellegű aláírások, gyakorlati jegyek megszerzéséből, a vizsgák (beszámolók, kollokviumok, szigorlatok), valamint szakmai gyakorlatok teljesítéséből, szakdolgozat elkészítéséből és a záróvizsga letételéből tevődik össze.

6.1. A szakdolgozat

A szakdolgozat a kertészeti és élelmiszer-gazdasági szaktanácsadó témakörében önálló kutatás-fejlesztés alapján elkészített írásbeli munka, amely tanúsítja, hogy a hallgató tanulmányaira és a szakirodalomra támaszkodva képes az adott téma feldolgozására, valamint a saját vizsgálataiból származó eredmények szakszerű bemutatására. A szakdolgozathoz rendelt kreditek száma: 10 kreditpont.

6.2. A záróvizsga

6.2.1. A záróvizsgára bocsátás feltételei:

- a tantervben előírt követelmények teljesítése,
- a szakdolgozat benyújtása, bírálók általi elfogadása.

6.2.2. A záróvizsga részei:

- komplex szóbeli vizsga, amely magába foglalja:
  - = a stratégiai menedzsment, a vállalati/vállalkozási ismeretek, valamint a pénzügyi tervezés és finanszírozás ismeretköröket,
  - = a szaktanácsadás módszertani ismeretköröit;
- a szakdolgozat védése.

6.2.3. A záróvizsga eredménye

A záróvizsga eredményét a szakdolgozat minőségének és a komplex szóbeli vizsgának az egész jegyre kerekített számtani átlaga adja.

XII. Mezőgazdasági szaktanácsadó szakirányú továbbképzési szak

1. A képzési cél

Olyan szakemberek képzése, akik tisztában vannak az ökológia, a mezőgazdasági termelés, feldolgozás és értékesítés társadalmi és közgazdasági, környezetgazdálkodási törvényszerűségeivel, kreatív képességekkel rendelkeznek a vállalkozások menedzselése, a kapcsolatteremtés, valamint a piaci lehetőségek területén, ismerik a társadalmi-politikai szabályozás, koordinálás és irányítás működési mechanizmusait, a nemzetközi kapcsolatok működési rendszerét, valamint a pénzügyi és jogi szabályozást.

2. Az oklevélben szereplő szakirányú szakképzettség megnevezése

Mezőgazdasági szaktanácsadó szakmérnök.

3. A képzésben részt vevők köre

A képzésben egyetemi végzettségű agrármérnök, kertészmérnök, erdőmérnök, faipari mérnök, agrárközgazdász szakemberek vehetnek részt.

4. A képzési idő

4 félév, legalább 240 tanóra. Az oklevél megszerzéséhez szükséges kreditek száma: 120 kreditpont. A képzés előadásokból és gyakorlati foglalkozásokból áll, félévenként 2 hét konzultációval.

5. A képzés fő tanulmányi területei

- 5.1. Gazdasági jog, számvitel és pénzgazdálkodás.
- 5.2. Adóügyi ismeretek.
- 5.3. Marketing, informatika, kontrolling, számítástechnika.
- 5.4. Logisztika, szervezetfejlesztés.
- 5.5. Külkereskedelemtan.

5.6. Területfejlesztés, településgazdaságtan, falusi turizmus.

5.7. Minőségbiztosítás.

5.8. EU-agrárpolitikai és agrárszabályozási ismeretek.

5.9. Környezetgazdálkodás, környezetvédelem és természetvédelem.

5.10. A szaktanácsadás módszertana, speciális szaktanácsadás.

5.11. A szerződések joga.

5.12. Idegen nyelv.

Az egyes tanulmányi területek kreditértéke: legalább 6, legfeljebb 20 kreditpont.

6. Az ismeretek ellenőrzési rendszere

Az ismeretek ellenőrzési rendszere a tantervben előírt kritérium jellegű aláírások, továbbá a gyakorlati és elméleti jegyek megszerzéséből, a szakdolgozat elkészítéséből, valamint a záróvizsga letételéből tevődik össze.

6.1. A szakdolgozat

A szakdolgozat témáját a mezőgazdasági szaktanácsadás területéről (pl. kommunikációs módszerek, vállalkozói marketing, minőségbiztosítás, környezetgazdaságtan stb.) kell választani. A szakdolgozat készítőjének bizonyítania kell, hogy jártas a hazai és nemzetközi szakirodalomban, képes annak önálló, kritikai alapon történő alkalmazására, a választott témakörben képes önálló adatgyűjtésre, az adatok szakszerű értékelésére, a kapott eredmények értelmezésére és magas szintű következtetések levonására, készségi szinten birtokában van a szaktanácsadás általános és speciális módszereinek. A szakdolgozat kreditértéke: 10 kreditpont.

6.2. A záróvizsga

6.2.1. A záróvizsgára bocsátás feltételei:

— a tantervben előírt valamennyi tanulmányi és vizsgakötelezettség teljesítése,
— a szakdolgozat benyújtása.

6.2.2. A záróvizsga részei:

— a szakdolgozat megvédése,
— komplex szóbeli vizsga a szaktanácsadás módszertana, a számvitel és pénzgazdálkodás, valamint a vállalkozások gazdaságtana tantárgyakból.

6.2.3. A záróvizsga eredménye

A záróvizsga eredménye a szakdolgozatra, annak védésére adott érdemjegy és a szóbeli vizsga érdemjegyének egész jegyre kerekített számtani átlaga.

XIII. Szőlész-borász szakirányú továbbképzési szak

1. A képzési cél

A szőlőtermesztés és a borászat területén dolgozó főiskolai vagy egyetemi végzettséggel rendelkező szakmai

továbbképzése, melynek során a résztvevők széles körű, új biológiai, kémiai, mikrobiológiai, technológiai, ökológiai, környezetvédelmi, környezetgazdálkodási, növényvédelmi, közgazdasági, marketing és menedzsment ismeretekre támaszkodva képesek a szőlő-bor ágazat új kutatási eredményeit, technológiai és technikai újdonságait természetű, termelő, fejlesztő, irányító, kutatói feladatuk során alkalmazni.

2. Az oklevélben szereplő szakirányú szakképzettség megnevezése

Agrár felsőoktatásban szerzett mérnök szakképzettség esetén: szőlész-borász szakmérnök.

Mérnök oklevéllel nem rendelkezők esetén: szőlész-borász szakelődő.

3. A képzésben részt vevők köre

A szakirányú továbbképzésre azok a felsőfokú végzettségű kertész, élelmiszeripari és agrár szakemberek, valamint más felsőfokú végzettségűek jelentkezhetnek, akik a szőlőtermesztés és a borászat területén kívánják tovább képezni magukat. A nem agrár szakirányú oklevéllel jelentkezőknek a képzés során külön meghatározott kiegészítő tanulmányokat kell folytatniuk.

4. A képzési idő

4 félév, legalább 350 tanóra. Az oklevél megszerzéséhez szükséges kreditek száma: 120 kreditpont, félévenként háromhetes oktatási idővel.

5. A képzés fő tanulmányi területei

5.1. Borászati mikrobiológia és borászati kémia.

5.2. Borászati technológia.

5.3. Borászati marketing.

5.4. Szőlészeti természetstechnológia.

5.5. Növényvédelem és toxikológia.

5.6. A szőlőtermesztés és a borászat gépei.

5.7. Minőség szabályozás.

5.8. Gazdaságtan, kereskedelem, pénzügytan.

5.9. Jogi és igazgatási ismeretek.

5.10. Ökológia, környezetgazdálkodás, környezetvédelem.

Az egyes tanulmányi területek kreditértéke: legalább 6, legfeljebb 20 kreditpont.

6. Az ismeretek ellenőrzési rendszere

Az ismeretek ellenőrzési rendszere magába foglalja a tantervben előírt gyakorlati jegyek, beszámolók és kollokviumok teljesítését, a szakdolgozat elkészítését és a záróvizsga letételét.

6.1. A szakdolgozat

A szakdolgozat a hallgatónak a témavezető irányításával kidolgozott írásos formában megjelenő szakmai alkotása, amely bizonyítja, hogy a szakirányú továbbképzésben meg-

szerzett ismereteket elsajátította, alkalmazni tudja a témakörbe tartozó feladatok kreatív megoldására. A szakdolgozat kreditértéke: 10 kreditpont.

6.2. Záróvizsga

6.2.1. A záróvizsgára bocsátás feltételei:

— a tantervben előírt követelmények teljesítése, valamint

— a szakdolgozat benyújtása és elfogadása.

6.2.2. A záróvizsga részei:

— a szakdolgozat védeése,

— komplex szóbeli vizsga szőlőtermesztés, borászat, ökonómia témakörökből.

6.2.3. A záróvizsga eredménye

A záróvizsga eredménye a szakdolgozat védeésére és a szóbeli vizsgára adott érdemjegyek számtani átlaga egész számra kerekítve.

XIV. Élelmiszer-biztonsági szakirányú továbbképzési szak

1. A képzési cél

A szakirányú továbbképzés során azok az új biológiai, kémiai és fizikai tényezők kerülnek ismertetésre, amelyek veszélyeztetik a fogyasztó egészségét, azok a követelmény- és ellenőrzési rendszerek sajtótandók el, amelyek alkalmazásával ezek a veszélyek minimumra csökkenthetők. Ezen ismeretek birtokában olyan szakemberek kerülhetnek az élelmiszeriparba, akik képesek a biztonságos élelmiszertermelés feltételeit megteremteni és ellenőrizni.

2. Az oklevélben szereplő szakirányú szakképzettség megnevezése

Élelmiszer-biztonsági szakmérnök.

3. A képzésben részt vevők köre

A képzésben okleveles élelmiszeripari mérnöki vagy okleveles biomérnöki, okleveles vegyészmérnöki, valamint állatorvos szakképzettséggel lehet részt venni.

4. A képzési idő

3 félév, legalább 240 tanóra. Az oklevél megszerzéséhez szükséges kreditek száma: 90 kreditpont. A képzés előadásokból, konzultációkból és gyakorlati foglalkozásokból áll (félévente 13 hét, hetente 1 nap).

5. A képzés fő tanulmányi területei és arányai

Korszerű, szakspecifikus ismeretek az alábbi tárgykörökben:

5.1. Üzemtelepítés és létesítés.

5.2. Élelmiszer-biztonság (HACCP, GHT stb.).

5.3. Gyors mikrobiológiai módszerek.

5.4. Kockázatelemzés.

5.5. Értékelési módszerek.

5.6. Élelmiszer-biztonsági menedzsment.

5.7. Élelmiszer-szabályozás és érvényesítése.

5.8. A géntechnológiával módosított szervezetet tartalmazó vagy géntechnológiával módosított szervezetből előállított élelmiszerek.

5.9. Esettanulmányok.

Az elméleti és gyakorlati képzés százalékos aránya.

Az egyes tanulmányi területek kreditértéke: legalább 5, legfeljebb 20 kreditpont.

6. Az ismeretek ellenőrzési rendszere

Az ismeretek ellenőrzési rendszere a tantervben előírt kritérium jellegű aláírások, továbbá a gyakorlati jegyek megszerzéséből, a szakdolgozat elkészítéséből, valamint a záróvizsga letételéből tevődik össze. A szakdolgozat kreditértéke: 8 kreditpont.

6.1. A szakdolgozat

A szakdolgozat olyan írásbeli dolgozat, amelyben a jelölt bizonyítja, hogy a választott téma szakirodalmában jártas, az anyagot önállóan kezeli, a dolgozat témájához a szakirodalmat alkotó módon használja.

6.2. A záróvizsga

6.2.1. A záróvizsgára bocsátás feltételei:

— a tantervben előírt valamennyi tanulmányi és vizsgakötelezettség teljesítése,

— a szakdolgozat benyújtása.

6.2.2. A záróvizsga részei:

— a szakdolgozat megvédése,

— a komplex szóbeli vizsga: az üzemtelepítés és létesítés, élelmiszer-biztonság, élelmiszertörvény és érvényesítése tárgyakból.

6.2.3. A záróvizsga eredménye

A szakdolgozat és védeése alapján kapott érdemjegyek és a szóbeli záróvizsga érdemjegyének számtani átlaga egész számra kerekítve.

XV. Az élelmiszeripari menedzsment szakirányú továbbképzési szak

1. A képzési cél

A képzés célja, hogy megfelelő agrár, műszaki vagy természettudományos egyetemi szintű végzettséggel rendelkező szakemberek elsajátítsák az élelmiszeripari termék-előállítás teljes vertikumának közgazdasági összefüggéseit. A végzettek legyenek képesek az élelmiszeripari vállalkozások gazdálkodásával, szervezésével és vezetésével kapcsolatos feladatok magas színvonalú ellátására, valamint az élelmiszeriparhoz kapcsolódó egyéb szakterületeken (bel- és külkereskedelem, szakigazgatás, képzés és továbbképzés stb.) történő műszaki-gazdasági jellegű munkavégzés-

re, a magyar élelmiszeripar belföldi és nemzetközi versenyképességének javítására.

2. Az oklevélben szereplő szakirányú szakképzettség megnevezése

Élelmiszeripari menedzsment szakértő.

3. A képzésben részt vevők köre

A képzésben 1—2 éves élelmiszeripari gyakorlattal rendelkező egyetemi végzettségű agrármérnökök, kertész-mérnökök, élelmiszer-mérnökök, vegyész-mérnökök, biológusok, vegyészek vagy kémia-tanárok, biológusok vagy biológia-tanárok vehetnek részt.

4. A képzési idő

4 félév, legalább 300 tanóra félévenként kéthetes oktatási idővel. Az oklevél megszerzéséhez szükséges kreditek száma: 120 kreditpont. A tantermi órákat a hallgatók egyéni feladatok megoldásával, önállóan végzett tanulmányokkal egészítik ki.

5. A képzés fő tanulmányi területei

5.1. Gazdálkodástudományi, marketing és menedzsment ismeretek.

5.2. Korszerű vezetési-szervezési és döntés-előkészítési módszerek.

5.3. Informatikai eszközök és használatuk.

5.4. Az élelmiszer-technológia válogatott fejezetei.

5.5. Élelmiszeripari gazdaságtan, élelmiszerek külkereskedelme, élelmiszer-marketing.

5.6. Élelmiszer-technológiai, élelmiszer-ipari és élelmiszer-kereskedelmi szabványok.

5.7. Élelmiszeripari termékek előállításának minőségbiztosítása, élelmiszer-biztonsági rendszere.

Az egyes tanulmányi területek kreditértéke: legalább 5, legfeljebb 20 kreditpont.

6. Az ismeretek ellenőrzési rendszere

Az ismeretek ellenőrzési rendszere a tantervben előírt kritérium jellegű követelményként szereplő alíráások, kolokviumokon szerzett elméleti, a gyakorlati tárgyak követelményeinek teljesítése alapján szerzett gyakorlati jegyek megszerzéséből, a szakdolgozat elkészítéséből, valamint a záróvizsga letételéből tevődik össze.

6.1. A szakdolgozat

A szakdolgozat a hallgatónak olyan írásos formában megjelenő alkotása, amely bizonyítja, hogy a szakirányú továbbképzés során az ismereteket elsajátította, alkalmazni tudja a témakörbe tartozó feladatok kreatív megoldására. A szakdolgozat kreditértéke: 10 kreditpont.

6.2. A záróvizsga

6.2.1. A záróvizsgára bocsátás feltételei:

— a tantervben előírt valamennyi tanulmányi és vizsgakötelezettség teljesítése,

— a szakdolgozat benyújtása és annak a bíráló által történő elfogadása.

6.2.2. A záróvizsga részei:

— a szakdolgozat megvédése,

— szóbeli vizsga élelmiszeripari gazdaságtan, marketing-menedzsment tárgykörökből.

6.2.3. A záróvizsga eredménye

A szakdolgozat védésére kapott érdemjegy és a szóbeli záróvizsgára adott érdemjegy számtani középértékének egészre kerekített átlaga.

XVI. Vidékfejlesztési szakirányú továbbképzési szak képesítési követelményei

1. A képzési cél

A végzettek legyenek képesek a vidékfejlesztés mindazon tevékenységei irányítására és fejlesztésére, melyek a vidéki településeken élő lakosság megélhetési követelményeinek, jövedelemszerző lehetőségeinek javítására irányulnak, továbbá amelyek a természeti erőforrások, a környezet, a táj megőrzését szolgálják, és amelyek a vidék társadalomban betöltött funkcióinak ellátását erősítik. Kiemelten ismerjék a mező- és erdőgazdálkodást, a gyepgazdálkodást, a környezet- és természetvédelmet, a megújuló természeti erőforrások, energiahordozók előállítását, hasznosítását s az ehhez kapcsolódó feldolgozást, a mezőgazdaságon kívüli tevékenységet, és legyenek képesek ismereteik családi vállalkozások részére történő átadására, a vidéki lakosság életminőségének javítására, a helyi társadalmi szerveződések segítésére.

2. Az oklevélben szereplő szakirányú szakképzettség megnevezése

Vidékfejlesztési szakmérnök.

3. A képzésben részt vevők köre

Főiskolai szintű végzettséggel rendelkező agrármérnök, növénytermesztési mérnök, kertész-mérnök, földmérő, illetve földrendező mérnök, környezetgazdálkodási agrármérnök, meliorációs mérnök, vadgazda mérnök és gazdasági mérnök, továbbá a vidékfejlesztésben közreműködő egyéb főiskolai szintű szakképzettséggel rendelkező mérnök.

4. A képzési idő

Nappali tagozaton 4 félév, összesen legalább 1100 tanóra, levelező tagozaton legalább 320 tanóra. Az oklevél megszerzéséhez szükséges kreditek száma: 120 kreditpont.

5. A képzés főbb tanulmányi területei

5.1. Természettudományos és mérnöki alapismeretek (földmérés és kartográfia, termőhelyi ismeretek, informatikai alkalmazások stb.), a tanórákban kifejezett képzési idő 9%-a. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 8, legfeljebb 12 kreditpont.

5.2. Mezőgazdasági és rokonterületi alapozó ismeretek (szaktanácsadás, integrált állattenyésztés, kertészet, növénytermesztés, gyepgazdálkodás és erdészet stb.), a tanórákban kifejezett képzési idő 23%-a. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 22, legfeljebb 30 kreditpont.

5.3. Szakmai törzsanyag

5.3.1. Kötelező része: az Európai Unió mezőgazdasága, szociológiai, térinformatikai alkalmazások, mezőgazdasági stratégiák, környezet- és természetvédelem, vidékfejlesztés, a vidékfejlesztés módszertana, a vidékfejlesztés jogrendszere, területfejlesztés, agrártermelés és a környezeti terhelés, agribusiness, falusi turizmus és vendéglátás, társadalomtudományi alapismeretek (faluszociológia, közösségfejlesztés, humán erőforrás, közigazgatás, információátadás módszerei), pénzügyi tervezés és ellenőrzés, a tanórákban kifejezett képzési idő 27%-a. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 26, legfeljebb 34 kreditpont.

5.3.2. Választható része (szakirányonként): vidékfejlesztési programmenedzseri ismeretek, vidékfejlesztési programtervezés, agrárkörnyezetvédelmi programmenedzseri ismeretek, agrárkörnyezet- és tájgazdálkodás, környezet- és természetvédelem, a tanórákban kifejezett képzési idő 26%-a. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 24, legfeljebb 32 kreditpont.

5.4. Szakmai gyakorlat, mely naposi gyakorlatból, gazdasági gyakorlatból és terepgyakorlatból tevődik össze, a tanórákban kifejezett képzési idő 15%-a. A naposi gyakorlaton túl a hallgatók egyénileg 200 óra összefüggő vidékfejlesztési gyakorlatot teljesítenek. A tanulmányi terület kreditértéke legalább 15, legfeljebb 20 kreditpont.

6. Az ismeretek ellenőrzési rendszere

Az ismeretek ellenőrzési rendszere a tantervben előírt kritérium jellegű követelményként szereplő aláírások, a beszámolók, gyakorlati jegyek, segédletek, kollokviumok, szakmai gyakorlatok teljesítéséből, a szakdolgozat elkészítéséből és megvédéséből, valamint a záróvizsgából tevődik össze.

Kötelező szigorlati tárgyak:

- integrált állattenyésztés,
- integrált növénytermesztés és integrált kertészet,
- területfejlesztés.

6.1. A szakdolgozat

A szakdolgozat a szakképzettségnek megfelelő, a hallgató tanulmányaira épülő, a témavezető vagy konzulens irányításával megoldandó — mérnöki, gazdasági — feladat írásbeli kidolgozása, melyben a jelölt igazolja, hogy kellő jártasságot szerzett a tanult ismeretanyag gyakorlati alkal-

mázásában és a tervezési, gazdasági, fejlesztési munkában; képes adatgyűjtésre, értékelésre, következtetések levonására, a konfliktushelyzetek megoldására, a témához kapcsolódó szakirodalom feldolgozására, a végzett munka és az eredmények szakszerű összefoglalására. A szakdolgozat kreditértéke: 10 kreditpont.

6.2. A záróvizsga

6.2.1. A záróvizsgára bocsátás feltételei:

- a tantervben előírt valamennyi tanulmányi és vizsgakötelezettség teljesítése,
- a szakdolgozat benyújtása és a bíráló által történő elfogadása.

6.2.2. A záróvizsga részei:

- a szakdolgozat megvédése,
- szóbeli vizsga, amely a vidékfejlesztésből, az integrált gazdálkodásból, valamint a szakirány szerinti törzsanyagból tevődik össze.

6.2.3. A záróvizsga eredménye

A szakdolgozat védésére és a záróvizsga szóbeli részére kapott két érdemjegy számtani átlaga, egész jegyre kerekítve.

XVII. A növényvédelmi szakmérnök szakirányú továbbképzési szak

1. A képzési cél

Olyan speciális növényvédelmi ismeretekkel rendelkező szakemberek képzése, akik ismerik a növényi károsítók biológiáját, ökológiáját és az ellenük való védekezés módszereit, alkalmazzák az integrált növényvédelem különböző eljárásait, kreatív képességgel rendelkeznek a növényvédelmi informatika, szaktanácsadás alkalmazásában, felelősen tevékenykednek a környezetvédelem növényvédelmet érintő részleteiben, ismerik és betartják a növényvédelemmel kapcsolatos jogszabályokat és munkavédelmi előírásokat, az öko-növénytermesztés és növényvédelem szempontrendszerét, szemléletét, alkalmasak az I. kategóriás növényvédő szerek forgalmazására és felhasználására.

2. Az oklevélben szereplő szakirányú szakképzettség megnevezése

Agrár felsőoktatásban szerzett mérnöki oklevéllel rendelkezők esetén: növényvédelmi szakmérnök.

Mérnök oklevéllel nem rendelkezők esetén: növényvédelmi szakelőadó.

3. A képzésben való részvétel feltételei

A képzésben egyetemi szintű agrármérnök, kertész-mérnök és erdőmérnök szakképzettséggel lehet részt venni. (Más szakképzettséggel rendelkezők esetében a felsőoktatási intézmény egyedileg dönt a felvételtől. A képzésben a vegyész, biológus, kémia-biológia szakos tanár szakképzettségűek is részt vehetnek, de esetükben a felsőoktatási

intézmény felvételi, illetve különbözeti vizsga letételét írhatja elő.)

4. A képzési idő

4 félév, legalább 600 tanóra. Az oklevél megszerzéséhez szükséges kreditek száma: 120 kreditpont.

5. A képzés fő tanulmányi területei

5.1. Klasszikus növényvédelmi tárgyak: növényvédelmi kémia, növénykórtan, növényvédelmi állattan, gyomirtás, növényvédelmi géptan, valamint integrált növényvédelem. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 70—80 kreditpont.

5.2. A növényvédelem környezet- és természetvédelmi vonatkozásai. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 70—80 kreditpont.

5.3. Növényvédelem munka- és humán-egészségügyi vonatkozásai. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 70—80 kreditpont.

5.4. Növényvédelmi informatika és szaktanácsadás. A tanulmányi terület kreditértéke: 2 kreditpont.

5.5. Növényvédelmi biotechnológia. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 70—80 kreditpont.

5.6. Biológiai növényvédelem. Ökológiai növényvédelem. A tanulmányi terület kreditértéke: 5—7 kreditpont.

5.7. Minőségbiztosítás a növényvédelemben. A tanulmányi terület kreditértéke: 2 kreditpont.

5.8. Hazai és nemzetközi jog. A tanulmányi terület kreditértéke: 2 kreditpont.

5.9. Növényvédelmi ökonómia. A tanulmányi terület kreditértéke: 4—6 kreditpont.

6. Az ismeretek ellenőrzési rendszere

Az ismeretek ellenőrzési rendszere a tantervben előírt kritérium jellegű követelményként szereplő aláírások, gyakorlati és elméleti vizsgák teljesítéséből, a szakdolgozat elkészítéséből, valamint a záróvizsga letételéből tevődik össze.

6.1. Szakdolgozat

A szakdolgozat témáját a növényvédelem szakterületéről kell választani. A szakdolgozat készítőjének bizonyítania kell, hogy jártas a hazai és a nemzetközi szakirodalomban, képes annak önálló, kritikai alapon történő alkalmazására, a választott témakörben képes önálló adatgyűjtésre, az adatok szakszerű értékelésére, a kapott eredmények értelmezésére és magas szintű következtetések levonására, készségi szinten birtokában van a növényvédelem általános és speciális módszereinek. A szakdolgozathoz rendelt kreditek száma: 10 kreditpont.

6.2. A záróvizsga

6.2.1. A záróvizsgára bocsátás feltételei:

— a tantervben előírt valamennyi tanulmányi és vizsgakötelezettség teljesítése,

— a szakdolgozat benyújtása és annak a bíráló által történő elfogadása.

6.2.2. A záróvizsga részei:

— a szakdolgozat megvédése,

— szóbeli vizsga a szakdolgozat témájához kapcsolódóan az egyes szántóföldi és kertészeti kultúrák integrált növényvédelmi technológiai feladataihoz és a járványelhárításhoz kapcsolódó témakörök komplex ismertetése a hatályos növényvédelmi jogszabályok alapján.

6.2.3. A záróvizsga eredménye

A szakdolgozat védésére adott érdemjegy és a szóbeli vizsgára kapott érdemjegy számtani átlaga, egész jegyre kerekítve.

XVIII. A takarmánykeverék-gyártási szakirányú továbbképzési szak

1. A képzési cél

A képzés célja az agrár- és műszaki felsőoktatásban mérnök szakképzettséget szerzett szakemberek felkészítése a takarmánykeverék-gyártás feladataira. A képzésben a hallgatók — az alap- és alkalmazott tudományokban elmélyülve — korszerű ismereteket szereznek a takarmánykeverékek, tápok, előkeverékek gyártásához, a minőségbiztosításhoz és az igazgatási feladatok ellátásához.

2. Az oklevélben szereplő szakirányú szakképzettség megnevezése

Takarmánykeverék-gyártási szakmérnök.

3. A képzésben részt vevők köre

A képzésben az agrár-felsőoktatás vagy műszaki felsőoktatás alapképzési szakján szerzett egyetemi vagy főiskolai szintű mérnök szakképzettséggel rendelkezők vehetnek részt.

4. A képzési idő

Levelező tagozaton 4 félév. Az oklevél megszerzéséhez szükséges kreditek száma: 120 kreditpont.

5. A képzés főbb tanulmányi területe

5.1. Elméleti ismereteket adó alaptudományok: alkalmazott takarmányozás, takarmányismeret, takarmányvizsgálatok, takarmánybiológia, üzemtelepítés és tervezés, tervezés, üzemelésbiztonság, erőforrások, készletgazdálkodás, vezetés. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 28, legfeljebb 34 kreditpont.

5.2. Praktikus ismereteket adó alkalmazott tudományok: takarmányipar, építéstudomány, takarmánykeverék-gyártás gépesítési lehetőségei, gyártástechnológia, hazai és nemzetközi gyártmányválaszték, kereskedelem, marketing, ökonómia, mezőgazdasági szaktanácsadás. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 45, legfeljebb 55 kreditpont.

5.3. Szakigazgatási és jogi képzési terület: jogi ismeretek, hatósági ismeretek. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 8, legfeljebb 10 kreditpont.

5.4. Minőségbiztosítás tudományterülete: környezet-irányítás ismeretek, minőség-ellenőrzés, minőségbiztosítás. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 15, legfeljebb 20 kreditpont.

6. Az ismeretek ellenőrzési rendszere

Az ellenőrzési rendszer az intézményi tantervben előírt kritériumjellegű közleményként szereplő aláírások, gyakorlati jegyek megszerzéséből, a vizsgák (beszámolók, kollokviumok), valamint szakmai gyakorlatok teljesítéséből, szakdolgozat elkészítéséből és a záróvizsga letételéből áll össze.

6.1. A szakdolgozat

A szakdolgozat takarmánykeverék-gyártással kapcsolatos témakörben gyakorlati probléma megoldására irányuló írásbeli munka, amely tanúsítja, hogy a hallgató tanulmányaira támaszkodva, illetve a vonatkozó hazai és nemzetközi szakirodalom feldolgozásával önállóan képes a tanult ismeretek, a korszerű módszerek alkotó alkalmazására. A szakdolgozathoz rendelt kreditek száma: 10 kreditpont.

6.2. A záróvizsga

6.2.1. A záróvizsgára bocsátás feltételei:

- a tantervben előírt valamennyi tanulmányi és vizsgakötelezettség teljesítése,
- a szakdolgozat benyújtása, és a bíráló által annak védelemre bocsátása.

6.2.2. A záróvizsga részei:

- a szakdolgozat megvédése,
- komplex szóbeli záróvizsga a takarmánykeverék-gyártás ismeretköréből.

6.2.3. A záróvizsga eredménye

A szakdolgozatra és védelemre adott egy érdemjegy és a komplex vizsgára adott érdemjegy számtani átlaga, egész jegyre kerekítve.

XIX. A vetőmag-gazdálkodási szakirányú továbbképzési szak

1. A képzési cél

A képzés célja egyetemi szintű agrármérnök szakképzettséggel rendelkezők felkészítése a vetőmag-gazdálkodás valamennyi területének (vetőmagtermesztés, -fenntartás, -szaporítás, -ellenőrzés, -feldolgozás, -minősítés, -kereskedelem, -fajtakísérletezés) alkotó művelésére.

2. Az oklevélben szereplő szakirányú szakképzettség megnevezése

Vetőmag-gazdálkodási szakmérnök.

3. A képzésben részt vevők köre

A képzésben egyetemi vagy főiskolai szintű agrármérnök szakképzettséggel rendelkezők vehetnek részt.

4. A képzési idő

Levelező tagozaton 4 félév, legalább 470 tanóra. Az oklevél megszerzéséhez szükséges kreditek száma: 120 kreditpont.

5. A képzés főbb tanulmányi területei

5.1. Vetőmag-gazdálkodás: hazai és nemzetközi vetőmagtermesztés helyzete, OECD vetőmag rendszer, fajtakísérletezés, fajtaminősítés, magbiológia, ökotoxikológiai ismeretek, vetőmagtermesztés szántóföldi ellenőrzése, vetőmag-feldolgozás, vetőmagvizsgálat, vetőmag- és szaporítóanyag minősítés, akkreditált vetőmaglabor munkájának tanulmányozása, tanulmányút a vetőmag-vertikum tanulmányozására. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 50, legfeljebb 60 kreditpont.

5.2. Közgazdaságtan és kereskedelem: vetőmag-gazdálkodás jogi szabályozása, vetőmagmarketing és kereskedelem, vetőmagtermesztés ökonómiája. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 14, legfeljebb 18 kreditpont.

5.3. Növénytermesztéstan: vetőmagtermesztés (előállítás) technológiája, hazai és nemzetközi gyártmányválaszték. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 5, legfeljebb 7 kreditpont.

5.4. Genetika: vetőmagtermesztés genetikai alapjai. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 5, legfeljebb 7 kreditpont.

5.5. Növénynevelés-tan: vetőmagtermesztés és fenntartás növénynevelési alapjai, molekuláris növénynevelés, növényi biotechnológia, nemesítő intézetek látogatása, vetőmag-gazdálkodásuk, génbanki tevékenység hazánkban. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 20, legfeljebb 25 kreditpont.

6. Az ismeretek ellenőrzési rendszere

Az ellenőrzési rendszer az intézményi tantervben előírt kritériumjellegű követelményként szereplő aláírások, gyakorlati jegyek megszerzéséből, a vizsgák (beszámolók, kollokviumok, szigorlatok), valamint szakmai gyakorlatok teljesítéséből, a szakdolgozat elkészítéséből és a záróvizsga letételéből tevődik össze.

6.1. Kötelező szigorlati tárgyak:

- vetőmagtermesztés és fenntartás növénynevelési alapjai,
- fajtakísérletezés, fajtaminősítés.

6.2. A szakdolgozat

A szakdolgozat a szakképzettségnek megfelelő témakörben, a vetőmag-gazdálkodás meghatározott területén gyakorlati probléma megoldására irányuló írásbeli munka, amely tanúsítja, hogy a hallgató tanulmányaira támaszkod-

va a vonatkozó hazai és nemzetközi szakirodalom feldolgozásával önállóan képes a korszerű módszerek, a tudományos, gazdasági és kutatásfejlesztési ismeretek alkotó alkalmazására. A szakdolgozathoz rendelt kreditek száma: 10 kreditpont.

6.3. A záróvizsga

6.3.1. A záróvizsgára bocsátás feltételei:

- a tantervben előírt valamennyi tanulmányi és vizsgakötelezettség teljesítése,
- a tanulmányutakon való részvétel,
- a szakdolgozat benyújtása és a bíráló által történő elfogadása.

6.3.2. A záróvizsga részei:

- a szakdolgozat megvédése,
- komplex szóbeli záróvizsga a vetőmagtermelés, vetőmag-gazdálkodás ismeretkörökből.

6.3.3. A záróvizsga eredménye

A szakdolgozatra és védésére adott egy érdemjegy és a komplex vizsgára adott érdemjegy számtani átlaga.

XX. A tápanyag-gazdálkodási szakirányú továbbképzési szak

1. A képzési cél

A képzés célja a növénytermesztésben és a kertészeti termesztésben, illetve a szaktanácsadásban, a szakigazgatásban és a kereskedelemben dolgozó agrármérnökök, kertészmérnökök továbbképzése, akik az alapképzésben szerzett szakképzettségük, szakmai tapasztalatuk, valamint a szakirányú továbbképzésben szerzett újabb ismeretek birtokában képesek a fenntartható és környezetkímélő tápanyag-gazdálkodás megvalósítására, irányítására, szaktanácsadásra, továbbá a szakterület fejlesztését eredményező önálló kutatómunkára.

2. Az oklevélben szereplő szakirányú szakképzettség megnevezése

Tápanyag-gazdálkodási szakmérnök.

3. A képzésben részt vevők köre

A képzésben egyetemi szintű agrármérnök, kertészmérnök vagy agrárkémikus agrármérnök szakképzettséggel rendelkezők vehetnek részt.

4. A képzési idő

Levelező tagozaton 4 félév, legalább 600 tanóra. Az oklevél megszerzéséhez szükséges kreditek száma: 120 kreditpont.

5. A képzés főbb tanulmányi területei

5.1. Természettudományos alapképzés agrokémia, agrokémiai vizsgálati módszerek, növényélettan, talajtan, ta-

lajökológia, ökotoxikológia. A tanulmányi terület kreditérték: legalább 50, legfeljebb 60 kreditpont.

5.2. Alkalmazott agrár szakismeretek: trágyázástan, környezetkímélő növénytermesztés, műszaki ismeretek, tápanyag-gazdálkodás ökonómiája. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 50, legfeljebb 60 kreditpont.

6. Az ismeretek ellenőrzési rendszere

Az ellenőrzési rendszer az intézményi tantervben előírt, kritériumjellegű követelményként szereplő aláírások, gyakorlati jegyek megszerzéséből, a vizsgák (beszámolók, kollokviumok, szigorlatok), valamint a szakmai gyakorlatok teljesítéséből, szakdolgozat elkészítéséből és a záróvizsga letételéből áll össze.

6.1. Kötelező szigorlati tárgyak:

- agrokémia,
- növényélettan,
- környezetkímélő növénytermesztés.

6.2. A szakdolgozat

A szakdolgozat témája a fenntartható és környezetkímélő tápanyag-gazdálkodás megvalósítására, illetve fejlesztésére irányuló, a kísérleti eredmények vagy a gyűjtött adatok feldolgozására épülő írásbeli munka, amely tanúsítja, hogy a hallgató tanulmányaira támaszkodva, illetve a vonatkozó hazai és nemzetközi szakirodalom feldolgozásával önállóan képes a tanult ismeretek, a korszerű módszerek alkotó alkalmazására. A szakdolgozathoz rendelt kreditek száma: 10 kreditpont.

6.3. A záróvizsga

6.3.1. A záróvizsgára bocsátás feltételei:

- a tantervben előírt valamennyi tanulmányi és vizsgakötelezettség teljesítése,
- a szakdolgozat benyújtása és a bíráló által történő elfogadása.

6.3.2. A záróvizsga részei:

- a szakdolgozat megvédése,
- komplex szóbeli záróvizsga az agrokémia, talajtan, trágyázástan, környezetkímélő növénytermesztés, tápanyag-gazdálkodás ismeretkörökből.

6.3.3. A záróvizsga eredménye

A szakdolgozatra és védésére adott egy érdemjegy és a komplex vizsgára adott érdemjegy számtani átlaga, egész jegyre kerekítve.

XXI. A szarvasmarha-tenyésztési és tejgazdasági szakirányú továbbképzési szak

1. A képzési cél

A képzés célja a szarvasmarha-tenyésztés területén dolgozó, szakirányú szakképzettségű szakemberek továbbképzése, akik a képzés eredményeként alkalmazni képesek a feladatok ellátásához szükséges legújabb elméleti és gya-

korlati ismereteket az állatgenetika és takarmányozás területén. Képesek a korszerű tartástechnológiák kialakítására és üzemeltetésére; alkalmazni tudják az ökonómiai, a marketing és a minőségbiztosítási ismereteket.

2. Az oklevélben szereplő szakirányú szakképzettség megnevezése

Szarvasmarha-tenyésztési és tejgazdasági szakmérnök.

3. A képzésben részt vevők köre

A képzésben az agrár-felsőoktatás alapképzési szakjain egyetemi vagy főiskolai szintű mérnök szakképzettséggel rendelkezők vehetnek részt.

4. A képzési idő

Levelező tagozaton 4 félév, legalább 370 tanóra. Az oklevél megszerzéséhez szükséges kreditek száma: 120 kreditpont.

5. A képzés főbb tanulmányi területei

5.1. Alapozó tárgyak: produkciógenetika, termelésstan, alkalmazott takarmányozástan, alkalmazott szaporodásbiológia, állathigiénia. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 5, legfeljebb 7 kreditpont.

5.2. Szaktantárgyak: rét- és legelőgazdálkodás, szarvasmarha-tenyésztés, szarvasmarha-takarmányozás, tartástechnológia, tenyésztésszervezés, ökonómia, a gépi fejés technológiája, minőségbiztosítás és tejtermelés, tejfeldolgozás, tejgazdasági marketing. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 57, legfeljebb 67 kreditpont.

5.3. Szakmai tanulmányút kreditértéke: 12—16 kreditpont.

5.4. Üzemi gyakorlat kreditértéke: 11—15 kreditpont.

6. Az ismeretek ellenőrzési rendszere

Az ellenőrzési rendszer az intézményi tantervben előírt kritériumjellegű követelményként szereplő aláírások, gyakorlati jegyek megszerzéséből, a vizsgák (beszámolók, kolokviumok, szigorlatok), valamint a szakmai gyakorlatok teljesítéséből, a szakdolgozat elkészítéséből és a záróvizsga letételéből tevődik össze.

6.1. Kötelező szigorlati tárgyak:

- szarvasmarha-tenyésztés,
- szarvasmarha-takarmányozás.

6.2. A szakdolgozat

A szakdolgozat a szarvasmarha-tenyésztés témakörében önálló kutatás-fejlesztés alapján elkészített írásbeli munka, amely tanúsítja, hogy a hallgató tanulmányaira és a szakirodalomra támaszkodva képes az adott téma feldolgozására, valamint a saját vizsgálatokból származó eredmények szakszerű bemutatására. A szakdolgozathoz rendelt kreditek száma: 10 kreditpont.

6.3. A záróvizsga

6.3.1. A záróvizsgára bocsátás feltételei:

- a tantervben előírt valamennyi tanulmányi és vizsgakötelezettség teljesítése,
- a szakdolgozat benyújtása és a bíráló által történő elfogadása.

6.3.2. A záróvizsga részei:

- a szakdolgozat megvédése,
- komplex szóbeli záróvizsga a szarvasmarha-tenyésztés ismeretköréből.

6.3.3. A záróvizsga eredménye

A szakdolgozatra és védésére adott egy érdemjegy és a komplex vizsgára adott érdemjegy számtani átlaga, egész jegyre kerekítve.

XXII. A takarmányozási és takarmánygazdálkodási szakirányú továbbképzési szak

1. A képzési cél

A képzés célja az állattenyésztés és a takarmányozás területén dolgozó agrárszakemberek továbbképzése, az alapképzésben szerzett ismeretek szakirányú elmélyítése, új ismeretek nyújtása, amelyek birtokában képesek lesznek a legújabb takarmányozási módszerek, a takarmányozás új kutatási eredményeinek alkalmazására, valamint a minőségbiztosítás feladatainak ellátására.

2. Az oklevélben szereplő szakirányú szakképzettség megnevezése

Takarmányozási és takarmánygazdálkodási szakmérnök.

3. A képzésben részt vevők köre

A képzésben az agrár-felsőoktatás alapképzési szakjain szerzett egyetemi vagy főiskolai szintű mérnök szakképzettséggel rendelkezők vehetnek részt.

4. A képzési idő

Levelező tagozaton 4 félév, legalább 490 tanóra. Az oklevél megszerzéséhez szükséges kreditek száma: 120 kreditpont.

5. A képzés főbb tanulmányi területei

5.1. Alapozó ismeretek: takarmányozás élettan, anyagforgalom és a takarmányozás kölcsönhatása, takarmányok laboratóriumi vizsgálata, minőségbiztosítási rendszerek. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 16, legfeljebb 22 kreditpont.

5.2. Szakmai ismeretek I.: takarmánytermesztés, gypphasznosítás, takarmányok előállítás, takarmánykonzerválás, ipari abrakkeverék gyártás, gépesítés és minősítés. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 16, legfeljebb 22 kreditpont.

5.3. Szakmai ismeretek II.: állatfajok és hasznosítási irányok takarmányozása és az e területen elért új kutatási eredmények bemutatása, a takarmányozás állat-egészségügyi vonatkozásai, takarmányártalmak, anyagforgalmi betegségek, takarmányozáshigiéna, környezet- és természetvédelem és minőség-ellenőrzés, továbbá ezzel kapcsolatos hazai és EU jogrendszerek. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 44, legfeljebb 54 kreditpont.

5.4. Gazdasági és humánismeretek: vállalkozási ismeretek, a takarmányozás ökonómiája. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 16, legfeljebb 22 kreditpont.

6. Az ismeretek ellenőrzési rendszere

Az ellenőrzési rendszer az intézményi tantervben előírt kritériumjellegű követelményként szereplő aláírások, gyakorlati jegyek megszerzéséből, vizsgákból — beszámolók, kollokviumok —, valamint szakmai gyakorlatok teljesítéséből, szakdolgozat elkészítéséből és a záróvizsga letételéből tevődik össze.

6.1. A szakdolgozat

A szakdolgozat a szakképzettségnek megfelelő témakörben gyakorlati probléma megoldására irányuló írásbeli munka, amely tanúsítja, hogy a hallgató tanulmányaira támaszkodva, illetve a vonatkozó hazai és nemzetközi szakirodalom feldolgozásával önállóan képes a tanult ismeretek, a korszerű módszerek alkotó alkalmazására. A szakdolgozathoz rendelt kreditek száma: 10 kreditpont.

6.2. A záróvizsga

6.2.1. A záróvizsgára bocsátás feltételei:

- a tantervben előírt valamennyi tanulmányi és vizsgakötelezettség teljesítése,
- a szakdolgozat benyújtása és a bíráló által történő elfogadása.

6.2.2. A záróvizsga részei:

- a szakdolgozat megvédése,
- komplex szóbeli záróvizsga a takarmányozás és takarmánygazdálkodás ismeretköréből.

6.2.3. A záróvizsga eredménye

A szakdolgozatra és védésére adott egy érdemjegy és a komplex vizsgára adott érdemjegy számtani átlaga, egész jegyre kerekítve.

XXIII. A talajtani szakirányú továbbképzési szak

1. A képzési cél

A képzés célja új ismeretek adásával, az alapképzésben szerzett ismeretek elmélyítésével a mezőgazdasági üzemek, szaktanácsadó intézmények, földhivatalok, szakigazgatási intézmények talajtani jellegű problémák megoldásával foglalkozó munkatársainak szakirányú továbbképzése, az agrármérnök szakképzettséggel rendelkezők, mezőgazdasági vállalkozók felkészítése a legújabb, talajra irányuló technológiák alkalmazására.

2. Az oklevélben szereplő szakirányú szakképzettség megnevezése

Agrár felsőoktatásban szerzett mérnöki oklevéllel rendelkezők esetén: talajtani szakmérnök.

Mérnök oklevéllel nem rendelkezők esetén: talajtani szakelődő.

3. A képzésben részt vevők köre

A képzésben az agrár-felsőoktatás azon alapképzési szakjain szerzett egyetemi vagy főiskolai szintű mérnök szakképzettséggel rendelkezők vehetnek részt, akik számára az agrokémia és a talajtan legalább egy féléves tárgyanként legalább 5 kreditpontot tárgy volt. Jelentkezhetnek továbbá a közigazgatás, a tervezés és az oktatás szakterületéről szerzett oklevéllel rendelkezők, amennyiben megfelelő mezőgazdasági alapismeretekkel rendelkeznek.

4. A képzési idő

Levelező tagozaton 4 félév, legalább 400 tanóra. Az oklevél megszerzéséhez szükséges kreditek száma: 120 kreditpont.

5. A képzés főbb tanulmányi területei

5.1. Alapozó talajtani ismeretek: talajkémia, talajfizika, talajosztályozás. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 15, legfeljebb 25 kreditpont.

5.2. Talajtani és alkalmazott talajtani szaktantárgyak: talajtermékenység, talajvédelem, talajterképezés, talajok szerepe a természet- és a környezetvédelemben, alkalmazott talajbiológia, földértékelés, talajvizsgálati módszerek, adatfeldolgozás, talajvédelmi tervezés, Magyarország talajai terepgyakorlat. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 82, legfeljebb 92 kreditpont.

6. Az ismeretek ellenőrzési rendszere

Az ellenőrzési rendszer az intézményi tantervben előírt kritériumjellegű követelményként szereplő aláírások, gyakorlati jegyek megszerzéséből, a vizsgák (beszámolók, kollokviumok), valamint szakmai gyakorlatok teljesítéséből, a szakdolgozat elkészítéséből és a záróvizsga letételéből tevődik össze.

6.1. A szakdolgozat

A szakdolgozat a szakképzettségnek megfelelő témakörben gyakorlati probléma megoldására irányuló írásbeli munka, amely tanúsítja a jelölt irodalomfeldolgozó készségét, és az elsajátított ismeretanyag gyakorlati alkalmazásában való jártasságát. A szakdolgozathoz rendelt kreditek száma: 10 kreditpont.

6.2. A záróvizsga

6.2.1. A záróvizsgára bocsátás feltételei:

- a tantervben előírt valamennyi tanulmányi és vizsgakötelezettség teljesítése,
- a szakdolgozat benyújtása és a bíráló által történő elfogadása.

6.2.2. A záróvizsga részei:

- a szakdolgozat megvédése,
- szóbeli záróvizsga Magyarország talajai, alkalmazott talajtan és a talajvédelem ismeretköréből.

6.2.3. A záróvizsga eredménye

A szakdolgozatra és védésére adott egy érdemjegy és a komplex vizsgára adott érdemjegy számtani átlaga, egész jegyre kerekítve.

XXIV. A vadgazdálkodási szakirányú továbbképzési szak

1. A képzési cél

A képzés célja az agrár-felsőoktatásban szakképzettséget szerzett mérnökök felkészítése a vadgazdálkodás és a vadászat szakirányú feladataira.

2. Az oklevélben szereplő szakirányú szakképzettség megnevezése

Mérnöki oklevéllel rendelkezők esetén: vadgazdálkodási szakmérnök.

Mérnöki oklevéllel nem rendelkezők esetén: vadgazdálkodó.

3. A képzésben részt vevők köre

A képzésben az agrár-felsőoktatás alapképzési szakjain szerzett egyetemi vagy főiskolai szintű mérnök, illetve állatorvos, biológus, biológia szakos tanár szakképzettséggel rendelkezők vehetnek részt.

4. A képzési idő

Levelező tagozaton 4 félév, legalább 280 tanóra. Az oklevél megszerzéséhez szükséges kreditek száma: 120 kreditpont.

5. A képzés főbb tanulmányi területei

5.1. Alapozó tárgyak: ökológia, vadbiológia és alkalmazott zoológia, táplálkozásbiológia és fejlődésbiológia, erdészeti alapismeretek, vadászati jogi és igazgatási ismeretek. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 30, legfeljebb 40 kreditpont.

5.2. Szaktantárgyak: apró- és nagyvadgazdálkodás, vadegészségtan, vadászati szervezési ismeretek, élőhelyfejlesztés, természetvédelem, fegyverismeret, kynológia, zárttéri apróvadtenyésztés, zárttéri és farmi nagyvadtenyésztés, vadtakarmányozás. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 70, legfeljebb 80 kreditpont.

6. Az ismeretek ellenőrzési rendszere

Az ellenőrzési rendszer az intézményi tantervben előírt aláírások kritériumjellegű követelményként szereplő, gyakorlati jegyek megszerzéséből, a vizsgák (beszámoló, kollokviumok, szigorlatok), valamint a szakmai gyakorlatok

teljesítéséből, a szakdolgozat elkészítéséből és a záróvizsga letételéből tevődik össze.

6.1. Kötelező szigorlati tárgyak:

- vadgazdálkodás ökológiai alapjai,
- vadgazdálkodás és zoológia alapjai.

6.2. A szakdolgozat

A szakdolgozat a vadgazdálkodási szakképzettségnek megfelelő témakörében elkészített írásbeli munka. A hallgatónak bizonyítania kell, hogy tanulmányaira támaszkodva, a szakirodalom feldolgozásával képes az elsajátított ismeretek gyakorlati alkalmazására. A szakdolgozathoz rendelt kreditek száma: 10 kreditpont.

6.3. A záróvizsga

6.3.1. A záróvizsgára bocsátás feltételei:

- a tantervben előírt valamennyi tanulmányi és vizsgakötelezettség teljesítése,
- a szakdolgozat benyújtása és a bíráló által történő elfogadása.

6.3.2. A záróvizsga részei:

- a szakdolgozat megvédése,
- komplex szóbeli záróvizsga a vadgazdálkodás ismeretköréből.

6.3.3. A záróvizsga eredménye

A szakdolgozatra és védésére adott egy érdemjegy és a komplex vizsgára adott érdemjegy számtani átlaga, egész jegyre kerekítve.

XXV. A zöldség-gyümölcs termesztési és feldolgozási szakirányú továbbképzési szak

1. A képzési cél

A képzés célja az agrár szakképzettséggel rendelkező szakemberek továbbképzése, akik szakképzettségük birtokában, a mezőgazdasági tevékenységük során szerzett tapasztalataikra támaszkodva képesek a zöldség-gyümölcs szakterület új elméleti és gyakorlati ismereteinek elsajátítására, fejlesztésére, a zöldség-gyümölcs ágazat új kutatási eredményeinek megismerésére.

2. Az oklevélben szereplő szakirányú szakképzettség megnevezése

Zöldség-gyümölcs termesztési és feldolgozási szakmérnök.

3. A képzésben részt vevők köre

A képzésben az agrár-felsőoktatás alapképzési szakjain szerzett egyetemi vagy főiskolai szintű mérnök szakképzettséggel rendelkezők vehetnek részt.

4. A képzési idő

Levelező tagozaton 4 félév, legalább 320 tanóra. Az oklevél megszerzéséhez szükséges kreditek száma: 120 kreditpont.

5. A képzés főbb tanulmányi területei

5.1. Alapozó tárgyak: zöldségtermesztés, gyümölcsstermesztés, mikrobiológia, zöldségtermesztés időzítése, kertészeti növények öntözése, környezetgazdálkodás, integrált-kontrollált termesztés növényvédelme. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 38, legfeljebb 48 kreditpont.

5.2. Általános szakmai tárgyak: termelési folyamatok szervezése és ökonómiája, konzervipari technológiák, hűtőipari technológiák, bevezetés a minőségügyi rendszerekbe, élelmiszerek csomagolása, termelés-higiéniája, környezetvédelmi, környezettechnológiai ismeretek, ökotoxikológia, érveléstechnikák, vállalkozás menedzsment, a vonatkozó hazai és EU jogrendszere, számviteli és pénzügyi ismeretek, termékmarketing, fogyasztóvédelem. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 55, legfeljebb 65 kreditpont.

5.3. Szakmai tanulmányút kreditértéke: 6—10 kreditpont.

6. Az ismeretek ellenőrzési rendszere

Az ellenőrzési rendszer az intézményi tantervben előírt, kritériumjellegű követelményként szereplő aláírások, gyakorlati jegyek megszerzéséből, a vizsgák (beszámoló, kollokviumok, szigorlatok), valamint szakmai gyakorlatok teljesítéséből, a szakdolgozat elkészítéséből és a záróvizsga letételéből tevődik össze.

6.1. Kötelező szigorlati tárgyak:

- zöldség- és gyümölcsstermesztés,
- konzerv- és hűtőipari technológiák.

6.2. A szakdolgozat

A szakdolgozat a szakképzettségnek megfelelő témakörben gyakorlati probléma megoldására irányuló írásbeli munka, amely tanúsítja, hogy a hallgató tanulmányára támaszkodva, illetve a vonatkozó hazai és nemzetközi szakirodalom feldolgozásával önállóan képes a tanult ismeretek alkotó alkalmazására. A szakdolgozathoz rendelt kreditek száma: 10 kreditpont.

6.3. A záróvizsga

6.3.1. A záróvizsgára bocsátás feltételei:

- a tantervben előírt valamennyi tanulmányi és vizsgakötelezettség teljesítése,
- a szakdolgozat benyújtása és a bíráló által történő elfogadása.

6.3.2. A záróvizsga részei:

- a szakdolgozat megvédése,
- komplex szóbeli záróvizsga a zöldség-gyümölcs termesztés és feldolgozás ismeretköréből.

6.3.3. A záróvizsga eredménye

A szakdolgozatra és védésére adott egy érdemjegy és a komplex vizsgára adott érdemjegy számtani átlaga, egész jegyre kerekítve.

XXVI. A zöldség-hajtatási szakirányú továbbképzési szak

1. A képzési cél

A képzés célja az agrár-felsőoktatásban főiskolai vagy egyetemi szintű szakképzettséget szerzettek továbbképzése, a zöldség-hajtatás elméleti és gyakorlati ismereteinek elsajátítása, illetve szakirányú szakképzettség nyújtása.

2. Az oklevélben szereplő szakirányú szakképzettség megnevezése

Zöldség-hajtatási szakmérnök.

3. A képzésben részt vevők köre

A képzésben az agrár-felsőoktatás alapképzési szakjain szerzett egyetemi vagy főiskolai szintű mérnök szakképzettséggel rendelkezők vehetnek részt.

4. A képzési idő

Levelező tagozaton 4 félév, legalább 640 tanóra. Az oklevél megszerzéséhez szükséges kreditek száma: 120 kreditpont.

5. A képzés főbb tanulmányi területei

5.1. Alapozó ismeretek: élettan, agrometeorológia. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 20, legfeljebb 28 kreditpont.

5.2. Szakmai ismeretek: zöldségtermesztéstan, növényvédelem, géptan, agrokémia, környezet- és természetvédelem. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 70, legfeljebb 80 kreditpont.

5.3. Egyéb ismeretek: közgazdaságtan, marketing. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 8, legfeljebb 10 kreditpont.

6. Az ismeretek ellenőrzési rendszere

Az ellenőrzési rendszer az intézményi tantervben előírt aláírások, gyakorlati jegyek megszerzéséből, a vizsgák (beszámoló, kollokviumok, szigorlatok), valamint a szakmai gyakorlatok teljesítéséből, a szakdolgozat elkészítéséből és a záróvizsga letételéből tevődik össze.

6.1. Kötelező szigorlati tárgyak:

- zöldségtermesztéstan,
- növényvédelem.

6.2. A szakdolgozat

A szakdolgozat elkészítésével a hallgató tanúsítja, hogy tanulmányaira támaszkodva, a vonatkozó szakirodalom feldolgozásával önállóan képes a tanult ismeretek alkotó alkalmazására. A szakdolgozathoz rendelt kreditek száma: 10 kreditpont.

6.3. A záróvizsga

6.3.1. A záróvizsgára bocsátás feltételei:

- a tantervben előírt valamennyi tanulmányi és vizsgakötelezettség teljesítése,
- a szakdolgozat benyújtása és a bíráló által történő elfogadása.

6.3.2. A záróvizsga részei:

- a szakdolgozat megvédése,
- komplex szóbeli záróvizsga a zöldségajtatás ismeretköréből.

6.3.3. A záróvizsga eredménye

A szakdolgozatra és védésére adott egy érdemjegy és a komplex vizsgára adott érdemjegy számtani átlaga, egész jegyre kerekítve.

XXVII. A mezőgazdasági környezetgazdálkodási szakirányú továbbképzési szak

1. A képzési cél

A képzés célja azon egyetemi vagy főiskolai szintű agrár szakképzettséggel rendelkező mérnökök szakirányú továbbképzése, akiknél környezetvédelmi, környezetgazdálkodási, hulladékkezelési szakismeretek elsajátítása az elhelyezkedésnél alkalmazási feltétel.

2. Az oklevélben szereplő szakirányú szakképzettség megnevezése

Mezőgazdasági környezetgazdálkodási szakmérnök.

3. A képzésben részt vevők köre

A képzésben az agrár-felsőoktatás alapképzési szakjain szerzett egyetemi vagy főiskolai szintű mérnök szakképzettséggel rendelkezők vehetnek részt.

4. A képzési idő

Levelező tagozaton 4 félév, legalább 516 tanóra. Az oklevél megszerzéséhez szükséges kreditek száma: 120 kreditpont.

5. A képzés főbb tanulmányi területei

5.1. Ökológiai és természetvédelmi ismeretek: ökológia, táj- és természetvédelem. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 16, legfeljebb 20 kreditpont.

5.2. Környezeti hatások, megelőzés és védekezés lehetőségei: mezőgazdasági kemizálás környezetgazdálkodási összefüggései, iparosítás és urbanizáció környezetvédelmi összefüggései, hulladékgazdálkodás, környezettechnika, talajvédelem, vízvédelem, mezőgazdasági település higiénia. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 40, legfeljebb 50 kreditpont.

5.3. A környezetgazdálkodás társadalmi, szervezeti és jogi kérdései: környezetgazdálkodás közgazdasági vonatkozásai, környezetvédelem filozófiai kérdései, környezet-

gazdálkodás jogi kérdései, természeti erőforrások ökonómiaja, településhigiénia és az ezzel kapcsolatos hazai és EU jogszabályok ismerete. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 22, legfeljebb 26 kreditpont.

5.4. Gyakorlati tanulmányok kreditérték: legalább 18, legfeljebb 24 kreditpont.

6. Az ismeretek ellenőrzési rendszere

Az ellenőrzési rendszer az intézményi tantervben előírt aláírások, gyakorlati jegyek megszerzéséből, a vizsgák (beszámoló, kollokviumok, szigorlat), valamint szakmai gyakorlatok teljesítéséből, szakdolgozat elkészítéséből és a záróvizsga letételéből tevődik össze.

6.1. Kötelező szigorlati tárgy:

- ökológia.

6.2. A szakdolgozat

A szakdolgozat a szakképzettségnek megfelelő témakörben gyakorlati probléma megoldására irányuló írásbeli munka, amely tanúsítja a hallgató irodalomfeldolgozó képességét és az elsajátított ismeretanyag gyakorlati alkalmazásának képességét. A szakdolgozathoz rendelt kreditek száma: 10 kreditpont.

6.3. A záróvizsga

6.3.1. A záróvizsgára bocsátás feltételei:

- a tantervben előírt valamennyi tanulmányi és vizsgakötelezettség teljesítése,
- a szakdolgozat benyújtása és a bíráló által történő elfogadása.

6.3.2. A záróvizsga részei:

- a szakdolgozat megvédése,
- komplex szóbeli záróvizsga a mezőgazdasági környezetgazdálkodás ismeretköréből.

6.3.3. A záróvizsga eredménye

A szakdolgozatra és védésére adott egy érdemjegy és a komplex vizsgára adott érdemjegy számtani átlaga.

XXVIII. A növénygenetikai és növénynemesítési szakirányú továbbképzési szak

1. A képzési cél

A képzés célja, olyan szakemberek szakirányú továbbképzése, akik képesek a növénygenetikai, növénynemesítési és biotechnológiai kutatási feladatok, valamint a vetőmagtermesztésben gyakorlati és irányítási feladatok ellátására, továbbá az ezen területekkel foglalkozó intézetek kutatóiként elméleti, módszertani feladatok megoldására. A nemesítő intézetekben képesek új fajták előállítására.

2. Az oklevélben szereplő szakirányú szakképzettség megnevezése

Mérnöki oklevéllel rendelkezők esetén: növénygenetikai és növénynemesítési szakmérnök.

Mérnöki oklevéllel nem rendelkezők esetén: növénygenetikai és növénynemesítési szakelődő.

3. A képzésben részt vevők köre

A képzésben az agrár-felsőoktatás alapképzési szakjain egyetemi vagy főiskolai szintű mérnökök, valamint biológus, biológia-kémia szakos tanári szakképzettséggel rendelkezők vehetnek részt. A nem agrár szakképzettséggel rendelkezők részére a felsőoktatási intézmény tantervében növénytermesztési ismeretek különbözeti vizsgát írhat elő.

4. A képzési idő

Levelező tagozaton 4 félév, legalább 444 tanóra. Az oklevél megszerzéséhez szükséges kreditek száma: 120 kreditpont.

5. A képzés főbb tanulmányi területei

5.1. Alaptantárgyak: biokémia, citogenetika, élettani és ökológiai genetika, klasszikus és molekuláris növénygenetika, kísérletek tervezése és értékelése, általános növény-nemesítés: a klasszikus és molekuláris növény-nemesítés alapjai és technikái, kvantitatív genetika, populációgenetika, növekedés- és fejlődésélettan. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 30, legfeljebb 35 kreditpont.

5.2. Szakmai tárgyak I.: rezisztencianemesítés I. (biotikus), rezisztencianemesítés II. (abiotikus), növény-bio-technológia, kutatási módszertan. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 25, legfeljebb 30 kreditpont.

5.3. Szakmai tárgyak II.: géntechnológia ennek környezetvédelmi és természetvédelmi kockázatai és transzgenikus növények, molekuláris növény-nemesítés; a növény-nemesítés, a vetőmagtermesztés genetikai alapjai, kutatási módszertan. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 38, legfeljebb 45 kreditpont.

5.4. Társadalomtudományok: a növény-nemesítéssel kapcsolatos hazai és EU jogszabályok, fajtaelismerés és szabadalmaztatás. A tanulmányi terület kreditértéke legalább 4, legfeljebb 6 kreditpont.

6. Az ismeretek ellenőrzési rendszere

Az ellenőrzési rendszer az intézményi tantervben előírt, kritériumjellegű követelményként szereplő aláírások, gyakorlati jegyek megszerzéséből, a vizsgák (beszámolók, kolokviumok), valamint a szakmai gyakorlatok teljesítéséből, a szakdolgozat elkészítéséből és a záróvizsga letételéből tevődik össze.

6.1. A szakdolgozat

A szakdolgozat a szakképzettségnek megfelelő témakörben elkészített írásbeli munka, amely tanúsítja, hogy a hallgató tanulmányára támaszkodva, illetve a vonatkozó hazai és nemzetközi szakirodalom feldolgozásával önállóan képes a tanult ismeretek, a korszerű módszerek alkotó alkalmazására. A szakdolgozathoz rendelt kreditek száma: 10 kreditpont.

6.2. A záróvizsga

6.2.1. A záróvizsgára bocsátás feltételei:

— a tantervben előírt valamennyi tanulmányi és vizsgakötelezettség teljesítése,
— a szakdolgozat benyújtása és a bíráló által történő elfogadása.

6.2.2. A záróvizsga részei:

— a szakdolgozat megvédése,
— komplex szóbeli záróvizsga a növénygenetika és a növény-nemesítés ismeretköréből.

6.2.3. A záróvizsga eredménye

A szakdolgozatra és védésére adott egy érdemjegy és a komplex vizsgára adott érdemjegy számtani átlaga, egész jegyre kerekítve.

XXIX. A mezőgazdasági termékminősítő szakirányú továbbképzési szak

1. A képzési cél

A képzés célja agrártermelési, mezőgazdasági élelmiszeripari, műszaki, technológiai felkészültséggel, az élelmiszer-gazdasággal összefüggő elméleti tudással és gyakorlati felkészültséggel rendelkező szakemberek képzése. A hallgatók a képzés során mezőgazdasági kémiai, mikrobiológiai, higiéniai és toxikológiai, minőség-ellenőrzési, minőségbiztosítási, valamint mezőgazdasági termékminősítési elméleti és gyakorlati ismereteket szereznek, és képessé válnak a természet és feldolgozás területén a minőségbiztosítási, minőség-ellenőrzési, minőség-szabályozási, valamint minősítési feladatok ellátására, továbbá minőségfejlesztőként ezt a szemléletet érvényesítő vállalkozóként tevékenykedni.

2. Az oklevélben szereplő szakirányú szakképzettség megnevezése

Mezőgazdasági termékminősítő szakmérnök.

3. A képzésben részt vevők köre

A képzésben az agrár-felsőoktatás és a műszaki felsőoktatás alapképzési szakjain szerzett egyetemi vagy főiskolai szintű mérnök szakképzettséggel rendelkezők vehetnek részt.

4. A képzési idő

Levelező tagozaton 4 félév, legalább 430 tanóra. Az oklevél megszerzéséhez szükséges kreditek száma: 120 kreditpont.

5. A képzés főbb tanulmányi területe

5.1. Alapozó tárgyak: minősítés és minőség-szabályozás, minőségmenedzsment, mezőgazdasági termékek fizikája és kémiája, minőségvizsgálat, mezőgazdasági termékfeldolgozás, alkalmazott informatika és statisztika, környe-

zet- és természetvédelem, továbbá a témához kapcsolódó hazai és EU jogszabályok ismerete. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 30, legfeljebb 38 kreditpont.

5.2. Szakmai törzsanyag tárgyai: növénytermesztés, kertészeti termelés, állattenyésztés, takarmányozás minőségbiztosítása, a biológiai alapok minősítése, mezőgazdasági termékek minősítése, modern biokémiai vizsgálati módszerek. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 52, legfeljebb 62 kreditpont.

5.3. Differenciált szakmai ismeretek: szaktanácsadási ismeretek, termékmarketing, mikrobiológia és higiénia, biotechnológia mezőgazdaságban, műszeres analitika, termékfeldolgozás környezetvédelme és gazdaságtana, táplálkozástudományi ismeretek, feldolgozóipari gépek és műveletek, minőségmenedzsment. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 14, legfeljebb 18 kreditpont.

6. Az ismeretek ellenőrzési rendszere

Az ellenőrzési rendszer az intézményi tantervben előírt, kritériumjellegű követelményként szereplő aláírások, gyakorlati jegyek megszerzéséből, a vizsgák (beszámolók, kollokviumok, szigorlatok), valamint a szakmai gyakorlatok teljesítéséből, a szakdolgozat elkészítéséből és a záróvizsga letételéből tevődik össze.

6.1. Kötelező szigorlati tárgyak:

- szántóföldi termékek minősítése,
- állati eredetű termékek minősítése.

6.2. A szakdolgozat

A szakdolgozat a szakképzettségnek megfelelő témakörben elkészített írásbeli munka, amely tanúsítja, hogy a hallgató tanulmányaira és a vonatkozó hazai és nemzetközi szakirodalomra támaszkodva önállóan képes az adott téma feldolgozására, az elsajátított ismeretanyag gyakorlati alkalmazására, valamint a saját vizsgálatokból származó eredmények szakszerű bemutatására. A szakdolgozathoz rendelt kreditek száma: 10 kreditpont.

6.3. A záróvizsga

6.3.1. A záróvizsgára bocsátás feltételei:

- a tantervben előírt valamennyi tanulmányi és vizsgakötelezettség teljesítése,
- a szakdolgozat benyújtása és a bíráló által történő elfogadása.

6.3.2. A záróvizsga részei:

- a szakdolgozat megvédése,
- szóbeli záróvizsga a mezőgazdasági termékminősítés ismeretköréből.

6.3.3. A záróvizsga eredménye

A szakdolgozatra és védésére adott egy érdemjegy és a szóbeli vizsgára adott érdemjegy számtani átlaga, egész jegyre kerekítve.

XXX. A hús- és baromfiipari szakirányú továbbképzési szak

1. A képzési cél

A képzés célja az agrár-felsőoktatásban szerzett egyetemi vagy főiskolai szintű oklevéllel rendelkezők élelmiszeripari, ezen belül a hús- és baromfiipari ismereteinek elmélyítése. A jelöltek megismerkednek a legújabb technikai és a technológiai követelményekkel, a korszerű higiéniai és környezetvédelmi feladatokkal, kutatási eredményekkel. A képzés során a hallgatók ismereteket szereznek az információs technika legújabb eredményeinek termelésirányítási feladatokban történő alkalmazhatóságáról, továbbá a minőségügyi követelményekről.

2. Az oklevélben szereplő szakirányú szakképzettség megnevezése

Hús- és baromfiipari szakmérnök.

3. A képzésben részt vevők köre

A képzésben élelmiszeripari főiskolai vagy egyetemi szintű szakirányú agrár szakképzettséggel rendelkezők vehetnek részt.

4. A képzési idő

Levelező tagozaton 4 félév, legalább 360 tanóra. Az oklevél megszerzéséhez szükséges kreditek száma: 120 kreditpont.

5. A képzés főbb tanulmányi területei

5.1. Alapozó ismeretek: mikrobiológiai, vágóállat- és hústermelés, alkalmazott számítástechnika, matematikai statisztikai ismeretek, innováció, marketing alapismeretek, vállalati jog, EU ismeretek, környezet- és természetvédelem, továbbá a témához kapcsolódó hazai és EU jogszabályok ismerete. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 28, legfeljebb 35 kreditpont.

5.2. Szakmai ismeretek: hús- és baromfiipari gazdaságtan, művelettani alapok, művelettani számítások, minőségügyi ismeretek, környezettechnika és környezeti menedzsment, terméktervezés, ergonómiai ismeretek, vegyi toxikológiai és hús higiéniai ismeretek. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 45, legfeljebb 55 kreditpont.

5.3. Szabadon választható tárgyak: TQM, kisvállalkozások tervezése és szervezése, a régió gazdasági fejlesztésének eszközei, vágóállat-termelés és -feldolgozás egészségügyi kérdései, logisztika, fejlesztési kérdések a hús- és baromfiiparban, humán erőforrás menedzsment, biotechnológia, korszerű táplálkozási ismeretek, korszerű csomagolóeszközök és gépek. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 25, legfeljebb 32 kreditpont.

6. Az ismeretek ellenőrzési rendszere

Az ellenőrzési rendszer az intézményi tantervben előírt, kritériumjellegű követelményként szereplő aláírások, gyakorlati jegyek megszerzéséből, a vizsgák (beszámolók, kollokviumok), valamint az intézmény tantervében előírt szakmai gyakorlatok teljesítéséből, a szakdolgozat elkészítéséből és a záróvizsga letételéből tevődik össze.

6.1. A szakdolgozat

A szakdolgozat a szakképzettségnek megfelelő témakörben elkészített írásbeli munka, amely tanúsítja, hogy a hallgató a tanulmányaira és a vonatkozó hazai és nemzetközi szakirodalomra támaszkodva önállóan képes az adott téma feldolgozására, az elsajátított ismeretanyag gyakorlati alkalmazására, valamint a saját vizsgálatokból származó eredmények szakszerű bemutatására. A szakdolgozathoz rendelt kreditek száma: 10 kreditpont.

6.2. A záróvizsga

6.2.1. A záróvizsgára bocsátás feltételei:

- a tantervben előírt valamennyi tanulmányi és vizsgakötelezettség teljesítése,
- a szakdolgozat benyújtása és a bíráló által történő elfogadása.

6.2.2. A záróvizsga részei:

- a szakdolgozat megvédése,
- szóbeli záróvizsga a hús- és baromfiipar ismeretköréből.

6.2.3. A záróvizsga eredménye

A szakdolgozatra és védésére adott egy érdemjegy és a záróvizsga szóbeli részére adott érdemjegy számtani átlaga, egész jegyre kerekítve.

XXXI. A tejipari szakirányú továbbképzési szak

1. A képzési cél

A képzés célja az agrár-felsőoktatásban szerzett egyetemi vagy főiskolai szintű oklevéllel rendelkezőknek új, korszerű ismeretek nyújtása a tejipar területén. A képzés során a szakemberek megismerkednek a biztonságos élelmiszer-előállítás technológiai, műszaki és minőségügyi követelményeivel; jártasságot szereznek a marketing menedzsment ismeretköréből, bővítik ökotoxikológiai, táplálkozás-élettani ismereteiket; megismerkednek a korszerű informatikai eszközök felhasználásával, az információs rendszerek kezelésével, szervezési feladatával. Korszerű ismereteket szereznek a gyártásfejlesztés, termékfejlesztés módszeréről, jogi, hatósági adminisztrációs feladatairól.

2. Az oklevélben szereplő szakirányú szakképzettség megnevezése

Tejipari szakmérnök.

3. A képzésben részt vevők köre

A képzésben főiskolai vagy egyetemi szintű agrár szakirányú szakképzettséggel rendelkezők vehetnek részt.

4. A képzési idő

Levelező tagozaton 4 félév, legalább 360 tanóra. Az oklevél megszerzéséhez szükséges kreditek száma: 120 kreditpont.

5. A képzés főbb tanulmányi területei

5.1. Alapozó ismeretek: alkalmazott számítástechnika, innováció, vállalati menedzsment, marketing alapismeretek, korszerű táplálkozási ismeretek, kisvállalkozások tervezése és szervezése, ipari logisztikai és termelésirányítás, a témához kapcsolódó hazai és EU jogszabályok ismerete. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 30, legfeljebb 40 kreditpont.

5.2. Szakmai ismeretek: minőségügyi ismeretek, élelmiszer-ipari műveletek, tejipari műveletek, tejipari technológia és biotechnológia, tejipari szaktudomány és csomagolási ismeretek, tejipari higiénia, tejipari gyártmányfejlesztés, környezetvédelem a tejiparban. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 70, legfeljebb 80 kreditpont.

6. Az ismeretek ellenőrzési rendszere

Az ellenőrzési rendszer az intézményi tantervben előírt, kritériumjellegű követelményként szereplő aláírások, gyakorlati jegyek megszerzéséből, a vizsgák (beszámolók, kollokviumok), valamint a szakmai gyakorlatok teljesítéséből, a szakdolgozat elkészítéséből és a záróvizsga letételéből tevődik össze.

6.1. A szakdolgozat

A szakdolgozat a szakképzettségnek megfelelő témakörben elkészített írásbeli munka, amely tanúsítja, hogy a hallgató tanulmányaira és a vonatkozó hazai és nemzetközi szakirodalomra támaszkodva önállóan képes az adott téma feldolgozására, az elsajátított ismeretanyag gyakorlati alkalmazására, valamint a saját vizsgálatokból származó eredmények szakszerű bemutatására. A szakdolgozathoz rendelt kreditek száma: 10 kreditpont.

6.2. A záróvizsga

6.2.1. A záróvizsgára bocsátás feltételei:

- a tantervben előírt valamennyi tanulmányi és vizsgakötelezettség teljesítése,
- a szakdolgozat benyújtása és a bíráló által történő elfogadása.

6.2.2. A záróvizsga részei:

- a szakdolgozat megvédése,
- szóbeli záróvizsga a tejipar ismeretköréből.

6.2.3. A záróvizsga eredménye

A szakdolgozatra és védésére adott egy érdemjegy és a záróvizsga szóbeli részére adott érdemjegy számtani átlaga, egész jegyre kerekítve.

XXXII. A mezőgazdasági vízgazdálkodási szakirányú továbbképzési szak

1. A képzési cél

A képzés célja a mezőgazdasági vízgazdálkodással összefüggő követelményeknek a vízgazdálkodási társulatoknál, valamint meliorációs feladatokat ellátó termelő szervezeteknél való hatékony érvényesülése, amely elsősorban az agrár és műszaki egyetemi vagy főiskolai szintű szakképzettséggel rendelkező szakemberek magas színvonalú továbbképzésével valósítható meg.

A cél továbbá, hogy a végzetek — eddigi agrár-műszaki tevékenységük során szerzett gyakorlatukra támaszkodva — alapjaiban újszerű, a hazai és nemzetközi követelményeknek megfelelő ismeretanyag birtokában képesek legyenek a mezőgazdaságban jelentkező vízgazdálkodási feladatok irányítására, az üzemeltetés szervezésére, a fejlesztésre; a vízgazdálkodási feladatok magas színvonalú ellátására, a területi vízgazdálkodási célkitűzések megvalósítására, az abban érdekelt koordinálására a környezetvédelem és természetvédelem alapelveinek érvényesítésével. Ezen kívül elvárás, hogy a végzetek magas szinten ismerjék a mezőgazdaságot, ezen belül a mezőgazdasági vízgazdálkodást érintő előírásokat, a végrehajtás eszköztárszerét.

2. Az oklevélben szereplő szakirányú szakképzettség megnevezése

Mezőgazdasági vízgazdálkodási szakmérnök.

3. A képzésben részt vevők köre

A képzésben az agrár- és műszaki felsőoktatás alapképzési szakjain szerzett egyetemi vagy főiskolai szintű agrármérnök, kertészmérnök, erdőmérnök, építőmérnök szakképzettséggel rendelkezők vehetnek részt.

4. A képzési idő

4 félév, összesen 480 tanóra.

Az oklevél megszerzéséhez szükséges kreditek száma: legalább 120 kreditpont.

5. A képzés főbb tanulmányi területei

5.1. Alapozó tárgyak: mezőgazdálkodási vízgazdálkodási stratégia, agro- és hidrometeorológia, vízkészletgazdálkodás, természetközpontú vízkészlet-gazdálkodás és vízhasználat, hidrológia-hidraulika, valamint térinformatika a mezőgazdaságban. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 20, legfeljebb 28 kreditpont.

5.2. Szakmai ismeretek I.: talajtan-talajhasználat, kertészeti termesztés vízgazdálkodása, növénytermesztési terület vízgazdálkodása, hal- és nádgazdálkodás, öntözéstechnika. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 28, legfeljebb 36 kreditpont.

5.3. Szakmai ismeretek II.: a vízgazdálkodás gépei, vízrendezés, vízgazdálkodási létesítmények, árvíz- és belvízvédelem, települési vízrendezés. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 28, legfeljebb 36 kreditpont.

5.4. Gazdasági és humán ismeretek az összes kreditnek minőségbiztosítás a vízgazdálkodásban, mezőgazdasági vízgazdálkodás az EU-ban, vízjog, szakigazgatás, a vízgazdálkodás gazdasági kérdései, az EU vízgazdálkodási keretirányelvei. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 20, legfeljebb 28 kreditpont.

5.5. Szakmai gyakorlat: a hallgatók a második és a harmadik szemeszter teljesítése után 1 hét terepgyakorlaton vesznek részt. A terepgyakorlat időtartama 2×1 hét, mely összesen 80 óra. A terepgyakorlatok teljesítése a szak elvégzésének kritériumfeltétele.

6. Az ismeretek ellenőrzési rendszere

Az ellenőrzési rendszer az intézményi tantervben előírt gyakorlati jegyek megszerzéséből, vizsgákból (beszámolók, kollokviumok), valamint szakmai gyakorlatok teljesítéséből, a szakdolgozat elkészítéséből és a záróvizsgából tevődik össze.

6.1. A szakdolgozat

A szakdolgozat a szakiránynak megfelelő írásos, alkotó jellegű szakmai mérnöki feladat, a hallgató tanulmányaira és a hazai és nemzetközi szakirodalom tanulmányozására támaszkodva. Témája valamely mezőgazdasági témakör, illetve műszaki létesítmény megvalósításával, működésével összefüggő problémakör megoldása, melyben a hallgató az elsajátított szakmai ismereteket komplex formában alkalmazza. A szakdolgozat bizonyítja, hogy a hallgató képes az elsajátított ismeretanyag gyakorlati alkalmazására, az eredmények szakszerű összefoglalására, a képzettségének megfelelő feladatok kreatív megoldására. A szakdolgozathoz rendelt kreditek száma: 10 kreditpont.

6.2. A záróvizsga

6.2.1. A záróvizsgára bocsátás feltételei:

- a tantervben előírt tanulmányi és vizsgakövetelmények, valamint a szakmai gyakorlatok teljesítése,
- a szakdolgozat elkészítése és elfogadása.

6.2.2. A záróvizsga részei:

- a szakdolgozat megvédése,
- komplex szóbeli vizsga a mezőgazdasági (növénytermesztés, kertészet témakörébe tartozó) és a vízgazdálkodási műszaki tantárgyakból.

6.2.3. A záróvizsga eredménye

A szakdolgozatra és védésére kapott érdemjegy kétszeres súlysorzóval, valamint a szóbeli vizsgára adott érdemjegy egyszeres súlysorzóval képzett, egész számra kerekített számtani átlaga.

Az oktatási miniszter 19/2003. (VI. 20.) OM rendelete

a rendvédelmi felsőoktatás szakirányú továbbképzési szakjainak képesítési követelményeiről

A felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvény 74. § (1) bekezdésének *e*) pontjában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem el:

1. §

(1) A rendvédelmi felsőoktatás szakirányú továbbképzési szakjain az egyes szakok képesítési követelményeiben meghatározott szakirányú szakképzettségek csak szakirányú továbbképzésben szerezhetők meg.

(2) Az (1) bekezdés szerinti szakok képesítési követelményeit e rendelet *melléklete* határozza meg.

2. §

(1) Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

(2) E rendelet hatálybalépésével egyidejűleg a bűnügyi vezető és a közbiztonsági vezető szakirányú továbbképzési szakok képesítési követelményeiről szóló 43/2002. (VI. 18.) OM rendelet hatályát veszti.

(3) A (2) bekezdésben meghatározott rendelet szerint szerzett szakképzettség e rendelet mellékletében meghatározott bűnügyi vezető és közbiztonsági vezető szakképzettséggel egyenértékű.

Dr. Magyar Bálint s. k.,
oktatási miniszter

Melléklet

a 19/2003. (VI. 20.) OM rendelethez

I. Bűnmegelőzési szervező szakirányú továbbképzési szak

1. A képzési cél

A képzés célja a gazdaság és a társadalom különböző területein dolgozó, egyetemi vagy főiskolai végzettséggel rendelkező, a személy- és vagyonvédelem, a helyi közbiztonsági feladatokat ellátó szakemberek felkészítése a bűnmegelőzési feladatokra. Olyan elméleti és gyakorlati ismeretek nyújtása, amelynek birtokában a közigazgatásban, kulturális, oktatási, egészségügyi és szociális ágazatokban a személy- és vagyonvédelem, a katasztrófavédelem, a kör-

nyezetvédelem a gyermek- és ifjúságvédelem, valamint az áldozatvédelem területén a jelöltek képesek a helyi érdekeket sértő vagy veszélyeztető cselekmények felismerésére, azok megelőzését szolgáló módszerek, új eljárások kidolgozására, a közrendvédelmi prevenció programok kimunkálására és megvalósítására, a bűnmegelőzéssel kapcsolatos tervezési és szervezési feladatok megoldására, a végrehajtás irányítására.

2. *Az oklevélben szereplő szakirányú szakképzettség megnevezése*

Bűnmegelőzési szervező.

3. *A képzésben részt vevők köre*

A képzésben egyetemi vagy főiskolai szintű végzettséggel rendelkezők vehetnek részt.

4. *A képzési idő*

A képzési idő levelező tagozaton 3 félév, legalább 360 tanóra, 90 kreditpont:

a) a kötelező tantárgyakhoz rendelt kreditek százalékos aránya 60—70%;

b) a kötelezően választható tantárgyakhoz rendelt kreditek százalékos aránya 30—40%.

5. *A képzés főbb tanulmányi területei*

5.1. Alapozó ismeretek: szociológiai, szociálpolitikai, közigazgatási jogi, szervezéstudományi, vezetés és kommunikációelméleti, közgazdasági, pénzügyi, NOG, EU jogi ismeretek. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 18, legfeljebb 22 kreditpont.

5.2. Szakmai törzsanyag: kriminológiai, emberi jogi, gyermekjogi, kisebbségi jogi, illetve gyermek- és ifjúságvédelmi, a bűnmegelőzéshez kapcsolódó pedagógiai, pszichológiai ismeretek, konfliktuskezelési módszerek. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 28, legfeljebb 34 kreditpont.

5.3. Speciális szakmai ismeretek: büntetőjogi, büntető eljárásjogi, bűnmegelőzési, áldozatvédelmi, drogprevenció, biztonságsszervezési és -védelmi, közbiztonsági rendészeti adat- és titokvédelmi vagyonvédelmi, balesetvédelmi, katasztrófavédelmi és környezetvédelmi ismeretek. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 26, legfeljebb 30 kreditpont. Az elméleti és a gyakorlati képzés aránya: 85—15%.

6. *Az ismeretek ellenőrzési rendszere*

Az ismeretek ellenőrzési rendszere a tantervben előírt kritériumjellegű követelményként szereplő aláírások, gyakorlati jegyek megszerzéséből, vizsgák teljesítéséből, szakmai gyakorlatok elvégzéséből, szakdolgozat elkészítéséből, valamint záróvizsga teljesítéséből tevődik össze.

6.1. A szakdolgozat követelménye

A szakdolgozat önálló, a bűnmegelőzési szervező szak-képzettségnek megfelelő témakörben elkészített írásbeli munka. A hallgatónak bizonyítani kell, hogy tanulmányaira támaszkodva, a szakirodalom feldolgozásával képes az elsajátított ismeretek gyakorlati alkalmazására.

A szakdolgozathoz rendelt kreditek száma: 10 kreditpont.

6.2. A záróvizsga

6.2.1. A záróvizsgára bocsátás feltételei:

— a tantervben előírt tanulmányi és vizsgakövetelmények teljesítése,

— a szakdolgozat benyújtása és a bíráló által történő elfogadása.

6.2.2. A záróvizsga részei:

— a szakdolgozat megvédése,

— komplex szóbeli vizsga a bűnmegelőzési ismeretekből, valamint a kriminológia általános és különös részének ismeretéből.

6.2.3. A záróvizsga eredménye:

A záróvizsga eredménye a szakdolgozatra és védésre adott egy érdemjegy és a komplex szóbeli vizsgára adott érdemjegy számtani átlaga, egész jegyre kerekítve.

II. Bűnügyi vezető szakirányú továbbképzési szak

1. A képzési cél

1. A képzés célja, hogy a bűnügyi vezető az elsajátított, átfogó ismeretanyag birtokában legyen képes legalább osztály jogállású bűnügyi szerv vezetésének ellátására úgy, hogy ismeri a különböző szintű rendőri bűnügyi szervek működési folyamatait és a különböző szervek, szervezetek közötti együttműködést.

2. Az oklevélben szereplő szakirányú szakképzettség megnevezése

Bűnügyi vezető.

3. A képzésben részt vevők köre

A képzésben a Rendőrtiszti Főiskola bármely szakán szerzett főiskolai szintű szakképzettséggel vagy főiskolai, illetve egyetemi szintű végzettség birtokában szerzett felsőfokú rendőrszervező vagy felsőfokú határrendész szervező szakmai képesítéssel és a szakterületén szerzett legalább 3 év szakmai gyakorlattal lehet részt venni.

4. A képzési idő

A képzési idő levelező tagozaton 3 félév, legalább 360 tanóra. Az oklevél megszerzéséhez szükséges kreditek száma: 90 kreditpont.

5. A képzés főbb tanulmányi területei

5.1. Bevezető szakmai ismeretek: vezetéselméleti, szervezéstudományi, rendvédelem-irányítási, adatszolgáltatási; adatnyilvántartási, adatvédelmi ismeretek; a rendvédelmi szerv vezetésének gyakorlati követelményei. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 4, legfeljebb 6 kreditpont.

5.2. Alapozó ismeretek: etikai, szociológiai, pszichológiai, közszolgálati menedzsment, közjogi, emberi jogi, kisebbségi jogi, államigazgatási jogi, büntető jogi, büntető eljárás jogi, gyermek- és ifjúságvédelmi, áldozatvédelmi ismeretek, továbbá a kábítószer-bűnözés és bűnüldözéssel kapcsolatos nemzetközi ismeretek, valamint számítástechnikai és informatikai ismeretek. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 32, legfeljebb 38 kreditpont.

5.3. Rendvédelmi szakmai ismeretek: kriminológiai, bűnügyi, közlekedésrendészeti, rendvédelem-vezetési szakismeretek, nyomozástani és kommunikációs ismeretek, szakmai gyakorlat, vezetői tréning. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 36, legfeljebb 44 kreditpont. Az elméleti és a gyakorlati képzés aránya: 40—60%.

6. Az ismeretek ellenőrzési rendszere

Az ismeretek ellenőrzési rendszere a tantervben előírt, kritériumjellegű követelményként szereplő aláírások, gyakorlati jegyek megszerzéséből, vizsgák teljesítéséből, szakmai gyakorlatok elvégzéséből, a szakdolgozat elkészítéséből, valamint a záróvizsga teljesítéséből tevődik össze.

6.1. Kötelező szigorlat: egy komplex szigorlat az etika, közszolgálati menedzsment, vezetési és szervezési ismeretek és a pszichológia tantárgyak ismeretanyagából.

6.2. A szakdolgozat követelménye

A szakdolgozat önálló, a bűnügyi vezető szakképzettségnek megfelelő témakörben elkészített írásbeli munka. A hallgatónak bizonyítani kell, hogy tanulmányaira támaszkodva, a szakirodalom feldolgozásával képes az elsajátított ismeretek gyakorlati alkalmazására. A szakdolgozathoz rendelt kreditek száma: 10 kreditpont.

6.3. A záróvizsga

6.3.1. A záróvizsgára bocsátás feltételei:

— a tantervben előírt valamennyi tanulmányi és vizsgakötelezettség teljesítése,

— a szakdolgozat benyújtása és a bíráló által történő elfogadása.

6.3.2. A záróvizsga részei:

— a szakdolgozat megvédése,

— komplex szóbeli vizsga a bűnügyi nyomozati és speciális ismeretekből.

6.3.3. A záróvizsga eredménye

A záróvizsga eredménye a szakdolgozatra és védésre adott egy érdemjegy és a komplex szóbeli vizsgára adott érdemjegy számtani átlaga, egész jegyre kerekítve.

III. A közbiztonsági vezető szakirányú továbbképzési szak

1. A képzési cél

A képzés célja, hogy a közbiztonsági vezető az elsajátított, átfogó közbiztonsági ismeretanyag birtokában legyen képes legalább osztály jogállású közbiztonsági szerv vezetésének ellátására úgy, hogy ismeri a különböző szintű közrendvédelmi és közlekedésrendészeti, illetőleg igazgatásrendészeti szervek működési folyamatait, valamint a különböző szervek, szervezetek közötti együttműködést.

2. Az oklevélben szereplő szakirányú szakképzettség megnevezése

Közbiztonsági vezető.

3. A képzésben részt vevők köre

A képzésben a Rendőrtiszti Főiskola bármely főiskolai szintű szakképzettséggel vagy főiskolai, illetve egyetemi szintű végzettség birtokában szerzett felsőfokú rendőrszervező szakmai képesítéssel és a szakterületen szerzett legalább 3 év szakmai gyakorlattal lehet részt venni.

4. A képzési idő

A képzési idő levelező tagozaton 3 félév, legalább 360 tanóra. Az oklevél megszerzéséhez szükséges kreditek száma: 90 kreditpont.

5. A képzés főbb tanulmányi területei

5.1. Bevezető szakmai ismeretek: vezetélméleti, szervezéstudományi, rendvédelem-irányítási, adatszolgáltatási, adatnyilvántartási, adatvédelmi ismeretek; a rendvédelmi szerv vezetésének gyakorlati követelményei. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 4, legfeljebb 6 kreditpont.

5.2. Alapozó ismeretek: etikai, szociológiai, pszichológiai, közszolgálati menedzsment, alapvető közjogi, emberi jogi, kisebbségi jogi, gyermek- és ifjúságvédelmi, áldozatvédelmi, kül- és biztonságpolitikai, államigazgatási jogi, büntetőjogi, büntető eljárásjogi ismeretek, továbbá kábító szer-bűnözéssel, illetve bűnüldözéssel kapcsolatos nemzetközi ismeretek, valamint számítástechnikai és informatikai ismeretek. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 32, legfeljebb 38 kreditpont.

5.3. Rendvédelmi szakmai ismeretek: közlekedésrendészeti, igazgatásrendészeti, közrendvédelmi, rendvédelem-vezetési szakismeretek, nyomozástani és kommunikációs ismeretek, szakmai gyakorlat, vezetői tréning. A tanulmányi terület kreditértéke: legalább 36, legfeljebb 44 kreditpont. Az elméleti és gyakorlati képzés aránya: 60—40%.

6. Az ismeretek ellenőrzési rendszere

Az ismeretek ellenőrzési rendszere a tantervben előírt kritériumjellegű követelményként szereplő aláírások, gyakorlati jegyek megszerzéséből, vizsgák teljesítéséből, szak-

mai gyakorlatok elvégzéséből, a szakdolgozat elkészítéséből, valamint a záróvizsga teljesítéséből tevődik össze.

6.1. Kötelező komplex szigorlat az etika, közszolgálati menedzsment, vezetési és szervezési ismeretek és a pszichológia tantárgyak ismeretanyagából.

6.2. A szakdolgozat követelménye

A szakdolgozat önálló, a közbiztonsági vezető szakképzettségnek megfelelő témakörben elkészített írásbeli munka. A hallgatónak bizonyítani kell, hogy tanulmányaira támaszkodva, a szakirodalom feldolgozásával képes az elsajátított ismeretek gyakorlati alkalmazására. A szakdolgozathoz rendelt kreditek száma: 10 kreditpont.

6.3. A záróvizsga

6.3.1. A záróvizsgára bocsátás feltételei:

— a tantervben előírt valamennyi tanulmányi és vizsgakötelezettség teljesítése,
— a szakdolgozat benyújtása és a bíráló által történő elfogadása.

6.3.2. A záróvizsga részei:

— a szakdolgozat megvédése,
— komplex szóbeli vizsga a közlekedésrendészeti és közrendvédelmi szakmai ismeretekből.

6.3.3. A záróvizsga eredménye

A záróvizsga eredménye a szakdolgozatra és védésre adott egy érdemjegy és a komplex vizsgára adott érdemjegy számtani átlaga, egész jegyre kerekítve.

Az oktatási miniszter 20/2003. (VI. 20.) OM rendelete

egyes műszaki felsőoktatási szakirányú továbbképzési szakok képesítési követelményeiről

A felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvény 74. § (1) bekezdésének e) pontjában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem el:

1. §

(1) Ruhaiipari szakirányú továbbképzési szakon ruhaiipari szakmérnök szakképzettség szerezhető.

(2) A ruhaiipari szakirányú továbbképzési szak képesítési követelményeit e rendelet *melléklete* tartalmazza.

2. §

Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

Dr. Magyar Bálint s. k.,
oktatási miniszter

*Melléklet**a 20/2003. (VI. 20.) OM rendelethez***A ruhaipari szakirányú továbbképzési szak képesítési követelményei***1. A képzési cél*

A képzés célja, hogy a könnyűipari alapképzésben szak-képzettséget szerzett szakemberek felkészítést kapjanak a textilruházati-ipar tervezési-, modellezési-, szervezési feladatainak ellátására. Megismerjék az Európai Unió vonatkozó szabályozását, a szervezeti és technológiai minőség alkalmazott követelményeit. Az elsajátított elméleti és gyakorlati ismeretek birtokában alkalmassá válnak a ruhaipar üzemeltetési feladatainak gyakorlati megoldására.

2. Az oklevélben szereplő szakirányú szakképzettség megnevezése

Ruhaipari szakmérnök.

3. A képzésben részt vevők köre

A képzésben könnyűipari mérnök szakképzettséggel rendelkezők vehetnek részt.

4. A képzési idő

A képzési idő legalább 2 szemeszter, 1800 órára, 60 kredit.

[E melléklet alkalmazásában az idő- és teljesítményegységek definíciói megegyeznek a „Műszaki felsőoktatás alapképzési szakjainak képesítési követelményeiről” megjelent 157/1996. (X. 22.) Korm. rendeletben alkalmazottakkal.]

*5. A képzés főbb tanulmányi területei***5.1. Alapismeretek és szakmai törzsanyag (40—50%):**

A szakot megalapozó ismeretek: anyag- és áruismeret, művészeti ismeretek, gyártmánytervezés, technológia, szervezés, géptan.

5.2. Speciális szakismeretek (50—60%):

A szak egyes speciális ismeretei: gyártásszervezés, géptan, különböző cikkek speciális szerkesztési, modellezési feladatai, technológia megoldásai, számítógépes gyártás-előkészítés, EU szabványok, irányelvek, minőségi követelmények.

6. Az ismeretek ellenőrzési rendszere

Az ismeretek ellenőrzési rendszere a tantervben előírt, részben egymásra épülő, részben egymástól független, aláírások és gyakorlati jegyek megszerzéséből, vizsgák letételéből, szakdolgozat elkészítéséből, valamint záróvizsgából tevődik össze.

6.1. A szakdolgozat

A szakdolgozat a ruhaipari szakirányú képzettségnek megfelelő, eredményében írásosan is megjelenő, alkotó jellegű szakmai (tudományos, gazdasági, mérnöki, tervezési, esetleg kutatási vagy kutatás-fejlesztési gyakorlati) feladat, amelynek megoldása a hallgató tanulmányaira támaszkodva, a hazai és nemzetközi szakirodalom tanulmányozásával, témavezető vagy konzulens irányításával kidolgozható. Igazolja azt, hogy a hallgató képes az elsajátított ismeretanyag gyakorlati alkalmazására, az elvégzett munka és az eredmények szakszerű összefoglalására, a téma körébe tartozó feladatok kreatív megoldására, önálló szakmai munka végzésére.

6.2. Záróvizsga**6.2.1. A záróvizsgára bocsátás feltételei:**

A tantervben előírt tanulmányi követelmények teljesítése, különösen

— a tantervben rögzített számú gyakorlati jegy, beszámoló, min. 8 kollokvium,

— bíráló által elfogadott szakdolgozat.

6.2.2. A záróvizsga részei:

— szóbeli vizsga az intézményi tanterv által meghatározott tantárgyakból,

— a szakdolgozat megvédése.

6.2.3. A záróvizsga eredménye

A vizsgáztató bizottság által a szakdolgozatra, annak megvédése eredményeként adott érdemjegy és a szóbeli vizsgákra adott érdemjegyek számtani átlaga egész jegyre kerekítve.

III. rész HATÁROZATOK**A Köztársasági Elnök határozatai****A Köztársaság Elnökének 96/2003. (VI. 20.) KE határozata****politikai államtitkárok felmentéséről**

A Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról és felelősségéről szóló 1997. évi LXXIX. törvény 23. §-a alapján, a miniszterelnök javaslatára

Kocsi Lászlót, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma politikai államtitkárát és

Szalay-Berzeviczy Gábort, a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium politikai államtitkárát

e tisztségéből

— 2003. június 15-i hatállyal —

felmentem.

Budapest, 2003. június 18.

Mádl Ferenc s. k.,
a Köztársaság elnöke

Ellenjegyzem:

Dr. Medgyessy Péter s. k.,
miniszterelnök

KEH ügyszám: V-1/2374/2003.

A Köztársaság Elnökének 97/2003. (VI. 20.) KE határozata

közigazgatási államtitkár felmentéséről

A Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról és felelősségéről szóló 1997. évi LXXIX. törvény 29. §-ának (1) bekezdése alapján, a miniszterelnök javaslatára

Vass Lajost, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma közigazgatási államtitkárát

e tisztségéből

— 2003. június 15-i hatállyal, más fontos megbízatása miatt —

felmentem.

Budapest, 2003. június 18.

Mádl Ferenc s. k.,
a Köztársaság elnöke

Ellenjegyzem:

Dr. Medgyessy Péter s. k.,
miniszterelnök

KEH ügyszám: V-1/2376-0/2003.

A Köztársaság Elnökének 98/2003. (VI. 20.) KE határozata

politikai államtitkár kinevezéséről

A Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról és felelősségéről szóló 1997. évi LXXIX. törvény 19. §-a alapján, a miniszterelnök javaslatára

Gaál Gyulát a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium politikai államtitkárává

— 2003. június 16-i hatállyal —

kinevezem.

Budapest, 2003. június 17.

Mádl Ferenc s. k.,
a Köztársaság elnöke

Ellenjegyzem:

Dr. Medgyessy Péter s. k.,
miniszterelnök

KEH ügyszám: V-1/2360/2003.

A Köztársaság Elnökének 99/2003. (VI. 20.) KE határozata

politikai államtitkár kinevezéséről

A Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról és felelősségéről szóló 1997. évi LXXIX. törvény 19. §-a alapján, a miniszterelnök javaslatára

Vass Lajost a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma politikai államtitkárává

— 2003. június 16-i hatállyal —

kinevezem.

Budapest, 2003. június 18.

Mádl Ferenc s. k.,
a Köztársaság elnöke

Ellenjegyzem:

Dr. Medgyessy Péter s. k.,
miniszterelnök

KEH ügyszám: V-1/2376-1/2003.

**A Köztársaság Elnökének
100/2003. (VI. 20.) KE
határozata**

a 89/2002. (V. 31.) KE határozat módosításáról

A miniszterelnök előterjesztésére

dr. Szilvássy György közigazgatási államtitkári kinevezéséről szóló 89/2002. (V. 31.) KE határozatot akként módosítom, hogy a határozatban 2003. június 16-tól a „Gyermek-, Ifjúsági és Sportminisztérium” megnevezés helyett a „Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumát” kell érteni.

Budapest, 2003. június 18.

Mádl Ferenc s. k.,
a Köztársaság elnöke

Ellenjegyzem:

Dr. Medgyessy Péter s. k.,
miniszterelnök

KEH ügyszám: V-1/2375/2003.

A Kormány határozatai

**A Kormány
1056/2003. (VI. 20.) Korm.
határozata**

**a Kitüntetési Bizottságról és az állami kitüntetések
adományozásának rendjéről szóló
1130/2002. (VII. 24.) Korm. határozat
módosításáról**

A Kormány a Kitüntetési Bizottságról és az állami kitüntetések adományozásának rendjéről szóló 1130/2002. (VII. 24.) Korm. határozatot (a továbbiakban: H.) a következők szerint módosítja:

1. A H. mellékletének 2. pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

„2. Állami kitüntetés posztumusz adományozása annak a hősi és önfeláldozó helytállást tanúsító személynek javasolható, aki hivatása teljesítése közben, a nemzet, a haza biztonságának, az ország lakosságának védelmében végzett tevékenysége során életét veszti.”

2. Ez a határozat a közzététele napján lép hatályba, rendelkezése a 2003. január 1. napja után bekövetkezett kitüntetési feltételek esetében alkalmazható.

Dr. Medgyessy Péter s. k.,
miniszterelnök

**A Kormány
1057/2003. (VI. 20.) Korm.
határozata**

**a közoktatás tankönyvellátásához 2003. évben szükséges
állami készfizető kezességvállalásról**

1. A Kormány az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény 33. és 42. §-ában és a Magyar Köztársaság 2003. évi költségvetéséről szóló 2002. évi LXII. törvény 31. §-ának (1) bekezdésében foglaltak alapján a — közoktatás megfelelő időben történő tankönyvellátásához — 2003. naptári évben szükséges, kereskedelmi kamatú, összesen 330 millió forint összegű hitel és annak járulékai visszafizetésére készfizető állami kezességet vállal. Ebből 165 millió forint összegű hitel 2003. november 30-i, 165 millió forint pedig 2004. október 1-jei lejáratú. Az összeg a közoktatás közismereti és szakmai tankönyveinek kiadásához igénybe vehető hiteleket egyaránt tartalmazza. A hitel kizárólag a 2003/2004. tanévi tankönyvek gyártására, a tankönyvjegyzéken szereplő művek első ízben történő megjelentetéséhez és utánnomásához, továbbá a 2004/2005. tanévi tankönyvjegyzékre felkerülő tankönyvek előállításának előkészítésére használható fel.

2. A készfizető kezességet (a továbbiakban: kezesség) a hitelintézetek ezáltal biztosítható hitelnyújtási szándéka, továbbá a várhatóan elérhető kedvezőbb kamatozás indokolja.

3. A kezességvállalás feltételei:

a) A kezességgel biztosított hitel felvevői azok a tankönyvet megjelentető, forgalmazó kiadók lehetnek, amelyek tankönyvei a közoktatás közismereti vagy szakmai tankönyvjegyzékén szerepelnek, és eleget tesznek a hitel felvételhez szükséges adatszolgáltatási kötelezettségüknek. A kiadó az előző évi tankönyvforgalma (ÁFA nélküli) értékének legfeljebb 60%-át kaphatja meg állami kezességvállalással biztosított hitelként. A kiadó által jelzett 2003/2004. évi tankönyvrendelésre vonatkozó adat $\pm 5\%$ -ban térhet el az Oktatási Minisztérium adatbázisában lévő megrendelés állománytól. Amennyiben 5%-nál nagyobb eltérés mutatkozik, a kiadónak igazolnia kell az Oktatási Minisztérium felé a tényleges megrendelés állományt.

b) Nem vehet fel hitelt állami készfizető kezességvállalás mellett az a kiadó, amely ugyanilyen jogcímen már költségvetési támogatásban részesült vagy részesülni fog, továbbá az előző tanév tankönyveinek gyártáshoz felvett hitel 2003. november 30-ig nem fizette vissza, valamint amelynek a korábbi kezessége beváltásra került. Azon kiadók vonatkozásában, amelyek a könyvek előállításához az előző évben az ún. tartós tankönyv pályázat keretében vissza nem térítendő támogatást kaptak és a támogatás összegének a kiutalása a hitelkérelem benyújtásáig megtörtént, az igénybe vehető hitel mértékét a pályázon elnyert összeggel csökkenteni kell.

c) A kezességvállalási szerződésben minden esetben szerepelnie kell, hogy a hitelt mely tanév tankönyveihez vették fel.

Államháztartási egyedi azonosító	Fejezet-szám	Cím-szám	Al-cím-szám	Jog-cím-csoport-szám	Jog-cím-szám	Elő-ir.-csoport-szám	Kiemelt elő-ir.-szám	Fejezet-név	Cím-név	Al-cím-név	Jog-cím-csoport-név	Jog-cím-név	Elő-ir.-csoport-név	KIADÁSOK				A módosítás jogcíme	Módosítás (+/—)	A módosítás következő évre áthúzódó hatása	A módosítást elrendelő jogszabály/határozat száma					
														Kiemelt előirányzat neve												
223571				5										Zánkai Gyermek és Ifjúsági Üdülő Központ és ifjúsági turizmus támogatása												
						1								Működési költségvetés												
							5							Egyéb működési célú támogatások, kiadások												
	X.													Miniszterelnökség												
		12												Tartalékok												
001414			1											Költségvetés általános tartaléka												

Az előirányzat-módosítás érvényessége: a) a költségvetési évben egyszeri jellegű

Államháztartási egyedi azonosító	Fejezet-szám	Cím-szám	Al-cím-szám	Jog-cím-csoport-szám	Jog-cím-szám	Elő-ir.-csoport-szám	Kiemelt elő-ir.-szám	Fejezet-név	Cím-név	Al-cím-név	Jog-cím-csoport-név	Jog-cím-név	Elő-ir.-csoport-név	TÁMOGATÁSOK				A módosítás jogcíme	Módosítás (+/—)	A módosítás következő évre áthúzódó hatása	A módosítást elrendelő jogszabály/határozat száma					
														Kiemelt előirányzat neve												
	XXIV.													Gyermek-, Ifjúsági és Sportminisztérium												
		5												Fejezeti kezelésű előirányzatok												
			4											Ifjúsági előirányzatok												
223571				5										Zánkai Gyermek és Ifjúsági Üdülő Központ és ifjúsági turizmus támogatása												

Az előirányzat-módosítás érvényessége: a) a költségvetési évben egyszeri jellegű

Az adatlap 5 példányban töltendő ki		Az előirányzatok felhasználása/zárólása (módosítás +/—)		Összesen							I. negyedév	II. negyedév	III. negyedév	IV. negyedév
Fejezet	1 példány	időarányos												
Állami Számvevőszék	1 példány	teljesítményarányos												
Magyar Államkincstár	1 példány	egyéb: azonnal		250,0									250,0	
Pénzügyminisztérium	2 példány													

* Az összetartozó előirányzat-változásokat (+ /—) egymást követően kell szerepeltetni.

A Kormány 1059/2003. (VI. 20.) Korm. határozata

államtitkári juttatások visszavonásáról

A Kormány

a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról és felelősségéről szóló 1997. évi LXXIX. törvény 52. § (2) bekezdése alapján

dr. Balázs Péter, a Külügyminisztérium Integrációs és Külgazdasági Államtitkársága vezetője részére biztosított teljes körű államtitkári juttatásokat

e megbízatása megszűnésére tekintettel

— 2003. május 18-i hatállyal —

visszavonja.

Dr. Medgyessy Péter s. k.,
miniszterelnök

A Kormány 1060/2003. (VI. 20.) Korm. határozata

államtitkári juttatások biztosításáról

A Kormány

a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról és felelősségéről szóló 1997. évi LXXIX. törvény 52. § (2) bekezdése alapján

dr. Gottfried Péter, a Külügyminisztérium Integrációs és Külgazdasági Államtitkársága vezetője részére 2003. május 19-i hatállyal — e tisztsége ellátása időtartamára —

az államtitkári juttatások teljes körét biztosítja.

Dr. Medgyessy Péter s. k.,
miniszterelnök

A Miniszterelnök határozatai

A Miniszterelnök 60/2003. (VI. 20.) ME határozata

a Külügyminisztérium Integrációs és Külgazdasági Államtitkársága vezetőjének felmentéséről

A Külügyminisztérium Integrációs Államtitkárságáról szóló — többször módosított — 64/1996. (V. 3.) Korm. rendelet 3. § (1) bekezdésében foglaltak alapján, a külügyminiszter javaslatára

dr. Balázs Pétert, a Külügyminisztérium Integrációs és Külgazdasági Államtitkársága vezetőjét e tisztségéből

— 2003. május 18-i hatállyal —

közszolgálati jogviszonya érintetlenül hagyása mellett

felmentem.

Dr. Medgyessy Péter s. k.,
miniszterelnök

A Miniszterelnök 61/2003. (VI. 20.) ME határozata

a Külügyminisztérium Integrációs és Külgazdasági Államtitkársága vezetőjének kinevezéséről

A Külügyminisztérium Integrációs Államtitkárságáról szóló — többször módosított — 64/1996. (V. 3.) Korm. rendelet 3. § (1) bekezdésében foglaltak alapján, a külügyminiszter javaslatára

dr. Gottfried Pétert a Külügyminisztérium Integrációs és Külgazdasági Államtitkársága vezetőjévé

— 2003. május 19-i hatállyal —

kinevezem.

Dr. Medgyessy Péter s. k.,
miniszterelnök

V. rész KÖZLEMÉNYEK, HIRDETMÉNYEK

A Magyar Nemzeti Bank 4/2003. (MK 70.) MNB

közleménye a jegybanki alapkamat mértékéről

A Magyar Nemzeti Bankról szóló 2001. évi LVIII. törvény 12. §-a értelmében közöljük, hogy a jegybanki alapkamat mértéke — 2003. június 19. napjától — 9,50%.

Magyar Nemzeti Bank

Az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal közleménye

a 2003. július 1-je és szeptember 30-a között alkalmazható üzemanyagokról

A személyi jövedelemadóról szóló törvény 82. §-a felhatalmazza az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatalt arra, hogy az üzemanyagát közzétegye.

Ha a magánszemély az üzemanyagot a közleményben szereplő árak szerint számolja el, nem szükséges az üzemanyagról számlát beszerezni.

Ólmozatlan motorbenzinek

ESZ—95 ólmozatlan motorbenzin	230 Ft/l
ESZ—98 ólmozatlan motorbenzin	240 Ft/l
<i>Keverék</i>	230 Ft/l
<i>Gázolaj</i>	206 Ft/l

Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal

A Külügyminisztérium tájékoztatója

az ENSZ Biztonsági Tanácsa által Irak ellen hozott egyes szankciók alkalmazásának megszüntetéséről és további intézkedések elrendeléséről

Az ENSZ Biztonsági Tanácsa Kuvait 1990. augusztus 2-án történt Irak általi megszállása miatt az ENSZ Alapokmányának VII. fejezete alapján eljárva a 661 (1990) számú, 1990. augusztus 6-án kelt és az ezt követően e tárgyban kiadott határozataiban kereskedelmi tilalmat, valamint pénzügyi és gazdasági korlátozásokat rendelt el Irakkal szemben.

Az ENSZ Biztonsági Tanácsa 2003. május 22-én elfogadott 1483 (2003) számú határozatában — egyebek mellett — döntött a fent említett szankciók alkalmazásának megszüntetéséről, illetve további intézkedéseket rendelt el az alábbiak szerint:

Az ENSZ Biztonsági Tanácsa 2003. május 22-én elfogadott 1483 (2003) számú határozatának

10. pontjában úgy döntött, hogy megszünteti az Irakkal szemben a 661 (1990) számú 1990. augusztus 6-án kelt és az ezt követő vonatkozó határozataiban (ideértve a 778 (1992) számú, 1992. október 2-án kelt határozatot is) elrendelt valamennyi, az Irakkal folytatott kereskedelem, valamint pénzügyi és gazdasági eszközök Irak rendelkezésére bocsátásának tilalmára vonatkozó intézkedés alkalmazását. A megszüntetés nem terjed ki fegyverek és azokkal kapcsolatos anyagok — ide nem értve a Hatóság számára jelen és egyéb vonatkozó határozatok végrehajtásához szükséges fegyvereket és azokkal kapcsolatos anyagokat — Iraknak történő eladása, illetve szállítása tilalmára, mely tilalom továbbra is érvényben marad;

22. pontjában elrendelte, hogy — a Biztonsági Tanács ellenkező határozatának hiányában — 2007. december 31-ig az Irakból származó kőolaj, kőolajtermékek és a földgáz — a jogcím első vevőre történő átszállásáig — mentesek a jogi eljárások, a zár alá vétel, a letiltás, illetve a végrehajtás alól. Minden állam megteszi a szükséges intézkedéseket a belső jogszabályai szerint e védelem biztosítása érdekében, és a fenti eladásokból származó jövedelmek és tartozások, csakúgy, mint az Iraki Fejlesztési Alap, ugyanazokat a kiváltságokat és mentességeket élvezik, mint az Egyesült Nemzetek Szervezete. A fent említett kiváltságok és mentességek nem vonatkoznak egyetlen olyan jogi eljárásra sem, amellyel kapcsolatban ezeknek a jövedelmeknek, illetve tartozásoknak a felhasználása a jelen határozat meghozatala utáni időpontban bekövetkezett ökológiai katasztrófákból — ideértve az

olajszennyezést is — eredő károkért való felelősség kielégítéséhez szükséges;

23. pontjában elhatározta, hogy valamennyi tagállam, amelyben

a) a korábbi iraki kormány, ennek szervei, illetve Irakon kívül található vállalatainak vagy ügynökségeinek pénzalapja, illetve más pénzügyi eszközei és gazdasági erőforrásai találhatóak jelen határozat meghozatalának időpontjában,

b) olyan pénzalap, illetve más pénzügyi eszköz és gazdasági erőforrás található, amelyet Irakból vontak ki, vagy Saddam Hussein, illetve a korábbi iraki rendszer más magas rangú hivatalnokai, valamint ezek közeli hozzátartozói — ideértve az általuk vagy a nevükben, illetve irányításuk alatt eljáró személyek tulajdonába tartozó, illetve közvetve vagy közvetlenül általuk irányított szervezeteket — jutottak hozzá

késedelem nélkül befagyasztja, és azonnali hatállyal átutalja az Iraki Fejlesztési Alapba (DFI) ezeket a pénzalapokat, pénzügyi eszközöket és gazdasági erőforrásokat, kivéve, ha ezek előzetes bírósági, közigazgatási, illetve választottbírósági ítélet vagy határozat meghozatalától függnék. Amennyiben másképp nem rendelkeztek, a magánszemélyektől és nem-kormányzati szervektől eredő, ezekre az átutalt pénzalapokra, pénzügyi eszközökre és gazdasági erőforrásokra vonatkozó követeléseket a nemzetközileg elismert, képviseleti alapokon nyugvó iraki kormány elé kell terjeszteni. Ezen pénzalapok, pénzügyi eszközök és gazdasági erőforrások tekintetében a 22. pontban biztosított védelem, kedvezmények és mentességek érvényesülnek.

Amennyiben a Biztonsági Tanács a tárgyban újabb határozatot hoz, arról a külügyminiszter tájékoztatót tesz közzé.

Külügyminisztérium

**A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium Békés Megyei Földművelésügyi Hivatalának
(5600 Békéscsaba, Kétegyházi u. 2.)**

h i r d e t m é n y e

Az FVM Békés Megyei Földművelésügyi Hivatala — a földrendező és a földkiadó bizottságokról szóló 1993. évi II. törvény 4/B. §-ának (5) bekezdése alapján —

n y i l v á n o s s o r s o l á s t

tart a Kevermes Keve-Coop használatában lévő földek kiadása céljából.

A sorsolás helye: Kevermes, Jókai u. 1., Önkormányzat, Tanácsterem

A sorsolás ideje: 2003. július 24., 9 óra.

A sorsolásra kerülő földrészletek adatai:

Település: Kevermes

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	AK érték	A terület hasznosítására vonatkozó korlátozás
6	szántó	0,2352	10,63	
167/2	szántó	0,6438	26,85	Szolgalmi jog
380	szántó	0,4878	16,98	
616	szántó	0,2877	12,00	
654/2	szántó	0,0434	1,96	
661	szántó	0,3327	15,04	
685/2	szántó	0,2445	11,05	
699	szántó	0,2263	9,44	
711	szántó	0,2454	10,23	
716	szántó	0,1304	5,44	
1160	szántó	0,3538	8,60	
02/11	szántó	0,2014	9,10	
04/14	szántó	0,1079	4,88	
04/19	szántó	0,6435	29,09	
04/26	szántó	0,2462	11,13	
012/10	gyep	0,1570	1,19	
012/13	szántó	24,0387	28,38	28,38/1002,41 tul. hányad
017/1	szántó	0,3675	3,83	3,83/13,26
033/9	szántó	41,4004	0,34	0,34/1366,42
040/1	szántó	33,1786	31,94	31,94/1196,02
045/10	erdő	0,5709	5,54	
049/9	szántó	29,9279	43,72	43,72/788,87
052/15	szántó	4,0931	2,18	2,18/99,46
054/12	szántó	46,3871	23,53	23,53/966,58
090/1	erdő	2,5885	25,11	
090/2	szántó	9,7153	200,80	200,8/236,08
095	erdő	2,4053	14,66	14,66/23,33
097/5	szántó	0,6381	15,51	
098	szántó	0,2008	4,88	
0104/3	szántó	0,1855	2,13	
0110/5	szántó	0,6082	14,78	
0120/6	szántó	9,8151	11,75	11,75/267,10
0120/16	szántó	0,3231	11,24	
0120/26	szántó	43,6380	1,57	1,57/344,07
0120/27	szántó	2,2899	60,59	
0120/34	szántó	2,9318	1,13	1,13/84,13
0120/35	szántó	24,4241	9,60	9,60/668,89
0120/37	szántó	39,6859	12,27	12,27/1108,96
0125/9	szántó	9,3185	13,32	13,32/226,44
0136/1	szántó	16,1048	13,80	13,80/448,58
0136/2	szántó	6,6644	1,40	1,40/190,18
0136/5	szántó	1,9230	2,06	2,06/65,06

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	AK érték	A terület hasznosítására vonatkozó korlátozás
0140/35	szántó	0,5189	18,06	
0144/1	szántó	12,4518	3,06	3,06/558,48
0144/3	szántó	17,7110	7,74	7,74/800,54
0157/31	szántó	12,3097	6,04	49,49/493,62
0178/26	szántó	0,2670	9,29	
0178/29	szántó	0,2771	9,64	
0178/30	erdő	0,1016	0,99	
0178/33	erdő	1,2703	12,32	
0186/21	szántó	0,0982	4,44	
0197/4	szántó	0,1518	6,86	
0203/33	szántó	0,2662	12,03	
0209/41	szántó	0,2016	9,11	
0209/43	szántó	0,3966	17,93	
0213/7	szántó	0,2712	12,26	
0214/2	szántó	1,0913	5,07	5,07/49,33
0215/5	szántó	0,1939	8,76	
0228/3	szántó	0,8761	16,92	16,92/39,60
0229/2	szántó	0,3087	13,95	
0230/16	szántó, erdő	54,6575	91,31	91,31/2195,93
0230/26	szántó, erdő	14,2293	31,02	31,02/520,88
0232/7	szántó	1,0218	9,99	9,99/41,99
0232/16	szántó	1,6441	10,99	10,99/62,72
0243/1	erdő, út	3,7310	2,00	2,00/36,19
0243/21	szántó	27,8700	20,67	20,67/1025,73
0249/3	nádas	4,3527	117,09	
0249/13	szántó	48,5070	9,99	9,99/1734,81
0251/22	szántó, gyeplő	5,3423	2,43	2,43/133,58
0257/6	szántó	52,0646	27,18	27,18/1304,02
0259/18	szántó	3,0349	6,00	6,00/113,83
0263/2	szántó	18,1690	9,52	9,52/639,03
0266/9	szántó	0,2398	10,00	
2078	kert	0,0460	1,56	
2080	kert	0,1439	4,88	
2081	szántó	0,1798	2,07	
2135	szántó	0,1521	1,75	
2146/1	szántó	0,3597	4,14	
2150	kert	0,1295	4,39	
2192/2	kert	0,1223	4,15	
2225	szántó	0,4855	5,58	
2234	szántó	0,1870	2,15	
2235	szántó	0,2014	2,32	
2236	szántó	0,4025	4,63	
2238	kert	0,1439	4,88	
2239/1	kert	0,1439	4,88	

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	AK érték	A terület hasznosítására vonatkozó korlátozás
2240/5	kert	0,0975	3,31	
2253/2	kert	0,1262	4,28	
2266	kert	0,1295	4,39	
2297	szántó	0,1885	2,17	
2298	kert	0,1158	3,93	
2299/1	szántó	0,3955	4,55	
2319	szántó	0,2590	2,98	
2322	szántó	0,2158	2,48	
2347	szántó	0,3237	3,72	
2348	szántó	0,1511	1,74	
2355	kert	0,1072	3,63	
2384/2	szántó	0,1619	1,86	

Település: Lökösháza

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	AK érték	A terület hasznosítására vonatkozó korlátozás
09/12	szántó, erdő	4,8091	56,36	
015/3	szántó	24,0840	8,45	8,45/39465
056/2	szántó	0,4316	4,64	
076/3	erdő	0,5762	8,53	Természetvédelmi terület
076/4	szántó	1,7693	46,18	Természetvédelmi terület
079/1	erdő, gyep	27,9313	382,22	
093/2	erdő	3,0755	45,52	
093/3	erdő	0,3111	4,60	
095/5	szántó	1,5974	41,69	
0100/4	szántó	2,1489	56,09	
0102/1	erdő	0,2941	2,65	
0104/2	szántó	81,4971	67,51	67,51/159791
0110/4	szántó	13,6054	9,84	9,84/28552
0112/1	szántó	3,8575	53,61	53,61/7788
0114/2	szántó	4,8243	60,30	
0116/2	szántó	1,6557	20,70	
0118/1	szántó	4,8993	18,14	18,14/5124
0118/2	szántó	0,6083	7,60	
0119/1	szántó	0,8264	14,38	
0119/3	erdő	5,5725	82,47	
0119/4	erdő	0,4270	6,32	
0121	szántó, erdő	2,7254	65,07	
0125/3	szántó	5,8828	20,67	20,67/10236
0125/7	szántó, erdő	4,5366	4,40	4,40/7905
0125/12	szántó	50,0347	31,75	31,75/106340
0164/28	szántó	8,9713	76,67	76,67/20267

A sorsoláson a szövetkezetben még ki nem adott részarány-földtulajdonnal rendelkező személyek vehetnek részt.

A sorsolás nyilvános, azon bárki jelen lehet.

A sorsoláson bármely okból meg nem jelenő jogosult, később a mulasztásra hivatkozva, semmiféle jogot nem érvényesíthet, ebből az okból a sorsolás eredménye nem változtatható meg.

Akinek a nyilvános sorsolás jogos érdekét érinti vagy sérti, törvénysértésre hivatkozással a sorsolást követő 48 órán belül a Fővárosi és Pest Megyei Földművelésügyi Hivatalhoz címzett, de a Békés Megyei Földművelésügyi Hivatalhoz (5600 Békéscsaba, Kétegyházi út 2.) kifogást nyújthat be.

Szabó István s. k.,
hivatalvezető

**A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium Heves Megyei Földművelésügyi Hivatalának
(3301 Eger, Barkóczy út 7., Pf. 145)**

h i r d e t m é n y e i

Az FVM Heves Megyei Földművelésügyi Hivatala — a földrendező és a földkiadó bizottságokról szóló 1993. évi II. törvény 4/B. §-ának (5) bekezdése alapján —

n y i l v á n o s s o r s o l á s t

tart az Erdőtelki-Tenki Agrárszövetkezet, F. A. használatában lévő, részarány-földtulajdonnak megfelelő földek kiadása céljából.

A sorsolás helye: Erdőtelek, Fő út 105., Polgármesteri Hivatal, Tanácsterem

A sorsolás időpontja: 2003. július 24., 10 óra.

A sorsoláson részvételre jogosultak köre: az Erdőtelki-Tenki Agrárszövetkezet, F. A. gazdálkodási területén még ki nem adott részarány-földtulajdonnal (aranykoronával) rendelkező személyek.

A sorsolásra kerülő földrészletek adatai:

Település: Erdőtelek

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	Összes AK érték	Sorsolandó AK érték	Terület hasznosítására vonatkozó korlátozás
012/12	gyep (rét)	0,5444	10,40	10,40	
072/5	szántó	1,6395	48,37	17,78	
072/11	szántó	0,2572	7,59	7,59	
072/18	szántó	5,1994	135,04	14,05	
0111	gyep (rét), szántó	5,2105	148,28	148,28	
0179/1	gyep (rét)	0,2438	4,66	4,66	Jogi jelleg: Hevesi füves puszták Tájvédelmi k.
0284	erdő	0,4347	2,43	2,43	
0311/4	szántó	0,6836	21,49	21,49	
0313	erdő	0,5161	4,64	4,64	
0369/5	szántó	1,8344	20,36	20,36	
0485/23	szántó	0,2439	1,54	1,54	
0500	gyümölcsös	28,8979	948,25	9,71	Jogi jelleg: Bányatelek

Település: Heves

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	Összes AK érték	Sorsolandó AK érték	Terület hasznosítására vonatkozó korlátozás
0164/16	szántó	0,6034	5,14	5,14	

Település: Tenk

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	Összes AK érték	Sorsolandó AK érték	Terület hasznosítására vonatkozó korlátozás
02/3	szántó	20,8149	557,13	557,13	
013/13	szántó	2,8878	100,50	100,50	
022/4	szántó, gyep (rét)	2,3019	77,48	1,65	
022/5	szántó, gyep (rét)	1,7263	58,76	1,13	
041/7	szántó	0,4985	17,35	2,41	
041/16	gyep (legelő)	0,3084	0,86	0,86	
085/10	szántó	4,0215	139,95	28,34	

A sorsolás nyilvános, azon bárki jelen lehet.

Több részarány-tulajdonos egyezségeen alapuló írásbeli igényét, valamint a kisorsolt földrészletekre vonatkozó csere-megállapodásokat a Földművelésügyi Hivatal figyelembe veszi. A közös igényt a sorsolás kezdetéig a helyszínen, a cserét pedig a sorsolást követő 15 napig lehet a Földművelésügyi Hivatalhoz benyújtani.

A sorsolás a helyben szokásos módon is meghirdetésre kerül.

A sorsoláson bármely okból meg nem jelenő jogosult később a mulasztására hivatkozva semmiféle jogot nem érvényesíthet, ebből az okból a sorsolás eredménye nem változtatható meg.

Akinek a nyilvános sorsolás jogos érdekét érinti vagy sérti, törvénysértésre hivatkozással a sorsolást követő 48 órán belül a Fővárosi és Pest Megyei Földművelésügyi Hivatalhoz címzett, de a Heves Megyei Földművelésügyi Hivatalhoz (3300 Eger, Barkóczy út 7.) kifogást nyújthat be.

Az FVM Heves Megyei Földművelésügyi Hivatala — a földrendező és a földkiadó bizottságokról szóló 1993. évi II. törvény 4/B. §-ának (5) bekezdése alapján —

n y i l v á n o s s o r s o l á s t

tart a Vörös Hajnal Mgtsz, F. A. Kisköre használatában lévő, részarány-földtulajdonnak megfelelő földek kiadása céljából.

A sorsolás helye: Kisköre, Kossuth út 8., Falugazdász Iroda

A sorsolás időpontja: 2003. július 29., 10 óra.

A sorsoláson részvételre jogosultak köre: a Vörös Hajnal Mgtsz, F. A. Kisköre gazdálkodási területén még ki nem adott részarány-földtulajdonnal (aranykoronával) rendelkező személyek.

A sorsolásra kerülő földrészletek adatai:

Település: Kisköre

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	Összes AK érték	Sorsolandó AK érték	Terület hasznosítására vonatkozó korlátozás
0183/2	gyep (legelő)	0,4906	1,37	1,37	
0364/4	szántó	0,5684	5,91	5,91	

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	Összes AK érték	Sorsolandó AK érték	Terület hasznosítására vonatkozó korlátozás
0364/5	szántó	0,7595	7,90	7,90	
0392/10	gyep (legelő)	1,9552	8,80	8,80	Jogi jelleg: Hevesi füves puszták Tájvédelmi K.
0393/3	szántó	0,1309	2,04	2,04	
0406	gyep (legelő)	2,7869	7,80	7,80	
0447/2	szántó	18,2245	228,77	10,92	
0489	szántó, gyep (legelő)	11,6179	56,67	5,88	
0507	gyep (legelő)	2,2749	10,24	10,24	
0536/3	szántó	7,7000	132,32	132,32	
0571	szántó	0,7409	4,15	4,15	
0669	gyep (legelő)	0,8560	5,99	5,99	
0705/3	szántó	0,1020	2,21	2,21	
0705/21	szántó	0,0835	1,81	1,81	
0728/2	gyep (rét)	0,7168	2,51	2,51	
0748/2	szántó	0,1324	2,87	2,87	
0752/29	szántó	0,5755	8,98	8,98	
0839	szántó	7,4466	129,79	129,79	
0847/3	szántó	0,5670	5,90	4,54	
0855/2	szántó	7,0206	86,32	86,32	
0857/2	szántó	0,4552	4,73	4,73	
0882/15	szántó	0,3078	3,20	3,20	
0887/1	gyep (legelő)	0,1955	0,68	0,68	
0887/2	gyep (legelő)	0,1129	0,40	0,40	
01209/2	szántó	0,0630	0,66	0,66	
1701/1	szántó	0,3178	3,31	3,31	Zártkert útszolgalmi jog, Kisköre
1892	szántó	0,3680	5,74	5,74	Zártkert
1893	szántó	0,3640	5,68	5,68	Zártkert

Település: Kisköre

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	Összes AK érték	Sorsolandó AK érték	Terület hasznosítására vonatkozó korlátozás
0641/2	gyep (legelő)	0,4837	5,03	5,03	
0643/3	szántó, gyep (legelő)	12,2410	188,37	6,84	
0643/5	szántó	0,8338	13,01	5,71	
0643/9	gyep (legelő)	4,9597	76,25	76,25	
0651/3	szántó	0,1229	0,69	0,69	Jogi jelleg: Árterület

A sorsolás nyilvános, azon bárki jelen lehet.

Több részarány-tulajdonos egyezségen alapuló írásbeli igényét, valamint a kisorsolt földrészletekre vonatkozó csere-
megállapodásokat a Földművelésügyi Hivatal figyelembe veszi. A közös igényt a sorsolás kezdetéig a helyszínen, a cserét
pedig a sorsolást követő 15 napig lehet a Földművelésügyi Hivatalhoz benyújtani.

A sorsolás a helyben szokásos módon is meghirdetésre kerül.

A sorsoláson bármely okból meg nem jelenő jogosult később a mulasztására hivatkozva semmiféle jogot nem érvényesíthet, ebből az okból a sorsolás eredménye nem változtatható meg.

Akinek a nyilvános sorsolás jogos érdekét érinti vagy sérti, törvénysértésre hivatkozással a sorsolást követő 48 órán belül a Fővárosi és Pest Megyei Földművelésügyi Hivatalhoz címzett, de a Heves Megyei Földművelésügyi Hivatalhoz (3300 Eger, Barkóczy út 7.) kifogást nyújthat be.

Szabó József s. k.,
hivatalvezető

**A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium Zala Megyei Földművelésügyi Hivatalának
(8901 Zalaegerszeg, Bíró M. u. 38.)**

h i r d e t m é n y e

Az FVM Zala Megyei Földművelésügyi Hivatala — a földrendező és a földkiadó bizottságokról szóló 1993. évi II. törvény 4/B. §-ának (5) bekezdése alapján —

n y i l v á n o s s o r s o l á s t

tart a Zalaegerszeg-Neszele Mezőgazdasági Szövetkezet használatában lévő, részarány-földtulajdonnak megfelelő földek kiadása céljából.

A sorsolás helye: Zalaegerszeg, Bíró M. u. 38.

A sorsolás ideje: 2003. augusztus 11., 11.00 óra.

A sorsolásra kerülő földrészletek adatai:

Település: Zalaegerszeg

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület ² (ha, m ²)	AK érték	A terület hasznosítására vonatkozó korlátozás
0673/1	szántó, erdő	23,1084	484,08	

A sorsolás nyilvános, azon bárki jelen lehet.

A sorsoláson a szövetkezetben részarány-földtulajdonnal rendelkező azon személyek (illetőleg jogutódjaik) vehetnek részt, akik a fentebb hivatkozott törvény 5. § (1) bekezdése szerinti határidőben, azaz 1993. március 24. napjáig földkiadási kérelmet nyújtottak be a szövetkezet székhelyén működött Földkiadó Bizottsághoz, s igényük ezen hirdetmény közzétételéig még nem került teljes körűen kielégítésre.

A sorsolás egyidejűleg a helyben szokásos módon is meghirdetésre kerül.

A sorsoláson bármely okból meg nem jelenő jogosult később a mulasztására hivatkozva semmiféle jogot nem érvényesíthet, ebből az okból a sorsolás eredménye nem változtatható meg.

Akinek a sorsolás jogos érdekét érinti vagy sérti, törvénysértésre hivatkozással a sorsolást követő 48 órán belül a Fővárosi és Pest Megyei Földművelésügyi Hivatalhoz címzett, de a Zala Megyei Földművelésügyi Hivatalhoz (8901 Zalaegerszeg, Bíró M. u. 38.) kifogást nyújthat be.

Németh Zoltán s. k.,
mb. hivatalvezető

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

Kormányrendelet felhatalmazása alapján jelenteti meg a Miniszterelnöki Hivatal a Magyar Közlöny mellékleteként a **HIVATALOS ÉRTESÍTŐT**. A lap hetente, szerdánként, tematikus főrészekben hitelesen közli a legfőbb állami, önkormányzati, társadalmi, gazdasági szervek, illetve szervezetek személyi, szervezeti, igazgatási és képzési, valamint a hírközlési tevékenység (frekvenciagazdálkodás, távközlés, postaügy, informatika) közleményeit, továbbá az üzleti élet híreit. Térítési díj ellenében közzé tesszük a Kincstári Vagyoni Igazgatóság vagyoneértékesítési pályázatait, az állami, társadalmi, gazdasági szervezetek, parlamenti pártok, tb-önkormányzatok, kamarák, helyi önkormányzatok, egyházak, különböző képviseletek közleményeit. Fizetett hirdetésként — akár színes oldalakon is — helyet kaphatnak az Értesítőben a gazdálkodó szervezetek, egyetemek, alapítványok, de magánszemélyek közérdeklődésre számot tartó közlései is.

Őszintén reméljük, hogy a hírek, információk, közlemények egy lapban történő pontos és rendszerezett formában való közreadásával sikerül hatékonyabbá és eredményesebbé tenni előfizetőink tájékozódását a hivatali és üzleti életben. Az érdeklődők számára egyéb hasznos információkat is nyújt a lap.

A lap előfizetésben megrendelhető a Magyar Hivatalos Közlönykiadó 1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6. címen, levélcím: 1394 Budapest 62., Pf. 357; faxszám: 318-6668.

2003. évi éves előfizetési díja: 9408 Ft áfával.

A **HIVATALOS ÉRTESÍTŐ** egyes számai megvásárolhatók a kiadó közlönyboltjában: 1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6. Telefon/fax: 267-2780.

MEGRENDELŐ LAP

Megrendelem a **HIVATALOS ÉRTESÍTŐ** című lapot ..... példányban, és kérem a következő címre kézbesíteni:

Megrendelő neve: .....

címe (város/község, irányítószám): .....

utca, házsám: .....

Ügyintéző (telefonszám): .....

2003. évi előfizetési díj fél évre 4704 Ft áfával

egy évre 9408 Ft áfával

Számlát kérek a befizetéshez.

Kérjük, a négyzetbe történő X bejelöléssel jelezze az előfizetés időtartamát.

Kelt.: .....

.....
cégszerű aláírás

KÖZLEMÉNY

A Magyar Hivatalos Közlönykiadó a Magyar Közlöny különszámaként megjelentette

**Az általános forgalmi adóról szóló
1992. évi LXXIV. törvény,
a társasági adóról és az osztalékadóról szóló
1996. évi LXXXI. törvény,
az egyszerűsített vállalkozói adóról szóló
2002. évi XLIII. törvény
és a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény
HATÁLYOS SZÖVEGE**

című, A/4 formátumú, 136 oldal terjedelmű kiadványt.

A különszám az általános forgalmi adóról szóló 1992. évi LXXIV. törvény, a társasági adóról és az osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény, az egyszerűsített vállalkozói adóról szóló 2002. évi XLIII. törvény és a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény tárgymutatóval ellátott hatályos szövegét tartalmazza.

A kézirat lezárva: 2003. április 15-én.

Ára: 1792 Ft áfával.

A megrendeléseket a Magyar Hivatalos Közlönykiadó címére (1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6.) lehet feladni.
Fax: 338-4746 vagy 267-2780.

MEGRENDELŐLAP

Megrendeljük

**Az általános forgalmi adóról szóló
1992. évi LXXIV. törvény,
a társasági adóról és az osztalékadóról szóló
1996. évi LXXXI. törvény,
az egyszerűsített vállalkozói adóról szóló
2002. évi XLIII. törvény
és a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény
HATÁLYOS SZÖVEGE**

című kiadványt ..... példányban.

A megrendelő (cég) neve: .....

Címe (város, irányítószám): .....

Utca, házszám: .....

Az ügyintéző neve, telefonszáma: .....

A megrendelő (cég) bankszámlaszáma: .....

A megrendelt példányok ellenértékét a postaköltséggel együtt, a szállítást követő számla kézhezvétele után, 8 napon belül a Magyar Hivatalos Közlönykiadónak a számlán feltüntetett pénzforgalmi jelzőszámára átutaljuk.

Keltezés: .....

.....
cégszerű aláírás

KÖZLEMÉNY

A Magyar Hivatalos Közlönykiadó a Magyar Közlöny különszámaként megjelentette

AZ ALAPÍTVÁNYOKKAL KAPCSOLATOS JOGSZABÁLYOK

című, A/4 formátumú, 64 oldal terjedelmű kiadványt.

A különszám a Polgári Törvénykönyv alapítványokra vonatkozó rendelkezéseit, a Legfelsőbb Bíróság alapítványi tárgyú kollégiumi állásfoglalásait és eseti döntéseit, valamint az alapítványokra vonatkozó nyilvántartási, gazdálkodási, számviteli, vám-, adó- (ideértve az szja 1%-a felhasználásának szabályait) és illetékszabályok hatályos szövegét tartalmazza. Közlésre kerül továbbá a Kormány által alapított közalapítványok és alapítványok jegyzéke.

A kézirat lezárva: 2003. április 10-én.

Ára: 1176 Ft áfával.

A megrendeléseket a Magyar Hivatalos Közlönykiadó címére (1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6.) lehet feladni. Fax: 338-4746 vagy 267-2780.

MEGRENDELŐLAP

Megrendeljük

AZ ALAPÍTVÁNYOKKAL KAPCSOLATOS JOGSZABÁLYOK

című kiadványt ..... példányban.

A megrendelő (cég) neve: .....

Címe (város, irányítószám): .....

Utca, házszám: .....

Az ügyintéző neve, telefonszáma: .....

A megrendelő (cég) bankszámlaszáma: .....

A megrendelt példányok ellenértékét a postaköltséggel együtt, a szállítást követő számla kézhezvétele után, 8 napon belül a Magyar Hivatalos Közlönykiadónak a számlán feltüntetett pénzforgalmi jelzőszámára átutaljuk.

Keltezés: .....

.....
cégszerű aláírás

KÖZLEMÉNY

A Magyar Hivatalos Közlönykiadó a Magyar Közlöny különszámaként megjelentette

AZ ÚJ POLGÁRI TÖRVÉNYKÖNYV KONCEPCIÓJA ÉS TEMATIKÁJA

című, A/4 formátumú, 144 oldal terjedelmű kiadványt.

A kiadvány a Kormány 1003/2003. (I. 25.) Korm. határozatával elfogadott új Polgári Törvénykönyv Konceptióját és a Kodifikációs Főbizottság által jóváhagyott szabályozási Tematikát egybefoglalva tartalmazza.

Ára: 980 Ft áfával.

A megrendeléseket a Magyar Hivatalos Közlönykiadó címére (1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6.) lehet feladni.
Fax: 338-4746 vagy 267-2780.

MEGRENDELŐLAP

Megrendeljük

AZ ÚJ POLGÁRI TÖRVÉNYKÖNYV KONCEPCIÓJA ÉS TEMATIKÁJA

című kiadványt ..... példányban.

A megrendelő (cég) neve: .....

Címe (város, irányítószám): .....

Utca, házsám: .....

Az ügyintéző neve, telefonszáma:

A megrendelő (cég) bankszámlaszáma: .....

A megrendelt példányok ellenértékét a postaköltséggel együtt, a szállítást követő számla kézhezvétele után, 8 napon belül a Magyar Hivatalos Közlönykiadónak a számlán feltüntetett pénzforgalmi jelzőszámára átutaljuk.

Keltezés: .....

.....
cégszerű aláírás

Szerkeszti a Miniszterelnöki Hivatal, a Szerkesztőbizottság közreműködésével.

A Szerkesztőbizottság elnöke: dr. Pulay Gyula. A szerkesztésért felelős: dr. Müller György. Budapest V., Kossuth tér 1—3.
Kiadja a Magyar Hivatalos Közlönykiadó. Felelős kiadó: dr. Kodela László elnök-vezérigazgató.
Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6. Telefon: 266-9290.

Előfizetésben megrendelhető a Magyar Hivatalos Közlönykiadónál

Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., 1394 Budapest 62. Pf. 357, vagy faxon 318-6668.

Előfizetésben terjeszti a Magyar Hivatalos Közlönykiadó a FÁMA Rt. közreműködésével. Telefon/fax: 266-6567.

Információ: tel./fax: 317-9999, 266-9290/245, 357 mellék.

Példányonként megvásárolható a kiadó Budapest VIII., Somogyi B. u. 6. (tel./fax: 267-2780) szám alatti közlönypoltjában, illetve megrendelhető a www.mhk.hu/kozlonybolt internetcímen.

2003. évi éves előfizetési díj: 62 496 Ft. Egy példány ára: 140 Ft 16 oldal terjedelemig, utána + 8 oldalanként + 140 Ft.

A kiadó az előfizetési díj évközbéli emelésének jogát fenntartja.

HU ISSN 0076—2407

03.1178 — Nyomja a Magyar Hivatalos Közlönykiadó Lajosmizsei Nyomdája. Felelős vezető: Burján Norbert.